

OSMANLI MÜVERRİHLERİNE DAİR TEVCİHAT KAYITLARI

I*

ERHAN AFYONCU**

Osmanlı tarihi hakkında eser veren müverrihler¹, bazı istisnalar dışında genelde bürokrasi veya ilmiye kökenlidir. Bilhassa bürokrasi kademelerinde kâtip veya hâcegân olarak görev

* Bu makalenin hazırlanmasında yardımlarını gördüğüm değerli arkadaşlarım Dr.Recep Ahışalı, Dr.Muzaffer Doğan, Dr.Fikret Sarıcaoğlu ve Mehmet Kirişcioğlu'na teşekkürü bir borç bilirim.

Bu makalede kullanılan kısaltmalar;

BOA: Başbakanlık Osmanlı Arşivi

A.AMD: Bâb-ı Asafi, Amedi Kalemi

A.DVN: Bâb-ı Asafi, Divan Kalemi

A.NŞT: Bâb-ı Asafi, Nişan Kalemi

A.RSK: Bâb-ı Asafi, Ruûs Kalemi

BEO, SD: Bâbüali Evrak Odası, Sadaret Defterleri

AE: Ali Emiri

KK: Kâmil Kepeci

TSMK: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi

Dos.: Dosya Tasnifi

nr.: Numara

s.: Sayfa

M: Muharrem

S: Safer

Ra: Rebiülevvel

R: Rebiülâhir

Ca: Cemâziyelevvel

C: Cemâziyelâhir

B: Receb

Ş: Şaban

N: Ramazan

L: Şevvâl

Za: Zilkade

Z: Zilhicce

** Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Öğretim Görevlisi

¹ Osmanlı tarihçiliği ülkemizde önemli ilerleme göstermiş olmasına rağmen Osmanlı müverrihleri ve eserleriyle ilgili araştırma ve neşir faaliyetleri konusunda oldukça geri kalmıştır. Bilhassa Osmanlı tarihleri ile ilgili bazı katalog çalışmaları yapılmışsa da Franz Babinger'in 1927'de yayınlanan eserinden sonra bu tür yeni bir kitabın hazırlanmaması tarihçiliğimiz için esef verici bir durumdur. Mükemmel bir eser hazırlamak yerine Osmanlı müverrihleri ve eserleri ile ilgili olarak şimdiye kadar yapılmış araştırmaların ışığı altında Franz Babinger'in kitabı tipinde yeni bir eserin kaleme alınması Osmanlı tarihçiliğinin en elzem meselelerinden birisidir. Osmanlı müverrihleri ve eserleri için genel olarak bk. Franz Babinger, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, çev. Coşkun Üçök, Ankara 1982; Bekir Küçüköğlü, *Vekayî'nüvis - Makaleler*, İstanbul 1994; Faik Reşit Unat, *Osmanlı Sefirleri ve Sefaretnameleri*, Ankara 1987; Şehabeddin Tekindağ, "Osmanlı Tarih Yazıcılığı", *Bellekten*, sayı 140 (Ankara 1971), s.655-663; Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, III, İstanbul 1343; Agah Sırrı Levend, *Gazavatnameler ve Mihaloğlu Ali Bey'in Gazavatnamesi*, Ankara 1956; Mithat Sertoğlu, "Osmanlı Tarihinin Kaynakları Hakkında Bazı Düşünceler", *Türkiyat Mecmuası*,

yapmış kimselerin yazdıkları eserler, Osmanlı tarihçiliği içerisinde en önemli yeri işgal etmektedir. Bürokrasi kökenli müverrihlerin yazdıkları eserlerin bir kısmı hakkında araştırma ve neşir yapılmışsa da hayatları ile ilgili arşiv kayıtları yeterince kullanılmadığı için bu husus tam manasıyla aydınlatılamamıştır. Osmanlı bürokratları ile ilgili yaptığımız araştırma² sırasında tarih yazıcılığıyla iştiğal etmiş (müverrih, vekayinüvis, sefaretnâme müellifleri, biyografi türünde eser yazarlar, ıslahat layihası sunanlar vs.) hâcegânları ayrıca not ederek bu araştırmayı hazırladık. Her müverrih hakkında memuriyetleri ile ilgili bütün kayıtları aramak bu çalışmanın ortaya çıkmasını uzun süre geciktireceği, belki de tamamen engelleyeceği için şimdilik bulabildiğimiz kayıtları neşretme yolunu tercih ettik. Daha sonra bulacağımız tevcihat kayıtlarını da bu şekilde yayınlarak bu konudaki eksiklikleri gidermeye çalışacağız.

Bu makalede müverrihlerin, ruus ve tahvil kalemleri tarafından tutulmuş memuriyet (hâcegânlık) kayıtlarından bulabildiklerimizi yayınlıyoruz. Bundan sonraki makalemizde ise müverrihlere ait timar tevcih hükümlerinden tespit edebildiklerimizi yayınlamayı düşünüyoruz.

KAYNAKLAR

Osmanlı devlet teşkilatında hâcegân ve kâtiplerin tayin ve azillerine ait kayıtlar ruûs kaleminden tutulurdu. Sancakbeyi ve beylerbeyilerin tayin ve azil kayıtlarına ise tahvil kaleminden bakardı³. Müverrihlere ait tevcihat kayıtlarının kaynaklarını bu iki kalemin defterleri ile evrakı teşkil etmektedir. Ancak ruûs ve tahvil kalemlerinin evrak ve defterleri bugün dağınık bir vaziyettedir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan Bâb-ı Asâfi Ruûs, Tahvil (Nişan), Divân ve Amedî kalemleri dosya ve defter tasniflerinde, Kâmil Kepeci, Cevdet, İbnülemin, Ali Emiri, Ruûs Defterleri, Tahvil Defterleri ve Hatt-ı Hümayûn tasniflerinde ruûs ve tahvil kaleminin tevcihatla ilgili kayıtları bulunmaktadır. Yine aynı arşivin Bâbiâli Evrak Odası Sadâret Defterleri tasnifinde bulunan teşrifat defterlerinde de hâcegân zümresinin tayin ve azilleri hakkında bilgiler yer almaktadır. Ayrıca Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi ve Arşivi'nde, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi ile Atatürk Kitaplığı (Belediye Kütüphanesi)'nda da tevcihat kayıtlarına rastlanılmaktadır.

Tevcihat kayıtlarının tamamına ulaşabilmek için binlerce dosya ve yüzlerce defter taranması gerektiğinden bu konuda eksiksiz bir araştırma ortaya çıkarmak mümkün değildir. Bu çalışma tevcihat kayıtlarının sadece görebildiğimiz bir kısmının (600 civarında dosya ile yaklaşık 250 defter) taranması sonucu meydana gelmiştir. Görmediğimiz ve kullanamadığımız birçok kaydın bulunduğunu bilmekteyiz ve eksiksiz bir araştırma hazırladığımız iddiasında da değiliz. İlerde tetkik edebilme imkanı bulabileceğimiz kayıtlarla eksiklerimizi elimizden geldiği ölçüde gidermeye çalışacağız.

Sayı 12 (İstanbul 1955), s.145-154; Nihal Atsız, "İstanbul Kütüphanelerinde Tanınmamış Osmanlı Tarihleri", *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, sayı VI/1-2 (Ankara 1957) s.47-81; Abdülkadir Özcan "Historiography in the Reign of Suleyman The Magnificent", *The Ottoman Empire in the Reign of Suleyman The Magnificent*, İstanbul 1988, II, 165-222; Rhodes Murphy, "Ottoman Historical Writing in the Seventeenth Century: A Survey of the General Development of the Genre After the Reign of Sultan Ahmed I (1603 - 1617)", *Archivum Ottomanicum*, XII (1993 - 1994), s.277 - 311; Ahmet Uğur, *Osmanlı Siyasetnâmeleri*, Kayseri 1992.

² Osmanlı bürokratları (Hâcegân-ı Divân-ı Hümayûn) ile ilgili bir kitap hazırlamaktayız.

³ Ruus ve tahvil kalemlerinin bürokratik işleyişleri için bk. Recep Ahışalı, Osmanlı Devlet Teşkilatında Reisülküttâblık Müessesesi (XVIII. Yüzyıl), M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi, İstanbul 1999, s.89-126.

TEVCİHAT KAYITLARININ ÖNEMİ

Yayınladığımız tevcihat kayıtlarının önemli bir kısmı müverrihler hakkında bilinmeyen birçok yeni bilgi ortaya koymaktadır. Bir kısmı ise daha önce bilinenleri arşiv kaynaklı olarak teyid etmektedir. Bazı örneklerin zikredilmesi tevcihat kayıtlarının müverrih biyografisi hazırlanmasında sağladığı katkıların önemini daha açık olarak gösterecektir.

1- Ayn Ali Efendi, en meşhur müverrihlerden birisi olmasına rağmen hayatı hakkındaki bilgilerimiz çok fazla değildir. 11 N 1019 (27 Kasım 1610)'da Kuyucu Murad Paşa'nın İran seferinde⁴ defter eminliğinden mazul bulunduğu sırada nişancı vekilliğine getirildiği hakkındaki bilgi daha önce bilinmeyen bir husustur.

2- Vekayinüvis Şefik'in Avlonya ve Eğriboz mukataacılığı yaptığı ilk defa tespit edilmiştir.

3- Şair Nâbi'nin 5 Za 1122 - 23 Za 1123 (26 Aralık 1710 - 2 Ocak 1712) tarihleri arasında başmuhasebecilik yaptığı bu araştırmayla ortaya çıkarılmıştır.

4- İran elçisi Dürrî Ahmed Efendi'nin divân kâtipliğinden maliye kalemi tarihçisi olduğu, küçük evkaf muhasebeciliği, maliye tezkireciliği, Anadolu muhasebeciliği ve iki defa küçük ruznâmçecilik yaptığı tevcihat kayıtlarından çıkarılarak ilk defa ortaya konulmuştur.

5- Osmanlı ülkesinde ilk Türk matbaasının tesisinde önemli rol oynayan ve İsveç'e elçi olarak giden Sadrazam Yirmisekiz Çelebizâde Mehmed Said Paşa'nın Bursa mukataacılığı, küçük kale tezkireciliği, küçük ruznâmçecilik ve silahdar kâtipliği (iki defa) görevlerinde bulunduğu tevcihat kayıtları sayesinde ilk defa tespit edilmiştir.

6- Vekayinüvis Mustafa Sâmî'nin ıstabl-ı âmire-i evvel anbarı ikinci kâtipliğinden küçük evkaf muhasebecisi olduğu, başmuhasebecilik vekilliği, iki defa şehreminliği, üç defa küçük ruznâmçecilik, üç defa piyade mukabeleciliği, arpa eminliği ve maliye tezkireciliği yaptığı bu araştırma ile ortaya çıkarılmıştır.

7- Rusya elçisi Mehmed Emnî Beyefendi'nin mektubî halifeliğinden Bursa mukataacısı olduğu, salyane mukataacılığı, maden mukataacılığı ve süvari mukabeleciliği görevlerinde bulunduğu ilk defa tespit edilmiştir. Ayrıca Mehmed Emnî'nin daha önce bilindiği gibi 1157 (1744)'de değil 18 S 1166 (25 Aralık 1752)'da öldüğü ortaya çıkarılarak tartışmalı olan ölüm tarihi meselesine de açıklık getirilmiştir.

8- Vekayinüvis İzzî Süleyman Efendi'nin 1146'daki şark seferinde küçük ruznâmçecilik payesiyle reis vekilliği yaptığı, mektubî kaymakamlığı, küçük ruznâmçecilik, kethüda kâtipliği, piskopos mukataacılığı ve iki defa küçük evkaf muhasebeciliği görevlerinde bulunduğu tevcihat kayıtlarının yardımıyla ortaya konulmuştur.

9- Vekayinüvis Mehmed Hakim Efendi'nin mektubî halifeliğinden tersâne-i âmire'de reis vekilliği yaptığı, 10 L 1166 - 4 L 1172 (10 Ağustos 1753 - 31 Mayıs 1759) tarihleri arasında haslar mukataacılığı görevinde bulunduğu ilk defa tespit edilmiştir.

10- Kısa süre vekayinüvislik yaptıkları için görev tarihleri karışık olan Musazâde Mehmed Ubeydullah, Seyyid Hasan Behçetî ve Ömerzâde Süleyman'ın hangi tarihler arasında bu görevde buldukları bu araştırma ile ortaya çıkarılmıştır.

⁴ Bu sefer için bk. Ömer İşbilir, *XVII.Yüzyıl Başlarında Şark Seferlerinin İlaşe, İkmâl ve Lojistik Meseleleri*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1997.

11- Meşhur Osmanlı müverrih ve bürokratı Ahmed Resmî Efendi'nin başmukataacılık, divân-ı hümâyun tarihçiliği, sergi nazırlığı, iki defa maliye tezkireciliği, iki defa büyük ruz-nâmçecilik yaptığı ve Kandiyede defterdarlığı tevcih olunmasına rağmen müyesser olmadığı, bu sebeple kendisine Bursa mukataacılığı payesi verildiği ortaya çıkarılmıştır. Yine Selanik, İstanbul ve Gelibolu baruthaneleri nazırlıklarının hangi tarihler arasında olduğu bulunmuştur. Ayrıca evinin yanması sebebiyle sıkıntı çektiği ve bu sebeple kendisine Nur-ı Osmâniye tevliyeti verildiği tespit edilmiştir.

12- Vekayinüvis Sadullah Enverî'nin küçük kale tezkireciliği payesiyle hâcegân olduğu, küçük evkaf muhasebeciliği yaptığı, büyük tezkirecilik vazifesini yaparken ganem mukataacılığı görevini de deruhde ettiği bu araştırmayla ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca büyük tezkirecilik görevinden azil sebebi ile ikinci vekayinüvisliğine tayininin tam tarihi de bulunmuştur.

13- Vekayinüvis Edib Efendi'nin, Ahmed Paşa'nın divân kâtibi iken 29 N 1191 (31 Ekim 1777)'de küçük kale tezkireciliği payesi ile hâcegân olduğu, kâğıd-ı enderûn eminliği, Avlonya ve Eğriboz mukataacılığı, topçular kâtipliği görevlerinde bulunduğu da ilk defa tespit edilmiştir.

14- Vekayinüvis Halil Nuri'nin hâcegânlığa geçiş tarihi daha önce yapılmış araştırmalarda 1199 (1784) olarak verilmekteydi. Halbuki onun hâcegânlığa 1188 (1774) yılında başmukataa payesiyle geçtiği ve bilinen memuriyetlerinin dışında ulufeciyân-ı yesâr kâtipliği, silahdar kâtipliği, küçük tezkirecilik ve amedî vekilliği görevlerinde de bulunduğu incelediğimiz tevcihat kayıtları sayesinde anlaşılmıştır.

15- Abdurrahim Muhib Efendi ile ilgili yapılan araştırmalar onu 1227-1235 (1812 - 1820) yılları arasında bir görev üstlenmemiş olarak göstermişlerdir. Halbuki bu yıllar arasında başmuhâsebecilik, büyük ruznâmçecilik ve defter eminliği görevlerinde bulunduğu bu araştırmamız ile ortaya çıkarılmıştır. Yine Muhib Efendi'nin beylikçi kisedârlığından İstanbul mukataacılığı ile hâcegân olduğu, daha sonra tekrar İstanbul mukataacılığı yaptığı, ayrıca beylikçi vekilliği, iki defa sergi nazırlığı ve kâğıd-ı birûn eminliği görevlerinde bulunduğu da daha önce bilinmeyen bir husustur.

16- XVIII. yüzyılın sonları ile XIX. yüzyılın başlarında vazife yapan ve bu makalemizde mevzubahis ettiğimiz müverrihlerin (Ahmed Azmî, Ebubekir Ratib, Mehmed Dürrî, Mustafa Reşid, Mustafa Rasih, Hasan İzzet, Mustafa Resmî, Teşrifâtî Hasan, Yusuf Agâh, Mahmud Raif, Morali Seyyid Ali, Âmedî Said Galip, Mehmed Ref'i v.s.) birçok yeni görevlerinin tespitinin yanısıra özellikle pek bilinmeyen ilk hâcegânlıkları (ibüdâ) da ortaya çıkarılmıştır.

TEVCİHAT KAYITLARININ YAYIN METODU

Müverrihlerle ilgili tevcihat kayıtlarını yayınlarken önce yazar ve eseri hakkında kısa bir bilgi verip⁵ hakkında bulabildiğimiz tevcihat kayıtlarını genelde aynen verme yolunu seçtik. Bu makalede yetmiş iki tarihçi ile ilgili beşyüz civarında tevcihat kaydı yayımlanmaktadır. Makalemizde söz konusu edilen müverrihlerle ilgili kayıtlar önemli bir yekün tuttuğu için her kayıt ayrı ayrı yorumlanıp önceki bilinenlerle mukayese yoluna gidilmemiştir⁶. İlgili vesikalarda geçen diğer hâcegânlar alınmamış, sadece müverrih olanlar hakkındaki kayıtlar alınmıştır. Aynı konuda birden fazla kayıt varsa, bunların en teferruatlısı alınmış, diğer kayıtların bulun-

⁵ Müverrihler hakkında kısa bilgi verilmiş, daha geniş bilgi için bakılabilecek eserler dipnotlarda gösterilmiştir.

⁶ Bu makalede sözkonusu edilen müverrihlerden Ayn Ali, Ahmed Dürrî, Mustafa Safâî, Mustafa Sâmî ve Mehmed Said Paşa ile ilgili daha teferruatlı araştırmalar yapmaktayız.

duğu yerler de tevcihat kaydının altında belirtilmiştir. Vesikada müverrihimizden sonra o göreve yeni tayin olmuş bir hâcegân var ise onun geliş tarihi, müverrihimizin azil tarihini göstermektedir. Bu gibi durumlarda müverrihlerden sonra gelen hâcegânın tayin tarihi, tarihçi olan hâcegânların o göreve ilk başlama veya ibka tarihlerinden sonra konulmuştur. Böylelikle tarihçi bürokratin o görevde kalma süresi ortaya çıkarılmıştır. Bu tarihin (görevden ayrılma) üzerine tayin ve ibka tarihleriyle karışmaması için (*) işareti konulmuştur. Tevcihat kayıtlarının alındığı vesikaların bir kısmının fotokopisi makalenin sonuna eklenmiş ve bunların numaraları yayınlanan ilgili kaydın yanında zikredilmiştir.

TEVCİHAT KAYITLARININ METİNLERİ

Kendileri ile ilgili tevcihat kayıtlarını yayınladığımız müverrihler şunlardır:

Feridun Ahmed Bey, Selanikî Mustafa Efendi, Okçuzâde Mehmed Paşa, Gelibolulu Mustafa Âli, Ayn Ali Efendi, Peçuylu İbrahim, Mustafa Naîmâ Efendi, Mehmed Şefik Efendi, Defterdar Sarı Mehmed Paşa, Yusuf Nâbî Efendi, Dürrî Ahmed Efendi, Mustafa Safâyî Efendi, Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi, Nahifî Süleyman Efendi, Elhâc Mustafa Efendi (Tavukcubaşı Damadı), Refet Abdullah Beyefendi (Ramî Paşazâde), Mehmed Said Paşa (Yirmisekiz Çelebizâde), Münif Mustafa Efendi, Sâmî Mustafa Efendi (Arpa Eminizâde), Subhî Mehmed Efendi, Mehmed Emnî Beyefendi, Mustafa Nazif Efendi, İzzî Süleyman Efendi, Mehmed Râgıb Paşa, Hatî Mustafa Efendi, Derviş Mehmed Efendi, Şehdî Osman Efendi, Seyyid Mehmed Hâkim Efendi, Çeşmizâde Mustafa Reşid Efendi, Musazâde Mehmed Ubeydullah Efendi, Esseyyid Hasan Behçetî Efendi, Ömer Efendizâde Süleyman Efendi, Ahmed Resmî, Nailî Abdullah Paşa, Mehmed Âkif Bey, Mehmed Necati Efendi, Süleyman Penâh Efendi, Mehmed Dürrî Efendi, Abdülkerim Paşa, Mehmed Emin Nahifi Efendi, Enverî Sadullah Efendi, Ahmed Vâsif Efendi, Ahmed Azmî Efendi, Ebubekir Râtib Efendi, Mustafa İffet Beyefendi, Mehmed Emin Firdevsî Efendi, Mustafa Reşid Efendi, Mehmed Hakkı Beyefendi, Abdullah Berrî Efendi, Ali Raik Efendi, Mehmed Şerif Paşa, Elhâc İbrahim Reşid Efendi, Osman Efendi, Ali Sun'î Efendi, Mehmed Râşid Efendi, Mustafa Râsîh Efendi, Mehmed Edib Efendi, Halil Nuri Beyefendi, Hasan İzzet Efendi, Mustafa Resmî Efendi, Ahmed Câvid Efendi, Teşrifâtî Hasan Efendi, Yusuf Ağâh Efendi, Mahmud Raif Efendi, Moralı Seyyid Ali Efendi, Âmedi Said Galip Paşa, Mehmed Ref'î Efendi, Abdurrahim Muhib Efendi, Mustafa Münif Efendi, Ömer Faik Efendi, Süleyman Faik Efendi.

FERİDUN AHMED BEY

XVI. yüzyılın önemli bürokrat ve müverrihlerinden olan Feridun Ahmed Bey'in *Münşeâtü's-Selâtin ve Nüzhetü'l-Esrârî'l-Ahbâr der-Sefer-i Sigetvar* isimli eserleri vardır⁷.

1-Livâ-i Semendire

Sâbıkâ nişancı olan Feridun Ahmed Bey'e beş kerre yüzbin ile sene 985 Cemaziyelâhiri'nin beşinci gününden tevcih olunup bu mikdâr ile sene 985 Cemaziyelâhire'nin doku zuncu gününde berât eyledi.

(BOA, Kamil Kepeci(=KK), nr.262, s.18 - Ek Vesika nr.:1)

⁷ Abdülkadir Özcan, "Feridun Ahmed Bey", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (=DİA)*, XII, 396-397; Hüseyin Gazi Yurdaydın, "Sigetvarnameler", *A.Ü.İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2-3(Ankara 1952), s.124-130; Zeynep Tarım Ertuğ, "Minyatürlü Yazmaların Tarihî Kaynak Olma Nitelikleri ve Nüzhetü'l-Esrâr", *Tarih Boyunca Türk Tarihinin Kaynakları Semineri*, İstanbul 1997, s.31-46; Filiz Kılıç, *Meşâ'irü's-Şu'ara, İnceleme-Tenkitledi Metin*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 1994, s.643-646; Yıldız Demiriz, *Eyüp'de Türbeler*, Ankara 1989, s.35-38. Dr.Recep Ahışalı ile Dr.Muzaffer Doğan *Münşeâtü's-Selâtin*'i neşre hazırlamaktadırlar.

2-Nişancılık

Sâbıkâ nişancı olup hâliyâ Köstendil Beyi⁸ olan Feridun Bey'e buyuruldu. 23 M sene 989.

(BOA, KK, nr.238, s.276)

SELANİKÎ MUSTAFA EFENDÎ

1563-1600 yılları arasındaki dönemin tarihini kaleme almıştır. Bilhassa kendi yaşadığı dönemle ilgili olarak son derece kıymetli bilgiler vermektedir⁹.

1- Muhâsebecilik-i Anadolu der-İstanbul

Hâlâ Anadolu muhâsebecisi olan Işık Âli'nin bazı yitisi zuhûr etmekle ref' olunup yeri sâbıkâ sipâhî oğlanları kâtibi olan Selanikî Mustafa'ya verilmek buyuruldu. 20 Zilhicce sene 999.

(BOA, Bab-ı Asafî, Ruûs Kalemi (=A.RSK), nr.1473, s.161)

OKÇUZÂDE MEHMED ÂSAFÎ PAŞA

Özdemiroğlu Osman Paşa'nın Tiflis'in fethi için tayin edilişinden başlayarak Kırım seferini ve Tebriz'in fethini tasvir eden *Şeca'atnâme* isimli manzum bir eser yazmıştır¹⁰.

1- Defterdârlık-ı Baş

Anadolu defterdârı Okçuzâde Mehmed Efendi'ye bâ-hatt-ı hümayûn. 26 B sene 989.

(BOA, KK, nr.239, s.142)

2- Beylerbeyilik-i Cezire-i Kıbrıs

Sâbıkâ başdefterdâr olan Okçuzâde Mehmed Efendi'ye buyuruldu. 1 M sene 992 - 6 R sene 993*.

(BOA, KK, nr.242, s.102;nr.262, s.209 - Ek Vesika nr.:2)

3- Beylerbeyilik-i Haleb

Bilfi'il Kıbrıs beylerbeyisi olan Mehmed Paşa'ya verilmiştir. 16 Rebiülâhir sene 93 - 22 ZA sene 94*.

(BOA, KK, nr.262, s.58)

GELİBOLULU MUSTAFA ÂLÎ

XVI. yüzyılın en önemli müverrihlerinden olan Mustafa Âli altmışa yakın eser kaleme almıştır¹¹. Tarihle ilgili en önemli ve hacimli eseri *Künhü'l-ahbâr*'dır¹².

⁸ Feridun Ahmed Bey, Köstendil sancak beyi olarak 1580'de İran seferine katılmış ve hizmetlerinden dolayı kendisine 30.000 akçe verilmiştir (KK, nr.237, s.17,174).

⁹ Bekir Kütükoğlu, "Selanikî", *Aynı eser*, s.351-356; *Tarih-i Selanikî*, I-II, haz. Mehmet İpşirli, İstanbul 1989; Mehmet İpşirli, "Mustafa Selanikî and his History", *Tarih Enstitüsü Dergisi*, IX (İstanbul 1978), s.417-472.

¹⁰ Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmânî*, IV, 125; Franz Babinger, *Aynı eser*, s.130-131; Agah Sırrı Levend, *Aynı eser*, s.88-89; M.Fahreddin Kırzioğlu, *Osmanlıların Kafkas Ellerini Fethi 1451-1590*, Ankara 1993, s.400.

¹¹ Bekir Kütükoğlu - Ömer Faruk Akün, "Âli Mustafa Efendi", *DİA*, II, s.414-421; Cornell H.Fleischer, *Tarihçi Mustafa Âli, Bir Osmanlı Aydın ve Bürokratu*, çev. Ayla Ortaç, İstanbul 1996; Mustafa İsen, *Gelibolulu Mustafa Âli*, İstanbul 1998; Mehmet Şeker, "Gelibolulu Mustafa Âli'nin Hayatı ve Şahsiyeti", *D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, I

1- Emânet-i Defter-i Hâkanî

Defter emîni olan Âli ref' olunup reisülküttâb olan Molla Ferruh'a verilmek buyuruldu. 1 Cemâziyelâhir 1001.

(BOA, KK, nr.253, s.60)

AYN ALİ EFENDİ

XVII. yüzyıl başlarında Osmanlı bürokrasisinde çeşitli görevlerde bulunan Ayn Ali Efendi'nin en önemli eserleri, *Kavânin-i Âli-i Osmân der- Hulâsa-i Mezâmin-i Defter-i Divân ve Risâle-i Vazifehorân ve Meratib-i Bendegân-ı Âli-i Osmân*'dır¹³.

1- Hidmet-i Tuğra-yı Şerif der-Sefer

Sâbıkâ defter emîni¹⁴ olan Ali Efendi ehl-i ilm ve sâhib-i ma'rifet olup müstahıkk-ı inâyet olmağın verilmiştir. 11 N 1019.

(BOA, A.RSK, nr.1481, s.101)

PEÇUYLU İBRAHİM

1520-1640 tarihleri arasındaki hadiseleri kaleme almıştır. Osmanlı bürokrasisinde çeşitli görevlerde bulunmuş, sancak beyliği yapmıştır¹⁵.

1- Livâ-i İstolni Belgrad

Mezbur [Ahmed Paşa] fevt olmağın Peçuy Sancağı'na ber-vech-i arpalık İbrahim Paşa-yı Peçuyî'ye verilmiştir. Bâ-arz-ı Mustafa Paşa. Gurre-i ZA 1042.

(BOA, KK, nr.266, s.33)

(İzmir 1983), s.153-179; Aynı yazar, *Gelibolulu Mustafa Âli ve Mevâ'idü'n-Nefâis Fi-Kavâ'idi'l-Mecâlis*, Ankara 1997; Ali Akar, Mirkatü'l-Cihât'ta Tarihi ve Destanî Unsurların Değerlendirilmesi", *Türk Dünyası Araştırmaları*, sayı 112 (İstanbul 1998), s.33-40; Reşat Öngören, "Osmanlılarda Devlet Ricâli-Meşâyih Münasebetlerinin Boyutlarını Gösteren Yeni Bir Kaynak; Âli'nin Şeyh Mehmed-i Dâğî Menâkıbı", *İslam Araştırmaları Dergisi*, sayı 1 (İstanbul 1997), s.107-113; Âli'nin neşredilmiş edebî eserleri için bk. Gelibolulu Âli, *Riyâzü's-Sâlikin*, neşr.Mehmet Arslan-İ.Hakkı Aksoyak, Sivas 1998, s.5-7,49-51; Kudret Altun, *Gelibolulu Mustafa Âli ve Divânı(Vâridâtü'l-Enika)*, Niğde 1999; İ.Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Âli ve Divânı'nın Tenkitli Metni*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 1999.

¹² Bu eseri ile ilgili olarak bk. Jan Smith, *Mustafa Âli's Kühnü'l-ahbar and its Preface. According to the Leiden Manuscript*, İstanbul 1987; Aynı yazar, "Some remarks on the textual history of a famous late sixteenth century world history: the case to Mustafa Âli's Kühnü'l-ahbâr, *Manuscripts of the Middle East*, 3 (Leiden 1988); Aynı yazar, "Pure water for thirsty Muslims - A study of Mustafa Âli of Gallipolis Kühnü'l-Ahbar, Het Oosters Instituut, Leiden 1991; Ahmet Aydın, *Gelibolulu Mustafa Âli'nin Kühnü'l-ahbârının Dördüncü Rükününün Kaynakları*, İ.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1993; Mustafa İsen, *Kühnü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, Ankara 1994; Faris Çerçi, *Kühnü'l-ahbâr'a göre II.Selim, III.Murad, III.Mehmed Devirleri ve Mustafa Âli'nin Tarihçiliği*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Kayseri 1996; Gelibolulu Mustafa Âli Efendi, *Kitabü't-Târih-i Kühnü'l-Ahbâr*, I-II, neşr.İ.Hakkı Çuhadar vd., Kayseri 1998.

¹³ Ayn Ali Efendi, *Kavânin-i Âli-i Osmân der-Hulâsa-i Mezâmin-i Defter-i Divân*, giriş M.Tayyib Gökbilgin, İstanbul 1979; Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi nüshası için bk. A.Seyhan Apaydın, Ayn Ali Efendi'nin *Kavânin-i Âli-i Osmân der-Hulâsa-i Mezâmin-i Defter-i Divân*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 1996; Mehmed İpşirli, "Ayn Ali", *DİA*, IV, s.258-259; Feridun M.Emecen, "Ali'nin 'Ayn': XVII.Yüzyıl Başlarında Osmanlı Bürokrasisinde Kâtip Rumuzları", *Tarih Dergisi*, sayı 35 (İstanbul 1994), s.131-149; Erhan Afyoncu, *Osmanlı Devlet Teşkilatında Defterhâne-i Âmire (XVI-XVIII. yüzyıllar)*, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1997, s.29, 128, 133; Kavânin-i Âli-i Osman'ın tenkitli bir neşri Dr.Yılmaz Kurt tarafından hazırlanmaktadır.

¹⁴ Ayn Ali Efendi 28 Z 1014 - 28 B 1018 tarihleri arasında defter emînliği yapmıştır (Bk. E.Afyoncu, *Aynı tez*, s.128)

¹⁵ Şerafeddin Turan, "Peçevî", *İA*, IX, s.543-545; Bekir Kütükoğlu, "Katib Çelebi 'Fezleke' sinin Kaynakları", *Aynı eser*, s.50-55; *Tarih-i Peçevî*, önsöz ve indeks. Fahri Çetin Derin - Vahid Çabuk, İstanbul 1980, s. I - VIII.

2- Defterdârlık-ı Bosna

Sâbıkâ Asitâne-i Sa'âdette orta defterdâr olan İbrahim Peçûyi'ye verilmiştir.

25 Z 1045 - Evâhir-i B 1046*.

(BOA, KK, nr.266, s.35)

MUSTAFA NAİMÂ EFENDİ

İlk resmî vekayinüvis olarak kabul edilen Naımâ divân kâtipliğinden yetmiş ve çeşitli hâcegânlıklarda bulunmuştur. Vekayinüvis olarak 982-1070 (1574-1660) yılları arasının tarihini kaleme almıştır¹⁶.

1- Cema'at-ı Kâtibân-ı Divân-ı Hümâyûn

İbtidâ mevâcib-i Mustafa Naımâ kâtib-i divân ki, be-cema'at-ı kâtib-i divân-ı hümâyûn ilhâk şüden fermûde. Ezân sebab ki, arz-ı hâl dâde ve inâyet ricâ kerde. An-L[=bedel-i] Receb kâtib-i divân an CM[=Cemâ'at-i mezbûre] ki müteveffâ şüd. Ber-müceb-i ruûs-ı hümâyûn. El-vâki fi selh-i RA sene 1097. Fî yevm 10. Yalnız on akçe ile sadaka buyrulmuştur.

Ziyâde bâ-mukâbele-i ihbâr-ı an-L teberdâr-ı Sarây-ı Galata, ulûfeciyan-ı yemîn-i müte-kaidîn. An-mukâtaa-i ihtisab-ı İstanbul. Bâ-arz-ı hâl hod ve bâ-fermân-ı şerîf. Ber-müceb-i tez-kire-i muhâsebe-i Anadolu. Fî 5 CA sene 1097. Fî yevm 3. Yekûn 13.

Seferli. Bâ-hazret-i sadr-ı âli. Bâ-fermân-ı 'alem-şâh. Fî 25 CA sene 1097.

(BOA, Maliyeden Müdevver Def., nr.5966, s.47 - Ek Vesika nr.:3)¹⁷

2- Muhâsebecilik-i Anadolu

Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 12 Z sene 115 - 21 N sene 117*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.108)

3- Teşrifâtçılık Ma'a Devatdârlık-ı Divân-ı Hümâyûn

Sâbıkâ Anadolu muhâsebecisi olan Mustafa Naım Efendi'ye tevcih olunmuştur. 27 ZA sene 120 - 19 Z sene 123*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.6)

4- Muhâsebecilik-i Anadolu

Anadolu muhâsebeciliği sâbıkâ teşrifâtî olan Mustafa Naım Efendi'ye verilmiştir. 19 Z sene 123.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.108)

¹⁶ M.Cavid Baysun, "Naımâ", *İA*, IX, 44-49; M.Münir Aktepe, "Naımâ Tarihinin Yazma Nüshaları Hakkında", *Tarih Dergisi*, I/1 (İstanbul 1949), s.35-52; Bekir Kütükoğlu, *Vekayinüvis-Makaleler*, s.111-112; Lewis V.Thomas, *A Study of Naima*, New York 1972. Naımâ Tarihi'nin yeni bir neşri Prof.Dr.Mehmet İpşirli tarafından hazırlanmaktadır.

¹⁷ Naımâ ulûfeli divân kâtipleri arasına Selh-i RA 1097'de 10 akçe ile katılmış, yevmiyesi 5 CA sene 1097'de 13 akçeye, 2 M 1099'da 15 akçeye, 14 M 1099'da 17 akçeye, 17 CA 1099'da 20 akçeye, 20 M 1104'de 22 akçeye yükselmiştir. 2 C 1112'de başka bir göreve geçip kâtiplik gediğini Süleyman isimli birisine devretmiştir. 1116 veya 1117'de tekrar ulûfeli divân kâtipleri arasına katılmış ve ulûfesi 1118'de 70 akçe olmuştur. Hâcegânlık yaptığı yıllarda da divân kâtipliği kadrosu üzerinde kalmış ve 1128'de ölene kadar 70 akçe yevmiyesini almıştır. (Bk. KK, nr.3426, s.49; nr.3427, s.57; nr.3430, s.59; nr.3431, s.51; nr.3432, s.55; nr.3433, s.49; nr.3435, s.64; nr.3436, s.58; nr.3437, s.57; nr.3438, s.62; nr.3439, s.60, 63; nr.3440, vr.33b; nr.3441, s.60; nr.3442, s.65; nr.3443, s.60; nr.3444, s.61; nr.3445, vr.31a; nr.3446, vr.32a; nr.3447, vr.29b; nr.3448, s.65)

5- Emânet-i Defter

Defter-i hâkânî emâneti sâbıkâ Anadolu muhâsebecisi Mustafa Nâimâ Efendi'ye verilmiştir [sene 1125].

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.83)

6- Muhâsebecilik-i Evvel

Başmuhâsebecilik sâbıkâ defter emîni olan Nâimâ Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 16 N sene 1125 - 3 Z sene 1126*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.108)

7-Silâhdâr kitâbeti sâbıkâ başmuhâsebeci olan Nâimâ Mustafa Efendi'ye tevcih olunmak buyuruldu. 26 S sene 127.

(BOA, A.RSK, Dosya Tasnifi (=Dos.), nr.674/94 - Ek Vesika nr.:75)

8-Anadolu muhâsebeciliği sâbıkâ silâhdâr kâtibi olan Nâimâ Mustafa Efendi'ye ve silâhdâr kitâbeti sâbıkâ Anadolu muhâsebecisi Seyyid Mehmed Efendi'ye tevcih olunmak buyuruldu. 25 CA sene 127.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.680/85)

9-Sâbıkâ cebecibaşı olan Sebzi? Mehmed Efendi'ye Mora Seraskeri İzzetlü Mustafa Paşa'nın yanında tuğrakeşlik ile riyâset vekâleti ve sâbıkâ Anadolu muhâsebecisi Nâimâ Efendi'ye defter emâneti vekâleti tevcih olunmak buyuruldu. 3 L sene 127.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.993/3)

10-Cemâ'at-i Kâtibân-ı Divân-ı Hümâyûn

Mustafa Nâimâ Efendi

Kâtib-i divân yevm 70

Müteveffâ şüd [Yevmiyesinin bir kısmı başkalarına 9 ve 10 Ramazan 1128'de verilmiştir].

(BOA, KK, nr.3451, s.53)

MEHMED ŞEFİK EFENDİ

Nâimâ'dan sonra vekayinüvis olan Şefik Mehmed 1115 Edirne vakasını muğlak ve sanatlı bir dille tasvir etmiştir. Kitabın anlaşılması güç olduğundan daha sonra bu esere şerhler yazılmıştır¹⁸.

1- Muhâsebecilik-i Evkâf -ı Küçük

Küçük evkâf muhâsebeciliği emekdârlarından Şefik Mehmed Efendi'ye verilmiştir. Gurre-i Receb sene 1126 - 20 ZA sene 1127*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.111;BOA, A.RSK , nr.Dos.660/32)

2- Mukâtaacılık-ı Avlonya Ma'a Eğriboz

¹⁸ M.Münir Aktepe, "Şefik Mehmed", *İA*, XI, 384-386; Bekir Kütükoğlu, *Aynı eser*, s.112-113.

Avlonya mukâataacılığı küçük evkâf muhâsebecisi olan Şefik Mehmed [Efendi'ye verilmiştir]. [Tarihi yırtık].

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.123 - Ek Vesika nr.:7).

DEFTERDAR SARI MEHMED PAŞA

XVII. yüzyılın ilk çeyreğinin en önemli devlet adamlarından ve maliyecilerinden olan Sarı Mehmed Paşa 1066-1116 (1656-1704) yılları arasındaki hadiseleri anlatan *Zübde-i Vekayiât*'ı ve *Nesâyihü'l-Vüzerâ ve'l-Ümerâ* isimli siyasetnâme'yi kaleme almıştır¹⁹.

1- Defterdârlık-ı Şıkk-ı Evvel

Sâbıkâ defterdâr mektûbcusu olup küttâbın emekdârlarından Mehmed Efendi'ye sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn mücebince tevcih olunmuştur. Fî 22 Z sene 1114.

Mezkûr Mehmed Efendi'ye müceddeden verilmiştir. Fî 12 R sene 1115 - 13 B sene 1115*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.12)

2- Rûznâmçecilik-i Evvel

Sâbıkâ başdefterdâr olan Elhâc Mehmed Efendi'ye verilmiştir. Fî 13 B sene 1115 - 23 L sene 1115*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.100)

3- Defterdârlık-ı Şıkk-ı Evvel

Sâbıkâ başdefterdâr olup rûznâmçe-i evvel olan Mehmed Efendi'ye sâdır olan hatt-ı hümayûn mücebince verilmiştir. Fî 23 L sene 1115 - 18 L sene 1116*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.12)

4- Defterdârlık-ı Şıkk-ı Evvel

Başdefterdârlık sâbıkâ defterdâr olan Mehmed Efendi'ye verilmiştir. Fî 21 S sene 1117.

Zikr olunan baş defterdârlık Elhâc Mehmed Efendi üzerinde olmağla kemâkân ibkâ ve mukarrer kılınmıştır. Fî 15 L sene 1117 - 5 R sene 1118*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.12)

5- Defterdârlık-ı Şıkk-ı Evvel

Sâbıkâ başdefterdâr olan Elhâc Mehmed Efendi'ye verilmiştir. Fî 19 ZA sene 1119.

Mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'ye mukarrer verilmiştir. Fî 5 ZA sene 120 - 4 C sene 121*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.12)

¹⁹ Abdülkadir Özcan, "Defterdar Sarı Mehmed Paşa", *DİA*, IX, 98-100; *Zübde-i Vekayiât*, neşr. Abdülkadir Özcan, Ankara 1995; Aynı müellif, "Defterdar Sarı Mehmed Paşa'nın Mâli Bazı Görüş ve Faaliyetleri", *Güney Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, sayı 10-11 (İstanbul 1983), s.239-248; *Nesâyihü'l-Vüzerâ ve'l-Ümerâ*, neşr. W.L.Wright, Princeton 1935; Franz Babinger, *Zübde-i Vekayiât*'ın müellifini Damad Mehmed Paşa olarak göstermiştir (Bk. *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, s.271-273). Bu yanlışlık Abdülkadir Özcan'ın yaptığı araştırmalarla ortadan kalkmış ise de, hala aynı hatayı sürdürenlere rastlanmaktadır (Bk. Fahameddin Başar, "Osmanlı Tarih Kaynakları", *Tarih ve Medeniyet*, sayı 40, (Temmuz 1997), s.40; A.İrfan Aypay, *Lale Devri Şairi İzzet Ali Paşa*, İstanbul 1998, s.7-8).

6- Defterdârlık-ı Şıkk-ı Evvel

Sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn mücebince sâbıkâ başdefterdâr olan Elhâc Mehmed Efendi'ye verilmiştir. 10 ZA sene 1123 - 17 C sene 1124*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.12)

7- Emânet-i Tersâne-i Âmire

Sâbıkâ başdefterdâr olan Elhâc Mehmed Efendi'ye verilmiştir. 3 Z sene 124 - 15 Z sene 125*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.80 - Ek Vesika nr.:5)

YUSUF NÂBÎ EFENDİ

En büyük Osmanlı şairlerinden birisi olan Yusuf Nâbi'nin edebî eserlerinin dışında tarihle ilgili *Fetihnâme-i Kamanîçe (Tarih-i Kamenîçe)*, *Vekayi-i Hitân-ı Şehzâdegân-ı Hazret-i Sultan Mehmed (Surnâme)*, *Münşeât* ve *Tuhfetü'l-Haremeyn* isimli eserleri de vardır²⁰.

1- Muhâsebecilik-i Evvel

Başmuhâsebecilik Nâbi Yusuf Efendi'ye verilmiştir. 5 ZA sene 122 - 23 ZA sene 123*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.108)

DÜRRÎ AHMED EFENDİ

Divân kâtipliğinden²¹ yetişerek hâcegân sınıfına dahil olmuş ve 1720-1721 yıllarında İrân'a elçi olarak gitmiştir. Elçiliğiyle ilgili olarak bir *Sefaretnâme* kaleme almıştır²².

1- Devletlü, sa'âdetlü, mürüvetlü sultânım hazretleri sağ olsun. Bu kulları divân-ı hümayûn kâtipleri emekdârlarından mahall-i merhâmet ve müstehıkk-ı inâyet bendeleri olup bundan akdem hâlime münâsib sadakâ manâsıblarından bir şeyceğiz ile kayırlmak üzere devletlü efendimin vâde-i kerîmeleri olduğuna binâen mâliye kaleminde olan tarihçilik ile kâmrevâ buyurulmaları bâbında fermân devletlü ve sa'âdetlü sultânımındır.

Bende Ahmed Dürrî

Mücebince tevcih olunmak buyuruldu. 10 Ş sene 111.

(BOA, A.RSK, nr. Dos. 214/85 - Ek Vesika nr.:74)

²⁰ Abdülkadir Karahan, "Nâbi", *İA*, IX, 3-7; Aynı müellif, *Nâbi*, Ankara 1987; Ağah Sırrı Levend, *Nâbi'nin Surnâmesi*, İstanbul 1944. Surnâmenin diğer bir neşri için bk.Mehmet Arslan, *Türk Edebiyatında Manzum Surnâmeler (Osmanlı Saray Dügünleri ve Şenlikleri)*, Ankara 1999, s. 39-42, 627-684; Meserret Dirioz, *Nâbi Divânı (Eserlerine Göre Nâbi)*, İstanbul 1994; Mahmut Kaplan, *Hayriyye-i Nâbi*, Ankara 1995; Hüseyin Yorulmaz, *Urfalı Nâbi*, İstanbul 1998; Ali Fuat Bilkın, *Nâbi Divânı*, I-II, Ankara 1997; Aynı yazar, *Nâbi*, Ankara 1998; M.Muhsin Kalkışım, *Nâbi'nin Tuhfetü'l-Haremeyn'i*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1988; Selami Turan, *Nâbi, Tuhfetü'l-Haremeyn (inceleme - metin)*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 1995; İdris Bostan, "Kuyûd-ı Mühimmât Defterlerinin Osmanlı Teşkilât Tarihi Bakımından önemi", *Osmanlı-Türk Diplomatîği Semineri, 30-31 Mayıs 1994 İstanbul 1996*, s. 156. Hüseyin Yüksel, *Gazavatnâmeler ve Nâbi'nin Fetihnâme-i Kamanîçe Adlı Eserinin Metni*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 1997. Dr. Mahmut Kaplan, Nâbi'nin Münşeât'ı üzerinde çalışmaktadır.

²¹ Dürrî Ahmed Efendi gedikli divan kâtipleri olarak Silistre sancağında 20.000 akçelik tumar tasarruf ediyordu (Bk. KK, nr.492, vr.16a)

²² Aydın Talay, "Dürrî Ahmed Efendi", *DİA*, 9, 34-35; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.59-61; Münir Aktepe, "Dürrî Ahmed Efendi'nin İrân Sefareti", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, 1/1-5, İstanbul 1967-1968; Abdülkerim Abdulkadiroğlu, "Van Meşhurları", *Van Kütüğü*, Van 1993, s.218-222; M. Ziya Bağrıaçık, *Dürrî ve Divânı'ndaki Tarih Manzumeleri*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Van 1995.

2- Muhâsebecilik-i Evkâf-ı Küçük

Açıkdan verilmiştir. [Dürrî Ahmed Efendi'ye]. 5 M sene 116.

Dürrî Ahmed Efendi üzerinde olmağla mukarrer verilmiştir. 5 C sene 116 - 15 C sene 117*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.111)

3- Muhâsebecilik-i Anadolu

Sâbıkâ mâliye tezkirecisi Dürrî Ahmed Efendi'ye [tevcih].

22 Ra sene 120 - 24 M sene 121*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.108)

4- Rûznâmecilik-i Küçük

Sâbıkâ Anadolu muhâsebecisi Dürrî Ahmed²³ Efendi'ye verilmiştir.

9 N sene 121 - 8 Ra sene 1122*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.100)

5- Rûznâmecilik-i Küçük

Küçük rûznâmecilik sâbıkâ yine küçük rûznâmeci olan Dürrî Ahmed Efendi'ye verilmiştir. 27 R sene 124 - 23 C sene 125*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.100)

6-Sipâh kitâbeti sâbıkâ Anadolu muhâsebecisi olan Dürrî Ahmed Efendi'ye tevcih olunmak buyuruldu. 25 M sene 127.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.671/19)

7- Muhâsebecilik-i Harâc

Harac muhâsebeciliği sâbıkâ silâhdâr kâtibi olan Dürrî Ahmed Efendi'ye verilmiştir. 21 Z sene 128 - 11 C sene 129*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.111)

8- Muhâsebecilik-i Harac

Cizye muhâsebeciliği sâbıkâ mukâbele-i süvarî olan Dürrî Ahmed Efendi'ye verilmiştir. 7 L sene 131.

Dürrî Ahmed Efendi sefâret ile Şâh-ı Acem tarafına me'mûr olmağla şikk-ı sâni defterdârlığı pâyesi verilmiştir. 10 B sene 132 - Gurre-i N sene 132*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.111)

9- Muhâsebecilik-i Evvel

Sâbıkâ harâc muhâsebecisi olan Dürrî Ahmed Efendi'ye verilmiştir. 16 CA sene 134 - 7 RA sene 135²⁴.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.109; nr.1571, s.12)

²³ Metinde sehven Mehmed yazılmıştır.

²⁴ Kaynaklarda Ahmed Dürrî'nin 2 Rebiülevvel'de vefat ettiği belirtilmektedir. Ondan sonra başmuhâsebeciliğe tayin tarihi vesikada 7 Rebiülevvel'dir.

MUSTAFA SAFÂYÎ EFENDİ

1050-1132 (1640-1720) yılları arasında yaşamış şairleri *Nuhbetü'l-Âsar min Fevâidi'l-Eşâr* isimli tezkiresinde toplamıştır²⁵.

1- İbtidâ mevâcib-i Mustafa Safâyî kâtib-i divân, an-çavuşân est. Cemâ'at-ı kâtibân-ı divân-ı hümâyûn ilhâk şuden-fermûde. Bâ-tashih ez-ân sebep ki, esâme-eş İbrahim Edirne gilmân-ı bağçe-i Edirne bûde ve be-ism-i hod mutâbık nişte ve arz-ı hâl dâde ve inâyet ricâ kerde. Ber müceb-i ruûs-ı hümâyûn. Fî 5 C sene 1100. Kayd şüd. Be-rûznâmçe-i hümâyûn. Fî 8 Ş sene minhu. Bâ ulûfe hod. Yevmî: 10. Mukaddemâ mutasarıf olduğu on akçe ile nakl olunmuşdur. [Küçük Ruznâmçe işareti].

Ziyâde şüd. Ez-ân sebep ki mahall ve müstahak şüd ve arz-ı hâl dâde ve inâyet-rica kerde. An mahlûlât-ı sa'âdetlü ki ba'dezîn ber-müceb-i ruûs-ı hümâyûn. el-Vâki fî 28 ZA sene 1100.Yevm; 5. Yekûn; 15.

2- Defter emâneti Safâyî Mustafa Efendi'ye tevcih olunmak buyuruldu. 10 L sene 1108.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.179/100)

3- Muhâsebecilik-i Evkâf-ı Küçük

Asitâne'de küçük evkâf muhâsebeciliği vekâleti arz-ı hâli mücebince Mustafa Safâyî Efendi'ye verilmiştir.

21 CA sene 129 - 22 M sene 130*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.111)

4- Mukâta'acılık-ı Evvel

Başmukâta'acılık Safâyî Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 8 M sene 131 - Gurre-i Z sene 131*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.119 - Ek Vesika nr.:6)

5- Tezkirecilik-i Kal'a-i Kebîr

Safâyî Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 14 L sene 132 - 6 L sene 134*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.21; - Ek Vesika nr.:21)

6- Mukâta'acılık-ı Evvel

Safâyî Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 20 L sene 135 - 17 L sene 136*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.119; nr.1571, s.15)

²⁵ Franz Babinger, *Aynı eser*, s.282; *Sicill-i Osmâni*, III, 228; Nuran Altuner (Üzer), *Safâyî ve Tezkiresi*, I-III, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, I-II, İstanbul 1989; Perviz Aynagöz (Çapan), *Mustafa Safâyî Efendi, Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü'l-Âsar min-Fevâidi'l-Eşâr)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 1986 (Bu tez Atatürk Kültür Merkezi tarafından basılmaktadır); *Râmiz ve Âdâb-ı Zurefâ'sı*, haz. Sadık Erdem, Ankara 1994, s.XXXIV, 190-191; Agah Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, I, Ankara 1988, s.307-311; Abdülkadir Karahan, "Tezkire", *İA*, XII/1, s.229.

7- Defterdârlık-ı Şıkk-ı Sâni

Sâbıkâ başmukâta'acı olan Safâyî Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 12 L sene 137 - 8 C sene 138*.

(BOA, KK, 523M, s.213)²⁶.

8- Defterdârlık-ı Şıkk-ı Sâni

Şıkk-ı sâni defterdâri olan Mustafa Safâyî fevt olmağla sâbıkâ başmukâta'acı olan Nâhif Süleyman Efendi'ye verilmiştir. 8 C sene 138.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.13)

YİRMİSEKİZ ÇELEBİ MEHMED EFENDİ

Osmanlı sefaretnâmeleri arasında en fazla üzerinde durulan eser Yirmisekiz Mehmed Çelebi'nin 1720-1721 tarihli Fransa Sefaretnâmesi'dir. Eser edebî ve tarihî kıymetinin yanısıra Osmanlı toplum yaşantısına yaptığı tesir açısından da önemlidir²⁷.

1- Defterdârlık-ı Şıkk-ı Sâlis nâm-ı Diğer Küçük

Sâbıkâ tophâne nâzırı olan Mehmed Efendi'ye verilmiştir. 18 Z sene 129.

Şıkk-ı sâlis defterdâri olan Mehmed Efendi, Nemçelü ve Venediklü ile me'mûr olduğu mükâleme-i müsâleme ve muvata'a hizmetinde olan diyânet ve rüşd-i sedâd ve istikâmet muktezâsınca âkilâne hareket ile dîn ü Devlet-i Aliyye'ye nâfi nice mesâi-i şedîde ve etvâr-ı pesendidesi zâhir ve bedidâr olup her vechile şayeste-i inâyet ve sezavâr-ı âtufet olmağla vücûda gelen hidemât-ı mebrûresi mukâbelesinde mutasarrıf olduğu şıkk-ı sâlis defterdârlığı ta'yîn olunan hâslarıyla ber-vech-i te'bîd mutasarrıf olmak üzere müceddeden tevcih ve ibkâ olunmuşdur. 25 N sene 130 - 8 M sene 131*.

(BOA, A.RSK,nr.1562.s. 12)

2- Muhâsebecilik-i Evvel

Sâbıkâ şıkk-ı şâlis defterdâri olan Mehmed Efendi'ye verilmiştir. 8 M sene 131 - 3 RA sene 132*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.108)

3-Devletlü sa'âdetlü sultânım hazretleri sağ olsun. Arz-ı hâl-i bendeleri oldur ki bu kulları Françe'ye elçilik ile ta'yîn buyurulmağla merâhim-i aliyye ve kerimânelerinden mercûdur

²⁶ Safâyî ismi daha önce bu kaydı yayınlayan Fahameddin Başar tarafından Sakallı olarak okunmuştur (Bk. *Osmanlı Eyâlet Tevcihâtı (1717-1730)*, Ankara 1997, s.269).

²⁷ *Sicill-i Osmânî*, IV, 226; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.53-58; Mehmed Efendi, *Le Paradis des Infideles, Un Ambassadeur Ottoman en France sous la Regence*, Introduction, notes, textes annexes par Gilles Veinstein, Paris 1981; F.M.Göçek, *East Encounters West France and Ottoman Empire in the Eighteenth Century*, New York 1987. Sefaretnâmenin birçok sadeleştirme ve neşri yapılmıştır (Bk. *Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin Fransa Sefaretnâmesi*, haz.Beynun Akyavaş, Ankara 1993, s.X-XI); Gündüz Akıncı, *Türk-Fransız Kültür İlişkileri (1071-1859)*, Ankara 1973, s.14 vd.; Kemal Süzen, *Şehrezûri'nin el-Şeceretü'l-İlâhiyye İsimli Eseri ve Türkçe Tercümesi Semeretü'l-Şecere*, M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989; Bekir Karlığa, "Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Yeni Bulunmuş Bir Fizik Kitabı Tercümesi ve Onsekizinci Yüzyılın Başında Osmanlı Düşüncesi", *Bilim-Felsefe-Tarih* (İstanbul 1991), s.277-327; Abdurrahman Üzülmez, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Islahat Düşüncesinin Gelişimi (1718-1839)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1994, s.27-30.

ki şıkk-ı evvel defterdârlığı rütbesiyle emr[ü] âli ihsân buyurulmak bâbında emr-i fermân ve lutf ü ihsân devletlü inâyetlü efendim sultânım hazretlerindedir.

Bende Mehmed

Mücebince mumâ-ileyhe şıkk-ı evvel defterdârlığı pâyesi tevcîh olunmak buyuruldu. 12 L sene 132.

(BOA, Cevdet -Hariciye, nr. 9775)

4- Emânet-i Defter-i Hakânî

Sâbıkâ başmuhâsebeci olan Mehmed Efendi'ye verilmiştir. 16 CA sene 134 - 24 CA sene 135*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.83; nr. 1571, s.10; BOA, İbnülemin-Tevcihat, nr.1714 - Ek Vesika nr.:78)

5- Rûznâmecilik-i Evvel

Sâbıkâ defter emîni olan Mehmed Efendi'ye verilmiştir. 24 CA sene 135 - 17 L sene 136*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.101; nr.1571, s.11)

6- Muhâsebecilik-i Evvel

Sâbıkâ rûznâmçe-i evvel olan Mehmed Efendi'ye verilmiştir. 12 L sene 137 - 8 L sene 138*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.12)

7- Kitâbet-i Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âli

Kitâbet-i mezbûre Yirmisekiz Mehmed Efendi'ye verilmiştir. 15 L sene 141 - 14 L sene 142*.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.944/34; A.RSK, nr.1571, s.25 - Ek Vesika nr.:18)

8- Ruznâmecilik-i Evvel

Sâbıkâ yeniçeri efendisi Mehmed Efendi'ye verilmiştir. 21 RA sene 143 - 12 Ş sene 143*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.11)

NAHİFİ SÜLEYMAN EFENDİ

XVII. yüzyılın ikinci yarısı ile XVIII. yüzyılın ilk yarısında yaşayan Süleyman Nahifi Efendi, dinî edebiyat alanında birçok manzum ve mensur eser vermiştir. Ayrıca siyasetnâmeler ile kendi tecrübelerine dayananak *Nasihâtü'l-Vüzerâ* isimli bir siyasetnâme yazmıştır²⁸.

²⁸ *Sicill-i Osmânî*, IV, 548; *Mesnevî-yi Şerif, Aslı ve Sadeleştirilmişiyile Manzum Nahifi Tercümesi*, haz. Âmil Çelebioğlu, İstanbul 1967; A.İrfan Aypay, *Nahifi Süleyman Efendi, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divânı'nın Tensikidli Metni*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya 1992; Zekeriya Usluer, *Süleyman Nahifi, Hayatı, Eserleri ve Hilyetü'l-envarı*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1994; Mehmed İpşirli, "Nahifi'nin Nasihatü'l-Vüzerâ'sı", *Tarih Enstitüsü Dergisi*, sayı 15 (İstanbul 1996), s.15-28.

1- Mukāta'acılık-ı Evvel

Nahifi Süleyman Efendi'ye verilmiştir. 8 L sene 133 - 20 L sene 135*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.118; nr.1571, s.15)

2- Mukāta'acılık-ı Evvel

Sâbıkā yine başmukāta'acı olan Nahifi Süleyman Efendi'ye verilmiştir. 17 L sene 136 - 12 L sene 137*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.118; nr.1571, s.15)

3- Defterdârlık-ı Şıkk-ı Sâni

Şıkk-ı sâni defterdârı olan Mustafa Safâyî fevt olmağla, sâbıkā başmukāta'acı olan Nahifi Süleyman Efendi'ye verilmiştir. 8 C sene 138.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.13; nr.1572, s.50 - Ek Vesika nr.:8)

ELHÂC MUSTAFA EFENDİ (TAVUKCUBAŞI DAMADI)

1143(1730)'de Avusturya'ya elçi olarak gitmiş ve diğer sefaretnâmelerden farklı bir eser yazmıştır. Ayrıca *İmperyo Dükalarından Çasar Olan Toskana Dükasının Ahvâli* isimli bir eseri daha vardır²⁹.

1- Mukāta'acılık-ı Evvel

Zikr olunan mukāta'acılık hâlâ Tavukcubaşı olan Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 16 M sene 143 - 13 R sene 143*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.15)

2- Tezkirecilik-i Kal'a-i Kebîr

Sâbıkā başmukāta'acı Mustafa Efendi'ye verilmiştir. Gurre-i Z sene 144 - 28 L sene 145*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.21 - Ek Vesika nr.:16)

3- Mukābelecilik-i Piyâde

Sâbıkā kal'a-i kebîr tezkirecisi Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 28 L sene 145 - 22 Z sene 145*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.21 - Ek Vesika nr.:16)

4- Emânet-i Defter

Sâbıkā reisülküttâb olan Elhâc Mustafa Efendi'ye tevcih olunmuştur. 7 N sene 156 - 11 RA sene 157*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.19)

²⁹ *Sicill-i Osmânî*, IV, 429-430; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.65-68; Fuat Sanaç, *Der Gesandtschaftsbericht Mustafa Efendi's über Die Gesandtschaftsreise Nach Wien Im Jahre 1730/31*, Doktora Tezi, Viyana 1989 (Bu tez Eren Yayıncılık tarafından basılmaktadır).

5- Rûznâmecilik-i Evvel

Sâbıkâ reisülküttâb olan Elhâc Mustafa Efendi'ye tevcîh.10 L sene 161.

Vakt-i tevcîhi olan Şevvâl'de zabt etmek üzere sâbıkâ Haremeyn muhâsebecisi Ali Efendi'ye sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mücebince tevcîh ve ruûs verilmiştir. 16 N sene 162.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.3)

6- Fî 8 L sene 160 tarihinde vâki tevcihâtta ve ba'dehu ma'zûl olan efendilerin defteridir.

Sâbıkâ reisülküttâb Elhâc Mustafa Efendi 10 Za sene 160.

Büyük ruznâme verilmiştir. 10 L sene 161.

Müteveffâ fi 22 N sene 162.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.50 - Ek Vesika nr.:33)

REFET ABDULLAH BEYEFENDİ (RAMÎ PAŞAZÂDE)

7 Rebiülevvel 1148 (28 Temmuz 1725)'de vekayinüvisliğe getirilmiştir. Yazdıkları Subhî Mehmed Efendi tarafından tamamlanarak *Tarih-i Sâmi* ve *Şakir ve Subhî*'ye alınmıştır³⁰.

1- Mukâta'acılık-ı Haslar

Râmî Paşazâde Refet Abdullah Bey'e verilmiştir. 17 L sene 131.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.118)

2- Mukâta'acılık-ı Haslar

Râmî Paşazâde Refet Abdullah Bey'e verilmiştir. 17 L sene 136.

Hâlâ mutasarrıfı olan Râmî Paşazâde Abdullah Bey'e kemâkân mukarrer verilmiştir. 12 L sene 137.

Mutasarrıfı Râmî Paşazâde Abdullah Bey'e mukarrer verilmiştir. 8 L sene 138 - 7 L sene 139*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.15)

3- Tezkirecilik-i Mâliye

Râmî Paşazâde Refet Abdullah Beyefendi'ye verilmiştir. 15 L sene 141 - 14 L sene 142*.

(BCA, A.RSK, nr.1571, s.15; A.RSK , nr.Dos.944/34)

4- Tezkirecilik-i Mâliye

Sâbıkâ kalyonlar defterdârı Râmî Paşazâde Abdullah Bey'e verilmiştir. 13 R sene 144 - Gurre-i Z sene 144*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.15)

³⁰ *Sicill-i Osmânî*, III, 377; Bekir Kütükoğlu, *Aynı eser*, s.115.

5- Kitâbet-i Sipâhiyân

Râmî Paşazâde Abdullah Beyefendi'ye verilmiştir. 28 L sene 145 - 15 L sene 146*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.22 - Ek Vesika nr.:17)

6- Kitâbet-i Sipâhiyân

Sâbıkâ mutasarrıfı Râmî Paşazâde Abdullah Beyefendi'ye verilmiştir. 20 L sene 147 - 12 L sene 148*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.22 - Ek Vesika nr.:17)

7- [Vekayi'nüvislik]

Devlet-i Aliyye'de vekayi' zabt ve tahrîrine hâcegân-ı divâniyeden birinin me'mûr kılınması iktizâ etmekle hâlâ sipâhiler kâtibi olup mu'temed ve ma'rifetmend olan merhûm Râmî Paşazâde Abdullah Beyefendi hizmet-i mezbûreye ta'yîn ve tevcîh olunmak buyuruldu. 7 RA sene 148.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.28 - Ek Vesika nr.:19)

8- Muhâsebecilik-i Harâc

Sâbıkâ sipâh kâtibi Râmî Paşazâde Refet Abdullah Bey'e cizye muhâsebeciliği tevcîh. Gurre-i Ş sene 151.

Zikr olunan muhâsebecilik hâlâ mutasarrıfı Râmî Paşazâde Abdullah Bey'e ibkâ olunmuştur. 5 L sene 151 - 5 N sene 152*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.14-15 - Ek Vesika nr.:15)

9- Kitâbet-i Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Ali

Sâbıkâ cizye muhâsebecisi Râmî Paşazâde Abdullah Beyefendi'ye tevcîh olunmuştur. 12 L sene 153 - 12 L sene 154*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.10)

MEHMED SAİD PAŞA (YİRMİSEKİZ ÇELEBİZÂDE)

Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin oğlu olan Mehmed Said Efendi, İbrahim Müteferrika ile birlikte Osmanlı ülkesinde ilk Türk matbaasını tesis etmiş kişidir. Babası ile beraber Paris'de bulunan Mehmed Said Efendi daha sonra elçi olarak 1145-1146 (1732-1733)'da İsveç'e gitmiş ve buradaki hadiseleri bir takrir olarak kaleme almıştır³¹.

1- Mukâta'acılık-ı Bursa

Yirmisekiz Çelebizâde Said Mehmed Efendi'ye verilmiştir. 15 L sene 141 - 14 L sene 142*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.15;BOA, A.RSK , nr.Dos.944/34)

³¹ *Sicill-i Osmânî*, III, 29-30; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s. 70-72; Yanko İskender Hoçi, "Sadrazam Said Mehmed Paşa Merhûmun Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn'da İken İstokholm'a Vuku Bulan Sefareti", *TOEM*, sayı 11 (İstanbul 1329), s.660-677; Selim Nüzhet Gerçek, *Türk Matbaacılığı, Müteferrika Matbaası, İstanbul 1939*; Gündüz Akıncı, *Aynı eser*, s.21; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,IV/I ve IV/2*, Ankara 1984; A.Boppe, "XVIII.Yüzyıl Başlarında Avrupa'da Türk Modası, Türk Elçisi Said Efendi Zamani", çev. T.Münir, *Hayat Tarih*, sayı 4 (Nisan 1979), s.16-18; sayı 5 (Mayıs 1979), s.16-18; Elena Maştakova, "Aydınlanmanın Ön Tarihi (XVIII. Yüzyıl Edebiyatı Üzerine)", *Sovyet Türkologlarının Türk Edebiyatı İncelemeleri*, çev.T. Moran - Y. Salman, İstanbul 1980, s.16-18; Abdurrahman Üzülmez, *Aynı tez*, s.30-32. Mehmed Said Paşa'nın hayatı ve İsveç sefâretnâmesi ile ilgili bir araştırma yapmaktayız.

2- Tezkîrecilik-i Kal'a-i Küçük

Sâbıkâ Bursa hâcesi olan Said Mehmed Efendi'ye verilmiştir. 16 M sene 143 - 21 RA sene 143*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.21)

3- Rûznâmecilik-i Küçük³²

Senesi tamamında zabt etmek üzere Mehmed Said Efendi'ye verilmiştir. Gurre-i CA sene 145.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.11)

4- Kitâbet-i Silâhdârân

Sâbıkâ küçük rûznâmçeci Mehmed Said Efendi'ye [verilmiştir]. 15 L sene 146 - 20 L sene 147*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.22 - Ek Vesika nr.:17)

5- Kitâbet-i Silâhdârân

Sâbıkâ mutasarrıfı Mehmed Said Efendi'ye silâhdâr kitâbeti verilmiştir. 14 M sene 149.

Mutasarrıfı Said Mehmed Efendi'ye ibkâ kılınmak. 12 L sene 150 - 5 L sene 151*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.21; nr.1572, s.82 - Ek Vesika nr.:13, 17)

6- Kitâbet-i Sipâhiyân

Sâbıkâ silâhdâr kâtibi Said Mehmed Efendi'ye tevcih olunmuştur. 5 L sene 151 - 17 L sene 152*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.22 - Ek Vesika nr.:17)

7- Emânet-i Defter-i Hakânî

Sâbıkâ tevkii olan Said Efendi'ye tevcih. 12 L sene 158 - 21 B sene 159*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.19)

8- Emânet-i Defter-i Hakânî

Sadâret-i uzmâ kethüdâlığından münfasıl mutasarrıf-ı sâbıkı Mehmed Said Efendi'ye tevcih. 3 RA sene 160 - 8 L sene 160*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.19; nr.1588, s.3)

9- Nişancılık

Sâbıkâ defter emîni Mehmed Said Efendi'ye tevcih olunmuştur. 10 L sene 161.

Mûmâ-ileyhe tekrâr ibkâ olunmuştur 8 L sene 162 - 24 M sene 163

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.2)

³² Kendisinden önce bu makamda bulunan Göynüklü Ahmed Efendi'nin süresi 1 Z 145'de dolmaktadır. Said Efendi'den sonra küçük ruznâmçeci olan Adli Mehmed Efendi'nin tayin tarihi ise 28 L 145'dir. Bu durumda Said Efendi'nin bu göreve aktif olarak başlayamamış olma ihtimali akla gelmektedir. Ancak daha sonra silahdar kâtipliğine tayininde sabıka küçük ruznâmçeci olarak zikredilmesi bu görevi deruhde ettiğine işaret etmektedir.

10- [Sadâret-i Uzmâ Kethüdâlığı]

Tuğra-yı şerîf hizmetinde olan Said Efendi me'mûr buyurulmuşlardır. 24 M sene 163 - 3 R sene 163*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.20 - Ek Vesika nr.:28)

11- Nişancılık

Mutasarrıf-ı sâbıkı Mehmed Said Efendi'ye tevcîh olunmuşdur. 6 L sene 163.

Mûmâ-ileyhe tekrâr ibkâ olunmuşdur. 7 L sene 164 - 9 L sene 165*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.2)

12- Nişancılık

Sâbıkı Mehmed Said Efendi'ye tevcîh olunmuşdur. 10 L sene 166 - 7 L sene 167*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.84 - Ek Vesika nr.:29)

13- Muhâsebecilik-i Evvel

Sâbıkâ tevkii Mehmed Said Efendi'ye tevcîh. 6 L sene 168 - 7 ZA sene 168*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.86; BOA, KK, nr.261/6, s.8 - Ek Vesika nr.:23, 30)

14- Sadâret-i Uzmâ Kethüdâlığı

Hâlâ başmuhâsebeci olan Mehmed Said Efendi me'mûr olmuşlardır. 7 ZA sene 168 - 19 M sene 169*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.102)

15- Livâ-i Hanya

Livâ-i mezbûre kal'ası muhâfazası şartıyla sadr-ı esbak vezîr-i mûkerrem sa'âdetlü Said Mehmed Paşa hazretlerine bâ-hatt-ı hümâyûn tevcîh. 8 L sene 169 - 10 Ş sene 170*.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr. 16, s.48)

16- Eyâlet-i Mısır-ı Kahire

Eyâlet-i mezbûre yüzyetmiş senesi Tutu ibtidâsından zabt etmek üzere sâbıkâ Hanya muhâfızı sadr-ı esbak vezîr-i mûkerrem sa'âdetlü Said Mehmed Paşa hazretlerine bâ-hatt-ı hümâyûn tevcîh olunmuşdur. 10 Ş sene 170 - M sene 172*.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr. 16, s.235)

17- Eyâlet-i Adana

Eyâlet-i mezbûre sâbıkâ Mısır Vâlisi vezîr-i mûkerrem sadr-ı esbak sa'âdetlü Mehmed Paşa hazretlerine bâ-hatt-ı hümâyûn tevcîh olunmuşdur. 24 CA sene 172.

Eyâlet-i mezbûre vezîr-i müşârûnileyhe bâ-emr-i hümâyûn-ı izzet-makrûn ibkâ ve mukarrer olunmuşdur. 9 C sene 173 - 6 L sene 173*.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr. 16, s.90)

18- Eyâlet-i Karaman

Eyâlet-i mezbûre mülhakâtı olan Niğde ve Beyşehir ve Aksaray sancaklarıyla ma'an sâbıkâ Adana vâlisi sadr-ı esbak vezîr-i mükerrer Mehmed Paşa hazretlerine bâ-hatt-ı hümâyûn tevcih olunmuşdur. 6 L sene 173 - 14 R sene 174*.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr. 16, s.90)

19- Eyâlet-i Maraş

Eyâlet-i mezbûre sâbıkâ Karaman vâlisi vezîr-i mükerrer sadr-ı esbak Said Mehmed Paşa hazretlerine bâ-hatt-ı hümâyûn tevcih olunmuşdur. 14 R sene 174.

Eyâlet-i mezbûre bâ-hatt-ı hümâyûn ibkâ olunmuşdur. 10 L sene 174 - 6 CA sene 175.

Müteveffâ şüd.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr. 16, s.85)

MÜNİF MUSTAFA EFENDİ

1729'da Raşid Efendi ile, 1741'de de kendisi elçi olarak İran'a gitmiştir. 1738 yılında ise Leh kralına nâme götürmüş olan Münif Efendi, sadrazam Hacı İvaz Paşa zamanında yapılan Belgrad muahedesi ve zaferini *Zafernâme-i Münif (Fetihnâme-i Belgrad)* isimli eserinde tasvir etmiştir³³.

1- Mukâta'acılık-ı Piskopos

Hâlâ kethüdâ kâtibi Münif Mustafa'ya verildi. 2 Ş sene 149.

Mutasarrıf-ı mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ ve mukarrer verilmiştir. 28 Ş sene 150 - 12 L sene 150*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.16; nr.1572, s.80 - Ek Vesika nr.:12)

2- Rûznâmecilik-i Küçük

Hâlâ teşrifâtı Münif Mustafa Efendi'ye tevcih olunmuşdur. 17 L sene 152 - 14 C sene 153*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.11)

3- Tezkirecilik-i Mâliye

Mâliye tezkireciliği sâbıkâ küçük rûznâmecî Münif Mustafa Efendi'ye verilmiştir. [silik] sene 153.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.15)

4- Tezkirecilik-i Mâliye

Yine sâbıkı Münif Mustafa Efendi'ye Muharrem'den zabt etmek üzere tevcih olunmuşdur. 19 L sene 155.

³³ *Sicil-i Osmânî*, IV, 519; Agah Sırrı Levend, *Aynı eser*, s.144-145; *İstanbul Kütüphaneleri Tarih-Coğrafya Yazmaları Kataloğları*, İstanbul 1943, s.197-198; Fehmi Ethem Karatay, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu*, I, İstanbul 1961, s.296-297; Hasan Aksoy, "Fetihnâme", *DİA*, XII, 472; Fikret Sarıcaoğlu, "Hacı İvaz Paşa", *DİA*, XIV, 487-488.

Münif fevt olmağla tezkirecilik-i mâliye sâbıkâ cebeciler kâtibi Ahmed Efendi'ye verilmiştir. 5 RA sene 156.

(BOA, KK, nr. 261/6, s.8)

SÂMÎ MUSTAFA EFENDİ (ARPA EMİNİZÂDE)

1143-1144 (1730-1731) yıllarında vekayinüvislik yapmış ve yazdıkları kendisinden sonra gelen vekayinüvislerin eserleri ile birleştirilerek *Tarih-i Sâmî* ve *Şakir* ve *Subhî* adıyla basılmıştır³⁴.

1- Devletlü ve sa'âdetlü sultânım hazretleri sağ olsun.

Bu kulları ıstabl-ı âmîre-i evvel anbarı kâtiblerinden üçüncü kulları olup, ikincimiz Mustafa Sâmî kulları küçük evkâf muhâsebeciliği ile ber-murâd olmağla merâhim-i aliyyelerinden mercûdur ki ikincilik bu kullarına sadakâ ve ruûs-ı hümâyûn ihsân olunmak bâbında emr ü fermân devletlü ve sa'âdetlü sultânım hazretlerindedir.

Bende Halil

Mücebince tevcîh olunmak buyuruldu. 23 ZA sene 127.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.705/74 - Ek Vesika nr.:77)

2- Muhâsebecilik-i Evkâf-ı Küçük

Rikâb-ı hümâyûn'da başmuhâsebeci vekîli olan Sâmî Mustafa Efendi'ye küçük evkâf muhâsebeciliği verilmiştir. 20 ZA sene 127 - 20 M sene 128*.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.705/27 ; BOA, A.RSK, nr.1562, s.111 - Ek Vesika nr.:76)

3- Emânet-i Şehr

Sâbıkâ küçük evkâf muhâsebecisi olan Sâmî Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 20 M sene 128 - 27 C sene 130*.

(BOA, A.RSK, Dos.nr.710/67; BOA, A.RSK , nr.1562, s.83)

4- Rûznâmecilik-i Küçük

Sâbıkâ şehremîni olan Sâmî Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 27 C sene 130 - 2 N sene 130*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.100)

5- Emânet-i Şehr.

Sâbıkâ hâslar hâcesi olan Sâmî Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 3 RA sene 132.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.10)

³⁴ *Sicill-i Osmânî*, III, 7; Franz Babinger, *Aynı eser*, s.296-297; Bekir Kütükoğlu, "Vekayinüvis", *Aynı eser*, s.115; Fatma Yaşar Aksoy, *Divan-ı Sâmî (İnceleme - Metin)*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 1992; Kemal Kahramanoğlu, *Sâmî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divan'ının Tenkidli Metni*, Selçuk Üniversitesi, Doktora Tezi, Konya 1995; Fatma Sabiha Kudat, *Arpaemini-zâde Sâmî Divanı (Tenkidli metin, inceleme, özel adlar dizini)*, Hacettepe Üniversitesi Doktora Tezi, Ankara 1996. Aynı yazar, "XVIII. Yüzyıl Divan Şiirinde Bir Sebk-i Hindi Şairi; Arpaeminizade Sami", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, XIII/1-2 (Ankara 1996), s. 125-140; Mustafa Aslan, "Sami Divan'ında Musiki", *İlmî Araştırmalar*, Sayı 6 (İstanbul 1998), s. 135-162.

6- Kitâbet-i Cebeciyân

Sâbıkâ şehremîni Sâmi Mustafa Efendi'ye tevcih 6 L sene 134 - 20 L sene 135*.

(BOA, İbnülemîn - Tevcihat, nr.1783; A.RSK, nr.1571, s.25 - Ek Vesika nr.:25)

7- Ruznâmecilik-i Küçük

Sâbıkâ cebeciler kâtibi olan Sâmi Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 17 L sene 136 - 12 L sene 137*.

(BOA, A.RSK, nr.1562, s.100; nr.1571, s.11)

8- Mukâbecilik-i Piyâde

Sâbıkâ küçük ruznâmeci olan Sâmi Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 8 L sene 138 - 7 L sene 139*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.21 - Ek Vesika nr.:16)

9- Rûznâmecilik-i Küçük

Sâbıkâ piyâde mukâbecisi olan Sâmi Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 11 L sene 140 - 15 L sene 141*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.11)

10- Mukâbecilik-i Piyâde

Mukâbecilik Sâmi Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 14 L sene 142 - 26 R sene 143*.

(BOA, A.RSK , nr.Dos.960/33 ; BOA, A.RSK, nr.1571, s.21 - Ek Vesika nr.:16)

11- Emânet-i Şa'ir

Emânet-i mezbûre Sâmi Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 15 CA sene 143 - 27 L sene 143*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.10)

12- Mukâbecilik-i Piyâde

Zikrolunan mukâbecilik sâbıkâ yine piyâde mukâbecisi olup, hâlâ müverrih olan Sâmi Mustafa Efendi'ye tevcih. 26 N sene 144 - 28 L sene 145*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.21 - Ek Vesika nr.:16)

13- Tezkirecilik-i Mâliye

Sâbıkâ piyâde mukâbecisi müverrih Sâmi Mustafa Efendi'ye verilmiştir. 15 L sene 146 - 2 ZA sene 146*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.21)

SUBHÎ MEHMED EFENDİ

1152-1156 (1739-1743) yılları arasında vekayinüvislik yapmıştır. Kendi dönemi ile öncesini (1148,1152) kaleme almış. Yazdıkları Şakir ve Sâmi'nin tarihleriyle beraber *Tarih-i Sâmi ve Şakir ve Subhî* adıyla basılmıştır. Ayrıca Mehmed Subhî, 1736 - 1739 harbi ile bunun

sonunda yapılan Belgrad muahedesini anlatan *Tarih-i Belgrad (Müzâkerât-ı Sulhiyye Tarih-çesi)* adlı bir eser daha yazmıştır³⁵.

1- Nezâret-i Sergi

Mezkûr [Selimzâde Mehmed] fevt olmağla zikr olunan sergi nezâreti divân-ı hümâyûn kâtiblerinden Subhî Mehmed Efendi'ye başdefterdâr Atuf Mustafa Efendi'nin telhisi mücebince tevcîh olunmuştur. 6 R sene 1150 - 24 L sene 150*.

(BOA, A.RSK, nr.1572, s.87 - Ek Vesika nr.:14)

2- [Vekayi'nüvislik]

Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'l-istimrâr [ın] vekâyi'î bedâiyi'ini zabt u tahrir ve husûs nev be-nev zuhûr eden esfâr-ı nusret-asâr-ı menâkıb-ı mahmûdetü'l-avâkıbını beyân-ı ta'bir-i dil-pezir ile keşide-i rişte-i beyân ü takrir için bir münâsib kimesnenin müverrih nasb u ta'yin olunmasından lâ-büd olmağla hâlâ divân-ı hümâyûn gediklü kâtiblerinden sâbıkâ sergi nâzırı olup tahrir ü ta'bire kadir ve her vechile isti'dâdı zâhir ve mâhir olan Subhî Mehmed Efendi zide mecduhu vekâyi'nüvis-i Devlet-i Aliyye olmak üzere müverrih nasb u ta'yin ve hidmet-i mezbûrede istihdâm için ruûs-ı hümâyûn verilmiştir. 14 CA sene 152.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.28 - Ek Vesika nr.:28)

3-Tezkirecilik-i Mâliye

Sâbıkâ divân-ı hümâyûnda beylikci olan Subhî Mehmed Efendi'ye elli dokuz senesi Muharrem'inden zabt etmek üzere tevcîh olunmuştur. 12 L sene 158 - M 1160*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.21; BOA, KK, nr.261/6, s.8)

4- Emânet-i Şa'ir

Sâbıkâ mâliye tezkirecisi Subhî Mehmed Efendi'ye tevcîh. 10 L sene 161.

Mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ olunmuştur. 8 L sene 162 - 14 Receb sene 163*.

(BOA, A.RSK, 1570, s.20; nr.1588, s.6)

5- Kitâbet-i Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âli

Sâbıkâ arpa emîni Subhî Mehmed Efendi'ye tevcîh olunmuştur. 6 L sene 163 - 7 L sene 164*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.5; BOA, KK, nr.261/6, s.11 - Ek Vesika nr.:25)

6- Kitâbet-i Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âli

Sâbıkâ Subhî Mehmed Efendi'ye tevcîh olunmuştur. 10 L sene 166 - 7 L sene 167*.

(BOA, A.RSK, nr.1602, s.2; BOA, KK, nr.261/6, s.11)

7- Muhâsebecilik-i Ewel

Sâbıkâ yeniçeri efendisi Subhî Mehmed Efendi'ye tevcîh olunmuştur. 7 ZA sene 168 - 24 S sene 169*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.86; BOA, KK, nr.261/6, s.1 - Ek Vesika nr.:23, 29)

³⁵ Franz Babinger, *Aynı eser*, s.326; Bekir Kütükoğlu, "Vekayi'nüvis", *Aynı eser*, s.115-116; Aynı yazar, "Subhî Mehmed Efendi", *Aynı eser*, s.357-362.

8- Emânet-i Şa'ir

Başmuhâsebeci Mehmed Subhî Efendi'ye tevcih olunmuştur.

Mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ olunmuştur. 8 L sene 169 - 9 RA sene 170*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.21; nr.1588, s.88; nr.1605, s.2)

9- Emânet-i Darbhâne-i Amire

Sâbıkâ arpa emîni Subhî Mehmed Efendi'ye tevcih. 18 Ş sene 170.

Mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ. 3 L sene 171 - 22 Z sene 171*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.21; nr.1588, s.88; nr.1605, s.2 - Ek Vesika nr.:35)

10- Kitâbet-i Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âli

Sâbıkâ darbhâne-i âmire nâzırı Subhî Mehmed Efendi'ye tevcih olunmuştur. 22 Ş sene 172 - 28 CA sene 173*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.87; BOA, KK, nr.261/6, s.11 - Ek Vesika nr.:30)

11- Defter Emâneti

Subhî Mehmed Efendi'ye tevcih. 5 L sene 175.

(BOA, Ali Emirî, Mustafa III, nr.5354 - Ek Vesika nr.:36)

12-Kitâbet-i Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âli

Subhî Efendi kullarına gurre-i L sene 182 tarihiyle tevcih.

(BOA, Bâb-ı Asâfi, Divân Kalemi (=A.DVN), nr.812,s.3)

MEHMED EMNÎ BEYEFENDİ

1153-1155 (1740-1742) yıllarında Rusya'ya elçi olarak gitmiş ve bu elçilik esnasında gördüklerini bir sefaretnâme olarak kaleme almıştır³⁶.

1- Mukâta'acılık-ı Bursa

Bursa mukâta'ası, mektûbî hulefâsından Emnî Mehmed Beyefendi'ye verilmiştir. 6 ZA sene 143 - 5 R sene 144

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.15)

2- Mukâta'acılık-ı Salyâne

Mektûbî başhalifesi Emnî Mehmed Bey'e verilmiştir. 5 R sene 144 - 22 ZA sene 144*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.16)

3- Mukâta'acılık-ı Ma'den

Mukâta'acılık-ı mezbûr hâlâ mektûbî-i sadr-ı âli Emnî Mehmed Beyefendi'ye tevcih olunmuştur. 22 ZA sene 144 - 2 N sene 149*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.16)

³⁶ Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.73-82; Münir Aktepe, *Mehmed Emnî Beyefendi (Paşa)'nın Rusya Sefareti ve Sefaretnâmesi*, Ankara 1974.

4- Mukâbecilîk-i Sûvârî

Mektûbî Emnî Mehmed Beyefendi'ye tevcih. 2 N sene 149 - 13 ZA 149*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.21; nr.1572, s.73 - Ek Vesika nr.:9, 16)

5- Emânet-i Defter-i Hakanî

Defter Emâneti sâbıkâ büyük ruznâmecî Emnî Mehmed Beyefendi'ye verilmiştir. 5 L sene 151 - 17 L sene 152.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.10)

6- Pâye-i Mîr Mehmed Emnî Emîn-i Defter-i Hakanî

Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'l-istimrâr ve saltanat-ı seniyye-i sermedü'l-istikrârım ile Moskov devleti beyninde müceddeden mün'akid olan musâlaha-i mukarrerinin te'yîd ve teşyîd ve tahkîm[i] için taraf-ı saltanat-ı aliyemden elçi ba's ve irsâli ve Moskovlu cânibinden dahi derbâr-ı zilliyet-asâr-ı mülûkâneme sefirler tesyîr ve irsâli ez-kadîm Moskov devletinin arzumend oldukları akdem-i metâlib ve ehemmi regâibi olmakdan nâşi bu hususa dâ'ir mevâddın mükâleme ve akdinde keyfiyyet-i merkûmu kemâl-i germiyyet ile iltimâs ve istid'â ve is'âf-ı merâmırlarını fevka'l-gâye ilticâ ve istircâ edüb ve el-hâletü hazîhi avn ü inâyet-i Bârî ve yümn ü tevfi-k-i Samedânî ile tarafeynin ahidnâme ve tasdiknâmeleri mübâdelesi pezirâ-yı hüsn-i hitâm ve resîde-i mertebe-i itmâm olmak hasebiyle mevâdd akdinde karar verildiği üzere o cânibe ba's olunacak elçinin ta'ayyün olmasını mütevassıt ve murahas olan Âsitâne-i sa'âdetimde mukim Françe elçisi dahi istinbât etmekle sen ki mûmâ-ileyhsin, sen hademe-i Devlet-i Aliyye'mden kâr-azmâ ve bu gûne umûra vâkıf-âşinâlarından olduğundan başka ırşen ve iktisâben hâyiz-i rüşd ü reşâd ve bu misillü umûrda istihdâm için hâyiz-i liyâkat ü isti'dâd olup senden her hâlde ifâ-i şükûh ve şân-ı saltanat-ı aliyeye ve livâ-yı levâzım-ı fûrû-nüvân-ı devlet-i seniyyeme me'mûl ve melhûz olduğuna binâen şeref-bahşâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mevhîbet-nümûnum mücebince sen Moskovlu cânibine rütbe-i mîr-i mîrânî ile elçi ta'yîn ve avâuf-ı seniyye-i şâhânemden ihrâz-ı rütbe ve şân ve imtiyaz-ı menzilet ve mükâleme için [Karaman Eyâleti - çizilmiş] Anadolu beylerbeyliği pâyesiyle kadrin dahi a'lâ ve terfi' kılınmağičün yazılmışdır. Fî 4 Şevâl sene 152.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.2, s.47 - Ek Vesika nr.:4)

7- Muhâsebecilîk-i Cizye

Sâbıkâ başmuhâsebecî Emnî Mehmed Beyefendi'ye şimdiden hizmetine kıyâm etmek ve senesi tamamına değin avâ'idini selefi almak üzere tevcih olunmuştur. 9 L sene 159 - 8 L sene 160*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.5 - Ek Vesika nr.:25)

8- Kitâbet-i Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî

Sâbıkâ cizye muhâsebecisi Emnî Mehmed Beyefendi'ye verilmiştir. 10 L sene 161 - 8 L sene 162*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.5; BOA, KK, nr.261/6, s.11 - Ek Vesika nr.:25)

9-Muhâsebecilîk-i Cizye

Sâbıkâ yeniçeri efendisi Emnî Mehmed Beyefendi'ye şurûtuyla tevcih. 6 L sene 163 - 7 L sene 164*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.5 - Ek Vesika nr.: 25)

10- Cizye muhâsesinden ma'zûl Emnî Mehmed Beyefendi. 8 L sene 160.

Yeniçeri efendiliği [tevcih]. 10 L sene 161.

Ma'zûldur. 8 L sene 62.

Müteveffâ. 18 S sene [11]66.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.50 - Ek Vesika nr.:33)

MUSTAFA NAZİF EFENDİ

1729 ve 1741'de diğer elçilerin maiyyetinde İran'a giden Mustafa Nazif Efendi, 1159 (1746)'da bu defa kendisi elçi olarak İran'a gitmiş ve kısa bir sefaretnâme kaleme almıştır³⁷.

1- Mukâta'acılık-ı Bursa

Münif-i merhûm ile İran'a giden sâbıkâ İstanbul mukâta'acısı Nazif Mustafa Efendi'ye tevcih olunmuştur. 8 L sene 157 - 12 L sene 158*.

(BOA, KK, nr.261/6, s.3)

2- Muhâsebecilik-i Anadolu

Sefâret ile İran cânibine me'mûr kılınup bi-hamdillahi teâlâ mevâdd-ı hilâfet-medâr-ı hazret-i şehinşahi üzre itmâm-ı hidemât-ı seniyye ile bekâm olan Mustafa Nazif Efendi'ye avâtıf-ı aliyye-i hüsrevânemden muhâsebecilik-i mezkûr tevcih olunmuştur. 5 M sene 160 - 8 L sene 160*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.4, 50 - Ek Vesika nr.:25)

3- Mukâbelecilik-i Sûvârî

Sâbıkâ Anadolu muhâsebecisi Nazif Mustafa Efendi'ye [tevcih olunmuştur]. 10 L sene 161 - 8 L sene 162*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.4, 50; BOA, KK, nr.261/6, s.8 - Ek Vesika nr.:25)

4- Emânet-i Şehr

Sâbıkâ atlu mukâbelecisi Nazif Mustafa Efendi'ye tevcih olunmuştur. 6 L sene 163 - 2 RA sene 164*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.19; nr.1589, s.7)

5- [Sadâret-i Uzmâ Kethüdâlığı]

Sadâret-i uzmâ kethüdâlığına şehremîni Nazif Mustafa Efendi me'mûr olmuşlardır. 2 RA sene 164.

Me'mûriyetlerinde kemâkân ibkâ buyurulmuşlardır. 7 L sene 164.

Kemâkân ibkâ olunmuştur. 9 L sene 165 - 10 M sene 166*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.20 - Ek Vesika nr.:28)

³⁷ Sicill-i Osmânî, IV, 561; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.84-86; Azmi Süslü, "Un Aperçu sur Les Ambassadeurs Ottoman et Leurs Sefaretname", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, XIV/25 (Ankara 1983), s.256.

İZZİ SÜLEYMAN EFENDİ

Vekayinüvis olarak 1157-1165 (1744 - 1752) yılları arasının tarihini yazmıştır. *İzzi Tarihi* iki cilt olarak basılmıştır. İzzi bu eserinden başka Belgrad'ın ikinci fethine ait müşahedelerini 5 varaklık bir makale olarak, istinsah ettiği Karaçelebizâde'nin Süleymannâme'sinin sonuna ilave etmiştir³⁸.

1- Vekâlet-i Riyâset der-nezd-i Vezîr-i Mükerrerem Sa'âdetlü Abdullah Paşa Serasker-i Câ-nib-i Şark

Vekâlet-i mezbûre divân-ı hümâyûn kitâbeti emekdârlarından müstahıkk-ı inâyet olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân İzzi Süleyman Efendi dame mecduhuya küçük rûznâmecilik pâye-siyle tevcîh olunmuştur. 21 B sene 146.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.11, 28 - Ek Vesika nr.:19)

2- Rûznâmecilik-i Küçük

Mektûbî-i kaimmakam-ı rikâb-ı hümâyûn İzzi Süleyman Efendi'ye küçük rûznâmecilik tevcîh. 8 L sene 149 - 8 L sene 150*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.11; nr.1572, s.76 - Ek Vesika nr.:10)

3- Mukâta'acılık-ı Piskopos

Hâlâ kethüdâ kâtibi İzzi Süleyman Efendi'ye tevcîh. 12 L sene 150.

Mutasarrıf-ı mûmâ-ileyhe ibkâ kılınmıştır. 5 L sene 151 - 17 L sene 152*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.16; nr.1572, s.80 - Ek Vesika nr.:12)

4- Muhâsebecilik-i Evkâf-ı Küçük

Sâbıkâ mutasarrıfı ve hâlâ vekâyi'nüvis olan İzzi Süleyman Efendi'ye tevcîh. 9 L sene 159 - 8 L sene 160*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.9)

5- Teşrifâtçılık ma'a Devâtdârlık-ı Divân-ı Hümâyûn

Sâbıkâ küçük evkâf muhâsebecisi olup, hâlâ vekâyi'nüvis olan İzzi Süleyman Efendi'ye tevcîh. 10 ZA sene 160.

Tekrar mûmâ-ileyhe ibkâ olunmuştur. 10 L sene 161.

Tekrar mûmâ-ileyh vekâyi'nüvis İzzi Süleyman Efendi'ye ibkâ olunmuştur. 8 L sene 162.

Mûmâ-ileyhe tekrâr ibkâ olunmuştur. 6 L sene 163.

Mûmâ-ileyhe tekrâr ibkâ. 10 L sene 164.

Tekrar mutasarrıfı İzzi Süleyman Efendi'ye ibkâ olunmuştur. 9 L sene 165.

Mutasarrıfı İzzi Süleyman Efendi'ye kemâkân ibkâ olunmuştur. 7 L sene 167.

³⁸ Bekir Kütükoğlu, "Vekayinüvis", *Aynı eser*, s.116; İsmet Parmaksızoğlu, "İzzi", *İA*, V/II, 1267-1269; Franz Babinger, *Aynı eser*, s.314-315; Klaus Kreiser, "İzzi Süleyman Efendi und Seine Stiftung Für Der Konvent Des Şeyh Murâd", *Istanbul und Das Osmanische Reich*, İstanbul 1995, s.235-241.

Fevt olmağla sâbıkâ teşrifâtı olup kalyonlar kitâbetinden ma'zûl Âkif Mehmed Beyefendiye tevcîh olunmuşdur. 18 C sene 168.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.15, 97 - Ek Vesika nr.:27)

MEHMED RÂĞIB PAŞA

Osmanlı tarihinin en meşhur ve muktedir devlet adamlarından olan Râğıb Paşa aynı zamanda şair ve müverihdir. Osmanlı nesrinin en ustaca yazılmış eserlerini kaleme almıştır. *Münşeât (Telhisât)* ile *Tahkik ve Tevfik* tarih alanındaki eserleridir³⁹.

1-Devletlü, inâyetlü, sultânım sağ olsun

Bu kulları Hemedan eyâletinde müceddeden tertîb olunan timâr ve ze'âmet tevzi'i ve Hemedan seraskeri vezîr-i mükerrerem sa'âdetlü Ahmed Paşa bendelerinin ma'iyetinde riyâset ve defter emâneti vekâletleri hizmetlerine me'mûr olmağın kullarının mutasarrıf olduğum zeâmet ve gediğime ve defter-i hakânî kâtiblerinden ma'iyeti kullarına me'mûr Elhâc Halil Madeh? kullarının zeâmet ve gediğine zarar gelmemek üzere kaydlarımıza şerh verilmek bâbında emr ü fermân devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindedir.

Bende Mehmed Râğıb.

Mücebince kaydlarına şerh verile deyü buyuruldu. 20 L sene 142.

Nâhiye-i Bolu der-livâ-i mezbûr ve Kastamonu

Zeâmet be-nâm-ı kâtib Mehmed Râğıb an-kâtibân-ı defter-i hakânî an-tahvîl-i hod.

Karye-i Yenice tabi-i mezbûr

Hasıl:45654 Fî sene 142.

(BOA, BOA, Cevdet - Tımar, nr.1395)⁴⁰

2- Tezkirecilik-i Mâliye

Sâbıkâ Bağdad defterdârı Mehmed Efendi'ye verilmişdir. 2 ZA sene 146 - 20 L sene 147*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.21; BOA, KK, nr.261/6, S.4)

3- Muhâsebecilik-i Harâc

Cizye muhâsebeciliği işbu sene Receb'i guresinden zabt etmek üzere sâbıkâ mâliye tezkirecisi ve bu defa orduya defterdâr nasb olunan Mehmed Râğıb Efendi'ye tevcîh olundu. 7 R sene 148.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.15)

³⁹ Franz Babinger, *Aynı eser*, s.315-316; Bekir Sıtkı Baykal - Abdülkadir Karahan, "Râğıb Paşa", *İA*, IX, 594-598; Ahmet Zeki İzgöer, *Râğıb Mehmed Paşa, Tahkik ve Tevfik (Tahlil ve Metin)*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1988; Norman Itkowitz, *Mehmed Raghıb Pasha; The Making of an Ottoman Grand Vizier*, Princeton Ün., Doktora Tezi, 1959; Hüseyin Yorulmaz, *Koca Râğıb Paşa Divânı*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989; Aynı yazar, *Mehmed Râğıb Paşa*, Ankara 1998; Ömer Demirbağ, *Koca Râğıb Paşa Divânı ve Tahlili*, 100. Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Van 1999; Sedit Yüksel, "Koca Râğıb Paşa'nın Bilinmeyen Gazelleri", *Türkoloji Dergisi*, VI/1 (Ankara 1974), s.77-80. Mesut Aydınar tarafından Mehmed Râğıb Paşa üzerine bir doktora tezi Mimar Sinan Üniversitesi'nde hazırlanmaktadır.

⁴⁰ Mehmed Râğıb'a İran seferindeki hizmetleri sebebiyle 5 CA 1140'da Revan Defterdarlığı verilmiştir (Bk. Fahameddin Başar, *Osmanlı Eyâlet Tevcihâtı (1717-1730)*, Ankara 1997, s.270).

4- Mukāta'acılık-ı Maden

Sâbıkâ cizye muhâsebecisi ve hâlâ mektûbî-i sadr-ı âlî Râgıb Mehmed Efendi'ye verilmiştir. 2 N sene 1149.

Mutasarrıf-ı mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ ve mukarrer kılınmıştır. 28 Ş sene 1150.

Mutasarrıf-ı mûmâ-ileyhe ibkâ kılınmıştır. 5 L sene 150.

Mutasarrıf-ı mûmâ-ileyh Râgıb Mehmed Efendi'ye kemâkân ibkâ ve mukarrer kılınmıştır. 17 L sene 152.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.16; nr.1572, s.75 - Ek Vesika nr.:11)

5- İbtidâ rütbe-i valâ-yı vezâret ihsân-ı hümâyûn buyurulan Râgıb Mehmed Paşa. 11 RA sene 157.

Müteveffâ şüd. 24 N sene 176.

(BOA, A.RSK, nr.1578, s.4)

6- Eyâlet-i Rakka

Ber-vech-i mâlikâne mutasarrıfı Vezir Râgıb Mehmed Paşa kullarına ibkâ. 5 L sene 167.

(BOA, A.NŞT , nr.1306, s.2)

7- Eyâlet-i Haleb

Eyâlet-i mezbûre hâlâ mutasarrıfı vezîr-i mükerrerem sa'âdetlü Râgıb Mehmed Paşa hazretlerine bâ-hatt-ı hümâyûn ibkâ. 8 L sene 169 - 10 R sene 170*.

(BOA, Tahvil Defterleri, nr.16, s.98)

8- Eyâlet-i Şam

Eyâlet-i mezbûre Şam mîr-i haclığı ve mülhakâtı olan Kudüs ve Nablus sancakları ile ma'ân sâbıkâ Haleb eyâleti mutasarrıfı vezîr-i mükerrerem Râgıb Mehmed Paşa hazretlerine bâ-hatt-ı hümâyûn tevcih olunmuştur. 15 R sene 170 - 20 R sene 170*.

(BOA, Tahvil Defterleri, nr.16, s.103)

HATTÎ MUSTAFA EFENDİ

1161 (1748) yılında Avusturya'ya elçi olarak gitmiş ve bu elçiliğinde gördüklerini bir sefaretnâme olarak kaleme almıştır. Ayrıca 1740 - 1741 yıllarında Rusya ile yapılan sınır tesbit çalışmaları sırasındaki raporu (*Takrîr-i Ahmed Merâmî Efendi*) da hazırlamıştır⁴¹.

1- Mukāta'acılık-ı Piskopos

Kâtib-i kethüdâ-yı sadr-ı âlî Hattî Mustafa Efendi'ye tevcih olunmuştur. 25 RA sene 144 - 8 S sene 149*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.16)

⁴¹ Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.92-97; Ali İbrahim Savaş, *Der Gesandtschaftsbericht Des Mustafa Hatu Efendi über Die Gesandtschaft Sreise Nach Wien*, Doktora Tezi, Viyana 1989 (Kısaltılmış Türkçesi TTK Yayınları arasında çıkmıştır. Bk. *Mustafa Hattî Efendi, Viyana Sefaretnamesi*, Ankara 1999. Tezin aslı ise Eren Yayıncılık tarafından basılmaktadır); Aynı yazar, "Mustafa Hattî Efendi'nin Viyana Sefaret Raporu Üzerine", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı 6 (Samsun 1991), s.235-254; Aynı yazar, "Osmanlı Elçisi Mustafa Hattî Efendi'nin Sefareti ile İlgili Üç Belge", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XII (İzmir 1997), s.125-134; Aynı yazar, "Takrîr-i Ahmed Merâmî Efendi (Azak Muhaddidi Ahmed Meramî Efendi'nin 1740/1741 Sınır Tesbit Çalışmaları Hakkındaki Raporu)", *Belgeler*, XVI/20 (Ankara 1996), S.151-173.

2- Vekâlet-i Riyâset der-nezd-i Vezîr-i Mükerrerem Sa'âdetlü Numân Paşa Serâsker-i Cânib-i Bender

Zikr olunan vekâlet sâbıkâ kâtib-i kethüdâ-yı sadr- âlî Hattî Elhâc Mustafa Efendi her vechiyle müstahikk-ı inâyet ve şâyeste-i re'fet olmağla tevcih olunmak. 13 S sene 151.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.29 - Ek Vesika nr.:20)

3- Muhâsebecilik-i Evvel

Sâbıkâ mevkufâtü olup tevkii pâyesiyle Nemçe devletine elçi irsâl olunan Elhâc Mustafa Hattî Efendi etvâr-ı sa'ide ve pesendide ibrâziyla meşkurü'l-hidme? olmağla altmış iki senesi Şevvâl'inden zabt etmek üzere mûmâ-ileyhe başmuhâsebecilik tevcih olunmağın ruûs-ı hümâyûn verilmişdir. 19 S sene 162.

İşbu tarihten zabtuçün mûmâ-ileyhe tekrâr ibkâ ve ruûs verilmişdir. 8 L sene 162 - 6 L sene 163*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.4 - Ek Vesika nr.:25)

4- Mevkufâtçılık

Sâbıkâ başmuhâsebeci olan Elhâc Hattî Mustafa Efendi'ye şurûtuyla tevcih. 7 L sene 164 - 7 Ş sene 165*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.7)

5- Muhâsebecilik-i Evvel

Sâbıkâ mevkufâtü Elhâc Hattî Mustafa Efendi'ye tevcih olunmuşdur. 9 L sene 165 - 10 L sene 166*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.4 - Ek Vesika nr.:25)

6- Defterdârlık-ı Şikk-ı Sâlis

Sâbıkâ başmuhâsebeci Hattî Mustafa Efendi'ye tevcih. 6 L sene 169 - 5 L sene 170*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.85 - Ek Vesika nr.:29)

7- Şikk-ı Sâlis Defterdârlığı

Hâlâ mutasarrıfı Hattî Mustafa Efendi kulları üzerinde olmağla ibkâ. 13 L sene 169.

Mutasarrıfı illet-i müzmine mübtelâ olmağla atıyye ile tatyib ve sâbıkı Üsküdârî Salih Efendi kullarına tevcih. 5 L sene 170.

(BOA, A.RSK, nr.1605, s.2 - Ek Vesika nr.:35)

ALİ AĞA

1754'de III.Osman'ın cülusunu Lehistan'a tebliğ etmek üzere elçi olarak gönderilmiştir. Elçiliği ile ilgili sefaretnâme, diğer sefaretnâmelerden farklı bir tarzda ve muhtemelen maiyetinde bulunan birisi tarafından manzum olarak kaleme alınmıştır⁴².

⁴² *Sicill-i Osmânî*, III, 540; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.97-99; Abdurrahman Şeref, "Manzum Bir Sefaretnâme", *TOEM*, I/13 (İstanbul 1328), s.777-795; "Sultan Osman III'ün Tahta Çıkışının Bildirilmesi için 1755 Yılında Lehistan Devleti'ne Büyükelçi Olarak Gönderilen Ali Ağa'nın Bu Göreviyle İlgili Manzum Sefaretnâme", sadeleştirilen; Emin Yakıtal, *Türk Dünyası Araştırmaları*, sayı 15 (İstanbul 1981), s.145-168.

1- Dergâh-ı Mu'alla Kapucubaşılığı

Ziştovi Voyvodası Ali Ağa'ya tevcîh. 6 N sene 154.

yevm :150.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.183 - Ek Vesika nr.:34)

2- Bâki Kulluk-ı Baş

Dergâh-ı âli kapıcıbaşlarından sâbıkâ Ziştovi mübâya'acısı olan Ali Ağa'ya tevcîh olunmuştur. 19 CA sene 157 - 8 L sene 158*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.4)

3- Ağalık-ı Sipâhiyân

Sâbıkâ başbâkikulu olan anbar emîni Ali Ağa'ya tevcîh olunmuştur. 12 L sene 158 - 14 C sene 159*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.12)

4- Eyâlet-i Haleb

Eyâlet-i mezbûre sâbıkâ rikâb-ı hümâyûn kaimmakamı vezîr-i mükerrerrem Ali Paşa hazretlerine bâ-hat-ı hümâyûn tevcîh. 10 C sene 170 - 10 Ş sene 170*.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.16, s.16)

5- Livâ-i Hanya

Liva-i mezbûre kal'ası muhâfazası şartıyla sâbıkâ Haleb eyâleti ihsân olunan vezîr-i mükerrerrem kaimmakam Ali Paşa hazretlerine bâ-hatt-ı hümâyûn tevcîh. 10 Ş sene 170 - 17 Ş sene 171*.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.16, s.48)

6- Livâ-i Vidin

Liva-i mezbûre kal'ası muhâfazası şartıyla Niğbolu Sancağı ilhâkiyla sâbıkâ Hanya Muhâfızı olan vezîr-i mükerrerrem Ali Paşa hazretlerine bâ-emr-i hümâyûn tevcîh. 17 Ş sene 171 - 23 Ra sene 172*.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.16, s.34)

7- Eyâlet-i Özi Liva-i Silistre

Eyâlet-i mezbûre Özi kal'ası muhâfazasına ewel bahardan kıyâm eylemek şartıyla Vidin ve Niğbolu sancaklarına mutasarrıf olan vezîr-i mükerrerrem Ali Paşa hazretlerine bâ-hatt-ı hümâyûn tevcîh olunmuştur. 23 RA sene 172 - Gurre-i L sene 173*.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.16, s.34)

DERVİŞ MEHMED EFENDİ

1168 (1755) yılında Rusya'ya III.Osman'ın cülusunu bildirmek için elçi olarak gitmiş ve gördüklerini bir sefaretnâme olarak kaleme almıştır. Eseri Hâkim ve Vâsif Tarihlerine kaynaklık yapmıştır⁴³.

⁴³ *Sicill-i Osmânî*, s.333; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.99-102; Azmi Süslü, *Aynı makale*, s.258; Derviş Mehmed Efendi'nin küçük ruznâmçe ve çavuşlar kitâbetinde bulunduğu çeşitli eserlerde belirtiliyorsa da , bu görevlerde bulunan Derviş Mehmed Naima'dır (bk. A.RSK, nr.1588, s.8, 10, 92). Vesikalarda da bu iki şahıs birbirine karıştırılmaktadır.

1- Nezâret-i Tophâne-i Âmire

Mûmâ-ileyh [Elhâc İsmail] pîr ve ihtiyâr ve rü'yet-i nezârete ve rükub ve nüzûle adî-mü'l-iktidâr olduğundan isti'fâ etmekle defterdâr-ı esbak İzzet Ali Paşa divân kâtibi ve Dersa'âdet'te Haremeyn-i Muhteremeyn mütevellisi olan Derviş Mehmed Efendi müsinn ü ihtiyar ve emekdâr mahall ve müstahak olmağla selefi misillü hâcelik ve müceddeden mûmâ-ileyh Derviş Mehmed Efendi'ye tevcih olup ruûs-ı hümâyûn verilmiştir. 5 M sene 162 - 8 L sene 162*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.8; nr.1570, s.8)

2- Kitâbet-i Kalyon-ı Mîrî

Sâbıkâ tophâne nâzırı Derviş Mehmed Efendi'ye tevcih. 7 L sene 164 - 9 L sene 165*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.10 - Ek Vesika nr.:26)

3- Kitâbet-i Silâhdârân

Sâbıkâ kalyonlar kâtibi Derviş Mehmed Efendi'ye tevcih olunmuştur. 10 L sene 166 - 7 L sene 167*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.13; BOA, KK, 261/6, s.13)

4- Muhâsebecilik-i Cizye⁴⁴.

Hâlâ mutasarrıfının senesi tekmilinden sonra zabt etmek üzere sâbıkâ sipâh kâtibi olup şıkk-ı sâni pâyesi olan Derviş Mehmed Efendi'ye tevcih. 3 L sene 171 - 4 L sene 172*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.87; BOA, KK, 261/6, s.1 - Ek Vesika nr.:30)

5- [1173 Şevvâlinde ma'zûl bulunan ve yeni görev almayan hâcegân]

Cizye muhâsebeciliğinden 4 L sene 172 tarihinde ma'zûl Derviş Mehmed Efendi.

(BOA, BOA, Cevdet - Dahiliye, nr.13767)

6- Sûvâri Mukâbeleciliği

Sâbıkâ cizye muhâsebecisi Derviş Mehmed Efendi'ye tevcih. 5 L sene 175.

(A.E. Mustafa III, nr.5354, s.1 - Ek Vesika nr.:36)

7- Sipâh Kitâbeti

Sâbıkâ Derviş Mehmed Efendi'ye tevcih. 6 L sene 177 - 4 L sene 178*.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.2; BOA, A.RSK, nr.Dos.2031/109 - Ek Vesika nr.:38)

ŞEHDÎ OSMAN EFENDİ

1171 (1757-1758) yılında III.Mustafa'nın cülûsunu bildirmek üzere Rusya'ya elçi olarak gitmiş ve elçiliği ile ilgili bir sefaretnâme yazmıştır⁴⁵.

⁴⁴ Vesikada cizye muhasebeciliğine tayin edilen Derviş Mehmed Efendi sipah kâtipliğinden gelmiş gösterilmektedir. Ancak Derviş Mehmed Efendi önceden sipah değil silahdar kâupliğinde bulunmuştur. Sipah kâtipliğinde bu tarihlerde bulunan Derviş Mehmed Naima'dır. Burada tevcihat kaydedilirken bir yanlışlık yapılmış olması ihtimali de vardır.

⁴⁵ *Sicill-i Osmâni*, III, 178; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.107-112; Faik Reşit Unat, "Şehdî Osman Efendi Sefâretnâmesi", *Tarih Vesikaları Dergisi*, sayı 1-5 (Ankara 1942); Abdurrahman Üzülmez, *Aynı tez*, s.32 vd.

1- Mukāta'acılık-ı Avlonya ma'a Eğriboz

Sâbıkâ kâğıt emâneti vekâletinden ma'zûl Şehdî Osman Efendi'ye müceddeden tevcih olunmuştur. 8 L sene 160 - 10 L sene 161*.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.1497/38; BOA, A.RSK , nr.1588, s.16; BOA, KK, nr.261/6, s.7)

2- Kitâbet-i Çavuşân-ı Dergâh-ı Ali

Zikr olunan kitâbet sâbıkâ Avlonya mukāta'acısı Osman Şehdî Efendi'ye tevcih olunmuştur. 20 Za sene 163 - 25 Ra sene 166*.

(BOA, KK, nr. 261/6, s.15)

3- Emânet-i Kâğıd-ı Birûn

Sâbıkâ çavuşlar kâtibi Şehdî Osman Efendi'ye tevcih olunmuştur. 7 L sene 167 - 6 L sene 168*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.10-21; nr.1588, s.96; nr.1602, s.2 - Ek Vesika nr.:32)

4- Nezâret-i Tophâne-i Âmire

Sâbıkâ kâğıd-ı birûn emîni Şehdî Osman Efendi'ye tevcih olunmuştur. 4 L sene 172 - 4 L sene 173*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.8)

5- 1173 Şevvâlinde vâki olan tevcihâtta ma'zûl olan hâcegân-ı divâniyye

Tophâne nezâretinden ma'zûl Şehdî Osman Efendi

(BOA, BOA, Cevdet - Dahiliye, nr.13767)

6- Kalyonlar Kitâbeti

Sâbıkâ tophâne nâzırı Şehdî Osman Efendi'ye tevcih. 5 L sene 175.

(AE, Mustafa III, nr.5354, s.1)

7- Tophâne Nezâreti

Şehdî Osman Efendi'ye tevcih. 6 L sene 177 - 4 L sene 178*.

(BOA, A.RSK, nr.Dos 2031/109 - Ek Vesika nr.:38)

8- Kitâbet-i Sipâhiyân

Silâhdâr kâtibi Şehdî Osman Efendi'ye gurre-i L sene 182 târihinden tevcih. 3 Receb sene 182- 23 M sene 183*.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.21)

SEYYİD MEHMED HÂKİM EFENDİ

1166-1180 (1753-1766) yılları arasında vekayinüvislik yapmış ve dönemin tarihini yazmıştır. Aynı zamanda şair de olan Hâkim'in divânı ile edebî ve dinî birçok eseri vardır⁴⁶.

⁴⁶ Bekir Kütükoğlu, "Vekayi'nüvis", *Aynı eser*, s.116; *Aynı yazar*, "Müverrih Vasıf'ın Kaynaklarından Hâkim Tarihi", *Aynı eser*, s.139, 194; Mücteba İlgürel, "Hâkim Mehmed Efendi", *DİA*, XV, s.189-190.

1- Vekâlet-i Riyâset der-Tersâne-i Âmire

Mektûbî-i sadr-ı uzmâ hulefâsından Seyyid Mehmed Hâkim Efendi'ye müceddeden tevcîh ve ruûs-ı hümâyûn verilmiştir. 11 RA sene 155 - 27 Ş sene 155*.

(BOA, KK, nr.261/6, s.7 - Ek Vesika nr.:22)

2- 8 L sene 160 tarihinde vâki tevcîhâtta [daha önce ve sonra] ma'zûl olan hâcegân Tersâne'de riyâset vekâletinden ma'zûl Seyyid Mehmed Hâkim Efendi. 27 Ş sene 155. Atiyye verilmiştir [10 L sene 161].

Yine atiyye verilmiştir. 8 L sene 162.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.51 - Ek Vesika nr.:33)

3- Mukâta'acılık-ı Haslar

Sâbıkâ tersânede reis vekili ve hâlâ vekâyi'nüvis Seyyid Mehmed Hâkim Efendi'ye tevcîh. 10 L sene 166.

Mutasarrıfı ve hâlâ vekâyi'nüvis Seyyid Mehmed Hâkim Efendi'ye kemâkân ibkâ olunmuştur. 7 L sene 167.

Mûmâ-ileyh Seyyid Mehmed Hâkim Efendi'ye kemâkân ibkâ. 6 L sene 168.

Mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ olunmuştur. 5 L sene 169.

Mutasarrıf-ı mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ olunmuştur. 5 L sene 170.

Hâlâ mutasarrıf-ı mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ olunmuştur. 3 L sene 171 - 4 L sene 172*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.11, 93; nr.1602, s.2; nr.1605, s.5 - Ek Vesika nr.:26, 31)

4- Kitâbet-i Cebeciyan-ı Dergâh-ı Âlî

Haslar mukâta'asından ma'zûl vekâyi'nüvis Mehmed Hâkim Efendi'ye şurûtuyla tevcîh. 4 L sene 172 - 4 L sene 173*.

(BOA, KK, nr.261/6, s.10, BOA, BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.13767, s.1)

5- Kitâbet-i Sipâhiyan

Sâbıkâ cebeciler kâtibi Seyyid Mehmed Hâkim Efendi'ye [tevcîh]. 10 L sene 174 - 5 L sene 175*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.92; A.RSK, nr.1596, s.2; BOA, KK, nr.261/6, s.12 - Ek Vesika nr.:31)

6- 5 L sene 175 tarihinde ma'zûl olan efendilerdir.

Sipâh kitâbetinden ma'zûl Seyyid Mehmed Hâkim Efendi.

(BOA, Ali Emiri, Mustafa III, nr.5354, s.3 - Ek Vesika nr.:37)

ÇEŞMİZÂDE MUSTAFA REŞİD EFENDİ

1180-1182 (1766-1768) yılları arasında vekayinüvislik yapan Çeşmizâde dönemin tarihini yazmıştır. Eseri, Vâsıf Tarihi'nin kaynaklarından⁴⁷.

1- Vekâyi'nüvislik

Müderrişin-i kirâm-ı zevi'l-ihtirâmdan Çeşmizâde Mustafa Efendi Devlet-i Aliyye'de zuhûr eden vekayî' zabt u tahrîrine kâdir olmağla tevcîh olunup ruûs-ı hümayûn verilmiştir. 2 B sene 180 - 15 R sene 182*.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.6 - Ek Vesika nr.:88)

MUSAZÂDE MEHMED UBEYDULLAH EFENDİ

Rikâb vekayinüvisi olarak 1768'de İstanbul hadiselerini yazmaya memur edilmiştir. Eseri, Vâsıf Tarihi'nin birinci cildinin kaynaklarından⁴⁸.

1- Vekâyi'nüvislik

Eşrâf-ı kuzâtdan Musazâde Mehmed Ubeydullah Efendi'ye tevcîh ve ruûs-ı hümayûn verilmiştir. 15 R sene 182.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.6 - Ek Vesika nr.:88)

ESSEYYİD HASAN BEHCETİ EFENDİ

11 L 1188 - 19 C 1189 (15 Aralık 1774 - 17 Ağustos 1775) tarihleri arasında vekayinüvislik yapmıştır. Eseri, Vâsıf Tarihi'nin ikinci cildinin kaynaklarından⁴⁹.

1- Vekâyi'nüvislik

Eşrâf-ı kuzât-ı zevi'l-ihtirâmdan olup sahib-i bizâ'a ve zuhûr eden vekayî'i zabt u tahrîre mukayyedir ve vücûhla müstahikk-ı inâyet olan Esseyyid Hasan Behcetî Efendi'ye tevcîh. 11 L sene 1189 - 19 C sene 1189*.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.6 - Ek Vesika nr.:88)

ÖMER EFENDİZÂDE SÜLEYMAN EFENDİ

19 C 1189 - 27 L 1189 (17 Ağustos 1775 - 9 Aralık 1776) tarihleri arasında vekayinüvislikte bulunmuştur⁵⁰.

1- Vekâyi'nüvislik

Müderrişin-i kirâmdan Ömer Efendizâde Süleyman Efendi'ye tevcîh. 19 C sene 189 - 27 L sene 190*.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.6 - Ek Vesika nr.:88)

⁴⁷ Bekir Kütükoğlu, "Vekayî'nüvis", *Aynı eser*, s.116; *Çeşmizâde Tarihi*, nşr. Bekir Kütükoğlu, İstanbul 1959; Aynı yazar, "Çeşmizâde Tarihine Dair" *V.Türk Tarih Kongresi*, Ankara 1960, s.340-346.

⁴⁸ Bekir Kütükoğlu, "Vekayî'nüvis", *Aynı eser*, s.116.

⁴⁹ Bekir Kütükoğlu, "Vekayî'nüvis", *Aynı eser*, s.117.

⁵⁰ Bekir Kütükoğlu, "Vekayî'nüvis", *Aynı eser*, s.117.

AHMED RESMÎ EFENDÎ

XVIII. yüzyılın önemli bürokratlarından ve en çok eser veren müverrihlerindendir. Reisülkütâpların biyografilerini içeren *Sefinetü'r-rüesâ (Halikatü'r-rüesâ)*, Darüssaade ağalarının biyografilerini ihtiva eden *Hamiletü'l-küberâ*, 1768-1774 Osmanlı-Rus savaşı hakkındaki görüş, tenkid ve intibalarını kaydettiği *Hulâsatü'l-i'tibâr* ve Alaybeyzâde Emin Mehmed Efendi'nin *Vefeyât*'ına yaptığı zeyl (1778'e kadar) önemli eserleridir. 1171 (1757-1758) Avusturya ve 1177-1178 (1763-1764) Prusya elçiliklerine ait birer sefaretnâme de kaleme almıştır. Ayrıca 1769 yılında Halil Paşa'ya ve 1772 yılında ise Muhsinzâde Mehmed Paşa'ya devlet ile ordunun durumlarına dair birer *lâyiha* sunmuştur. Bunların dışında çeşitli konularda da birçok eser vermiştir⁵¹.

1- Nezâret-i Baruthâne-i Selanik

Selanik Baruthânesi erbâb-ı rüsd ü sedâd ve ashâb-ı liyâkat ve isti'dâd her vechile sezâvâr-ı âtufet olan Elhâc Ahmed Resmî Efendi'ye tevcih. 8 B sene 157.

Mûmâ-ileyh Elhâc Ahmed Resmî Efendi selefi Abdurrahman ile rızâlaşdıklarına binâen rızâsıyla keff-i yed etmekle merkûm Abdurrahman'a arz-ı hâli ve başdefterdâr Yusuf Efendi telhisi mücebince zikr olunan nezâret merkum Abdurrahman Efendi'ye tevcih olunmuşdur. Tafsili mühimme defterindedir. 9 Za sene 157.

Girü mûmâ-ileyh Abdurrahman'a ibka. 6 R sene 158.

Fermân-ı âlide 6 R sene 158 tarihinden ibkâ ve üzerinde olmağla altmış Muharrem'inden senesi tekmiline dek zabt etmek üzere musarrah olmağla aynı tebdil olunmuş, yine altmış senesi Muharrem'inden zabt etmek üzere Resmî Elhâc Ahmed Efendi'ye müceddeden tevcih olunmuşdur. 9 ZA sene 159.

Beynlerinde rızâlaşub mûmâ-ileyh Ahmed Efendi keff-i yed etmekle Abdurrahman Ağa'nın arz-ı hâli ve başdefterdâr Mehmed Efendi'nin ilâmıyla Abdurrahman Ağa'ya ibkâ ve ruûs verilmişdir. Tafsili mühimmedir. Gurre-i M sene 160.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.11)

2-Kandiye defterdârlığı işbu 1160 senesi Muharreminden zabt etmek şartıyla sâbıkâ Selanik baruthânesi nâzırı Resmî Elhac Ahmed Efendi'ye tevcih olunmuşdu. Lâkin hâlâ defterdâr bulunan Rıdvanzâde Ali Efendi nizâmına me'mûr olduğu Esfakiye(?) nâhiyesi cizyesinin nizâmını veremeyüb sene-i mezbûrda dahi ibkâsını istid'â etmekle mezbûrenin nizâmını verüb, bundan böyle bir dürlü özür ve illet irâd eylememek şartıyla merhâmeten defterdârlık-ı merkûm işbu altmış senesine mahsûb kemâkân merkum Ali Efendi'ye ibkâ ve merkum Ahmed Efendi dahi mahrûm ve mağdûr olmamak için inşaallahu teâlâ altmış bir senesinden zabt eylemek üzere yedinde olan tevcih emr-i şerifi tebdil ve sene-i merkûmenin cizyesinin

⁵¹ Bekir Kütükoğlu, "Ahmed Resmî", *DİA*, II, s.121-122; Aynı yazar, "Sefinetü'r-rüesa'nın İlaveli Müellif Nüshasına Dair", *Aynı eser*, s.203-210; Virginia Aksan, *Ahmed Resmî Efendi (1700-1783)*, çev. Özden Arıkan, İstanbul 1997; Bilge Ercilasun, *Ahmed Resmî Efendi'nin Türk Yenileşme Tarihindeki Yeri*, *Atsız Armağanı*, İstanbul 1976, s.127-146; Cengiz Orhonlu, "Ahmed Resmî Efendi'nin Eflak Coğrafyası", *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, sayı 4-5 (İstanbul 1975), s.1-14; İsmet Parmaksızoğlu, "Bir Türk Diplomatının Onsekizinci Yüzyıl Sonunda Devletler Arası İlişkilere Dair Görüşleri", *Belleten*, XLVII/186 (Ankara 1983), s.527-545; Hüseyin G. Yurdaydın, "Ahmed Resmî Efendi ve Bazı Düşünceleri", *Mustafa Reşit Paşa ve Dönemi Semineri*, Ankara 1987, s.65-70; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, 102-105, 112-116; Kemal Beydilli, "Ahmed Resmî Efendi", *Toplumsal Tarih*, sayı 52, (İstanbul - Nisan 1998), s.56-64. Ahmed Resmî'nin *Hulasatü'l-İtibâr* isimli eseri ve layihaları Prof.Dr.Kemal Beydilli ve Prof.Dr.Feridun Emeçen tarafından, yayına hazırlanmaktadır.

berât ve evrâkı mu'tâd üzre mahalline kayd ve şimdilik Bursa pâyesi tevcîh buyrulup, başka başka emr-i şerîfleri ruûs-ı hümayûn verilmek buyruldu. 15 N sene 159.

(A.RSK, nr.Dos.1471/73 - Ek Vesika nr.:80)

3- Mukâta'acılık-ı Evvel

Sâbıkâ Selanik baruthâne[si] nâzırı dâmâd Resmî Elhâc Ahmed Efendi'ye tevcîh olunmuşdur. 8 L sene 160 - 10 L sene 161*.

(BOA, KK, nr.261/6, s.3)

4- Tarihçilik-i Divân-ı Hümayûn

Sâbıkâ başmukâta'acı Resmî Elhâc Ahmed Efendi'ye tevcîh. 6 L sene 163- 7 L sene 164*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.23; nr.1588, s.15 - Ek Vesika nr.:27)

5- Nezâret-i Baruthâne der-Gelibolu

Sâbıkâ tarihçi olan Elhâc Ahmed Resmî Efendi'ye tevcîh olunmuşdur. Reis efendi merhûmun damadıdır. 9 L sene 165 - 10 L sene 166.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.10)

6- Nezâret-i Sergi

Sâbıkâ Gelibolu baruthânesi nâzırı Resmî Elhâc Ahmed Efendi'ye tevcîh. 7 L sene 167 - 6 L sene 168*.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.10-11; nr.1588, s.99; nr.1602, s.2)

7- Nezâret-i baruthâne der-İstanbul

Sâbıkâ sergi nâzırı Resmî Elhâc Ahmed Efendi'ye tevcîh olunmuşdur. 5 R sene 170.

(BOA, A.RSK, nr.1570, s.9)

8- Muhâsebecilik-i Evkâf-ı Küçük

İstanbul baruthânesinden ma'zûl Resmî Elhâc Ahmed Efendi'ye tevcîh. 5 L sene 170 - 10 CA sene 170*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.91; nr.1588, s.91; nr.1605, s.2)

9- Tezkirecilik-i Mâliye

Sâbıkâ küçük evkâf muhâsebecisi Resmî Elhâc Ahmed Efendi'ye tevcîh. 4 L sene 172 - 4 L sene 173*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.90; BOA, KK, 261/6, 8-9)

10- 1173 Şevvâl'inde vâki olan tevcîhâtta ma'zûl olan hâcegân-ı divâniyye kulları

Mâliye'den ma'zûl Resmî Ahmed Efendi.

(BOA, BOA, Cevdet - Dahiliye, nr.13767)

11- Tezkirecilik-i Mâliye

Sâbıkı Elhâc Resmî Ahmed Efendi'ye tevcîh. 29 S sene 174 -10 L sene 174*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.90; BOA, KK, nr.261/6, s.9)

12- Anadolu Muhâsebeciliği

Sâbıkâ mâliye tezkirecisi Resmî Elhâc Ahmed Efendi'ye tevcîh. 5 L sene 175.

(AE, Mustafa III, nr.5354 - Ek Vesika nr.:36)

13- Emânet-i Tersâne

Resmî Ahmed [Efendi'ye tevcîh olunmuşdur]. 4 L sene 1181.

(BOA, A.RSK, nr.1611, s.2)

14- Sâbıkâ matbah-ı âmîre emîni Resmî Elhâc Ahmed Efendi'ye büyük rûznâmecilik tevcîh. 28 Z sene 182.

(BOA, BOA, Cevdet - Dahiliye, nr.17197)

15- Sadâret Uzmâ Kethüdâlığı

Hâlâ me'mûr olan sa'âdetlü Resmî Elhâc Ahmed Efendi hazretleri me'mûriyetlerinde kemâkân ibkâ [L sene 1185].

(BOA, BOA, Cevdet - Dahiliye, nr.8387)

16- Defterdârlık-ı Şikk-ı Sâni

Defterdârlık-ı mezbûr sâbıkâ matbah-ı âmîre emîni Ahmed Resmî Efendi'ye tevcîh olunmuşdur. 4 C sene 190.

Defterdârlık-ı mezbûr mûmâ-ileyhe ibkâ 7 L sene 190.

Defterdârlık-ı mezbûr mûmâ-ileyh Ahmed Resmî Efendi'ye kemâkân ibkâ ve mukarrer kılınmıştır. 7 L sene 191.

Defterdârlık-ı mezbûr mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ. 5 L sene 192 - 4 L sene 193*.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.16, s.241; *Tevcihat Defteri*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi (=TSMK), Hazine Kısmı, nr.1648, vr.42b)

17- Rûznâmçe-i Evvel

Resmî Ahmed Efendi [ye tevcih]. 4 L sene 1195.

(BOA, A.RSK, nr.1617, s.3)

18- Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn'dan ba'zan tevliyet ve ba'zan mübâşiriyelerden akçe verilecek efendiler.

Büyük ruznâmeci Ahmed Resmî Efendi'ye, gayet perişân hâl ve hânesi muhterik olup i'ânet olunmadıkca geçinmesi 'adîmü'l-inkân olmağla tevliyyetlerden Nûr-ı Osmâniye tevliyeti ihsânı. [1196].

(BOA, BOA, Cevdet Dahiliye, nr.827 - Ek Vesika nr.:81)

NÂİLÎ ABDULLAH PAŞA

XVIII. yüzyıl bürokratlarından Naili Paşa teşrifâtçılık görevi [1156-1160 (1743 - 1747)] sırasında görevini daha iyi yapabilmek için bazı merasim kaidelerinin ihdas sebeplerini ve anlamlarını inceleyerek *Mukaddime-i Kavânîn-i Teşrifât* adlı bir eser meydana getirmiştir⁵².

1- Teşrifâtçılık ma'a Devatdârlık-ı Divân-ı Hümâyûn

Mutasarrıfı olup divân-ı hümâyûnda beylikci olan Abdullah Nâili Efendi'ye ibkâ. 8 L sene 160 - 10 ZA sene 160*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.15 - Ek Vesika nr.:27)

2- [Riyâset Hidmeti]

Riyâset hizmetine divân-ı hümâyûnda beylikci olan Abdullah Nâili Efendi me'mur olmuşlardır. 10 ZA sene 160.

Me'mûriyetlerinde kemâkân ibkâ buyurulmuşlardır. 10 ZA sene 161.

Me'mûriyetlerinde kemâkân ibkâ buyurulmuşlardır. 8 L sene 162.

Me'mûriyetler [inde] kemâkân ibkâ buyurulmuşlardır. 6 L sene 163.

Me'mûriyetlerinde kemâkân ibkâ buyurulmuşlardır. 7 L sene 164.

Kemâkân ibkâ olunmuşdur. 10 ZA sene 165.

Kemâkân ibkâ olunmuşdur. 10 L sene 166 - Gurre-i M sene 167*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.20 - Ek Vesika nr.:28)

3- Defterdârlık-ı Şıkk-ı Evvel

Reisülküttâb Abdullah Nâili Efendi'ye bâ-hatt-ı hümâyûn tevcih olunmuşdur. 10 Muharrem sene 167.

Mutasarrıfı Abdullah Nâili Efendi'ye kemâkân ibkâ ve mukarrer kılınmışdır. 7 L sene 167.

Müşârün-ileyh rütbe-i vâlâ-yı vezâret ile mühr-i hümâyûn ihsân buyurulmağla defterdârlığı hâlâ rûznâmce-i evvel Behcet Mehmed Efendi'ye tevcih olunmuşdur. 6 Ş sene 168.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.84 - Ek Vesika nr.:29)

4- Eyâlet-i Girid

Eyâlet-i mezbûre Kandîye kal'ası muhâfazası şartıyla hâlâ mutasarrıfı sadr-ı esbak vezîr-i mükerrerem sa'âdetlü Nâili Abdullah Paşa hazretlerine bâ-hatt-ı hümâyûn ibkâ. 8 L sene 169 - 5 L sene 170*.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.16, s.47)

⁵² Mehmed İpşirli, "Abdullah Nâili Paşa, *DİA*, I, s.124-125; Filiz Çalışkan, *Osmanlı Devleti'nde Teşrifat Kalemî ve Teşrifatçılık (Tanzimat Öncesi)*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989; Aynı yazar, *Tanzimat Dönemi ve Sonrasında Osmanlı Teşrifat Müessesesi*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1997, s.74, 100; Franz Babinger, *Aynı eser*, s.305. Abdullah Nâili Paşa'nın bu kıymetli eseri Dr.Filiz Çalışkan tarafından neşre hazırlanmaktadır.

MEHMED ÂKİF BEY

1171-1174 (1758-1761) yılları arasındaki, bilhassa teşrifâtla ilgili hadiseleri anlatan *Târih-i Cülûs-ı Sultan Mustafa-i Sâlis* isimli bir eser yazmıştır. Eserinde Osmanlı Devleti'nin merasim kaidelerini (elçi kabulü, düğünler, bayramlar vs.), yıllık Şevvâl tevcihatlarını ve diğer azil ve tayinleri anlatmıştır⁵³.

1- Mukâta'acılık-ı Kefe

Âkif Mehmed Bey'e verilmiştir. 28 L sene 145 - 15 L sene 146*.

(BOA, A.RSK, nr.1571, s.16)

2- Kitâbet-i Kalyonhâ-i Mirî

Sâbıkâ küçük evkâf muhâsebecisi Âkif Mehmed Beyefendi'ye tevcîh. 5 R sene 160.

Selefinin bir senelik avâ'id-i verilmek üzere sâbıkâ bostancıbaşı Hüseyin Paşa dâmâdı Ahmed Efendi'ye tevcîh. 8 L sene 160.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.10 - Ek Vesika nr.:26)

3- Kitâbet-i Kalyonhâ-i Mirî

Sâbıkâ mutasarrıfı Âkif Mehmed Beyefendi'ye tevcîh olunmuştur. 8 L sene 162 - 6 L sene 163*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.10 - Ek Vesika nr.:26)

4- Kitâbet-i Kalyonhâ-i Mirî

Sâbıkâ Âkif Mehmed Beyefendi'ye tevcîh olunmuştur. 9 L sene 165 - 10 L sene 166*.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.10 - Ek Vesika nr.:26.)

5- Teşrifâtçılık ma'a-Devatdârlık-ı Dîvân-ı Hümâyûn

Fevt olmağla [Süleyman İzzî] sâbıkâ yine teşrifâtı olup, kalyonlar kitâbetinden ma'zûl Âkif Mehmed Beyefendi'ye tevcîh olunmuştur. 18 C sene 168.

Mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ. 6 L sene 168.

Mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ. 6 L sene 169.

Mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ. 5 L sene 170.

Mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ. 3 L sene 171.

Mûmâ-ileyhe kemâkân ibkâ olunmuştur. 4 L sene 172.

Mutasarrıfı Mehmed Âkif Beyefendi'ye kemâkân ibkâ 4 L sene 173.

Mûmâ-ileyhe ibkâ. 10 L sene 174.

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.97 - Ek Vesika nr.:32)

⁵³ Mehmed Âkif Bey, *Tarih-i Cülûs-ı Sultan Mustafa-i Sâlis*, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi kısmı, nr.2108; *Sicill-i Osmânî*, III, 287; Franz Babinger, *Aynı eser*, s.317-318; Filiz Çalışkan, *Tanzimat Dönemi ve Sonrasında Osmanlı Teşrifat Müessesesi*, s.99-101; *İstanbul Kütüphaneleri Tarih-Coğrafya Yazmaları Katalogu*, s.169-170; Mehmet Aslan, *Aynı tez*, s.146.

6- Teşrifâtçılık ma'a Devatdârlık

Mutasarrıfı Âkif Mehmed Beyefendi'ye küçük kal'a ilhâkıyla ibkâ. 5 L sene [11] 75.

(A.E. Mustafa III, nr.5354, s.1)

7- Atlu Mukâbeleciliği

Âkif Mehmed Beyefendi'ye tevcîh. 6 L sene 177.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2031/109 - Ek Vesika nr.:38)

8- Teşrifâtçılık

Âkif Mehmed Beyefendi'ye tevcîh. 23 RA sene 178.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2031/109 - Ek Vesika nr.:38)

MEHMED NECATİ EFENDİ

1768-1774 Osmanlı - Rus harbi sırasında Kırım cephesinde bulunmuş ve Serasker İbrahim Paşa ile birlikte esir edilerek Petersburg'a götürülmüştür. Necati Efendi Kırım cephesinde olan hadiseleri ve esareti sırasında gördüklerini *Tarih-i Kırım* adlı eserinde anlatmaktadır. Eseri 1768 - 1774 Osmanlı - Rus harbinde Kırım cephesinin en önemli kaynağıdır⁵⁴.

1- İbtidâ küçük kal'a pâyesi tevcîh olunan Kırım Seraskeri-i sâbık İbrahim Paşa defter emîni Elhâc Mehmed Necati Efendi. 16 R sene [11]89.

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.35; nr.1623, s.63; *Tevcihât Defteri*, TSMK, nr. Hazine 1647, vr. 75b)

SÜLEYMAN PENÂH EFENDİ

1768-1774 Osmanlı-Rus harbinde Mora cephesi hadiseleri ile devlet nizamında yapılacak ıslahatlarla ilgili görüşlerini ihtiva eden bir tarihçe yazmıştır. Müellif eserini önce cepheye yazmış, daha sonra İstanbul'a dönünce ilavelerle yeniden kaleme almıştır⁵⁵.

1- Mektûbî efendi hulefâsından olup, hâlâ Selânik ve Hüdavendigâr sancakları mutasarrıfı vezîr-i mükerrer Mustafa Paşa hazretlerinin divân kitâbetleri hizmetinde olan Süleyman Penâh Efendi her vechile mahall-i refet ve şâyeste-i inâyet olmağla avâtfı-ı aliyye-i hüsrevânemden mûmâ-ileyhe küçük kal'a tezkireciliği pâyesi tevcîh olunmak buyuruldu. 8 L sene 175.

(BOA, A.RSK, nr.Dos. 1919/63 - Ek Vesika nr.:79)

⁵⁴ Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.116-128; Aynı yazar, "Kırım Tarihi veya Necati Efendi'nin Rusya Sefaretnamesi", *Tarih Vesikaları*, sayı 13-15 (Ankara 1944-1949); Aynı yazar, "Kırım'ın Osmanlı İdaresinden Çıktığı Günlere Ait Bir Vesika: Necati Efendi Sefaretnamesi veya Sergüzeştnamesi", *III. Türk Tarih Kongresi* (Ankara 1948), s.367-374; Necati Efendi, *Tarih-i Kırım (Rusya Sefaretnamesi)*, haz. Erhan Afyoncu, M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1990. Necati Efendi'nin bu eseri, yazarı ve ailesi hakkında bulduğumuz yeni birçok bilgi ile birlikte tarafımızdan neşre hazırlanmaktadır.

⁵⁵ *Sicill-i Osmânî*, III, 87; Aziz Berker, "Mora İhtilali ve Tarihçesi veya Penah Efendi Mecmuası, *Tarih Vesikaları*, II/7-12 (Ankara 1943); Diğer nüshası için bk. Ömer Karayumak, *Mora İhtilali Tarihçesi*, İ.Ü.Edebiyat Fakültesi, Mezuniyet Tezi, İstanbul 1979; Yavuz Cezar, *Osmanlı Maliyesinde Bunalm ve Değişim Dönemi*, İstanbul 1986, s. 143-145; Aynı yazar, "Osmanlı Aydını Süleyman Penah Efendi", *Toplum ve Bilim*, sayı 42 (İstanbul 1988), s.111-132; Abdurrahman Üzülmez, *Aynı tez*, s.38 vd.; Süleyman Penah Efendi'nin eseri Dr. Mustafa Oğuz tarafından neşre hazırlanmaktadır.

2- Mâliye Tezkireciliği

Penâh Süleyman Efendi'ye [tevcih]. 4 L sene 1181.

(BOA, A.RSK, nr.1611, s.3)

3- Kitâbet-i Sipâhiyân

Sâbıkâ mâliye tezkirecisi Süleyman Penâh Efendi'ye tevcih. 20 L sene 183.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.3)

4- Başmuhâsebecilik

Sâbıkâ sipâh kâtibi Süleyman Penâh Efendi'ye tevcih [L sene 1185].

(BOA, BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.8387)

5- Şehremâneti'nden ma'zûl Süleyman Penâh Efendi. 5 L sene 192.

Reft: Mukâbele-i sūvâri sene 193.

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.26)

6- Anadolu Muhâsebeciliği

Süleyman Penâh [Efendi'ye tevcih olunmuşdur]. 4 L sene 1195.

(BOA, A.RSK, nr.1617, s.3)

MEHMED DÜRRÎ EFENDİ

1768-1774 harbinde Osmanlı Devleti'nin uğradığı büyük mağlubiyet üzerine devlet nizamında görülen eksiklikleri ve bunları gidermeye yönelik çözüm yolları ile ilgili tavsiyelerini ihtiva eden *Nuhbetü'l-Emel fi Tenkîhi'l-Fesâd ve'l-Halel* isimli bir risale yazmıştır⁵⁶.

1- İbtidâ İstanbul mukâta'ası pâyesi tevcih olunan Esseyid Mehmed Dürrî Efendi. 28 S sene 86.

Ganem kitâbeti ile küçük tezkirecilik ibkâ. 23 Z sene 201.

Kemâkân ibkâ 3 L sene 202

Hâlâ rûznâmçe-i ewel ve murahas-ı sâlis olup Zîştovi'de mükâlemeye me'mûrdur.

Defter emâneti'nden ma'zûldür. 5 L sene 208.

Riyâset hizmetine me'mûrdur. S sene 209.

Mütefevffâ şüd. 13 C sene 209.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.36 - Ek Vesika nr.:53)

2- Gurebâ-yı yemîn kitâbetinden ma'zûl Esseyid Mehmed Dürrî Efendi. 5 L sene 88.

Reft: Yine gurebâ-yı yemîn. Sene 93.

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.20, 27)

⁵⁶ *Sicill-i Osmânî*, II, 318; A.İbrahim Savaş, "Beitrag zur Lâyiha - Tradition in der Osmanischen Geschichte (mit Besonderer Rücksicht auf das Achtzehnte Jahrhundert)", *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, I (Kırıkkale 1998) s.134-137; Aynı Yazar, "Lâyiha Geleneği içinde XVIII. Yüzyıl Osmanlı İslahat Projelerindeki Tespit ve Teklifler", *Bilgi*, sayı 9 (Ankara 1999), s. 93-96; Kayhan Atık, "Kayserili Devlet Adamı Dürrî Mehmed Efendi ve Layihası", *II.Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri* (16-17 Nisan 1998), Kayseri 1998, s.69-74.

3- Ganem Kitâbeti

Hâlâ mutasarrıfı Mehmed Dürri Efendi kullarına küçük tezkirecilik ile ibka. 12 L sene 203.

(BOA, Bâb-ı Asâfi, Amedî Kalemi (=A.AMD) , nr.Dos.29/48 - Ek Vesika nr.:44)

4- Mektûbculuk

Sâbıkâ tezkire-i sâni Esseyid Mehmed Dürri Efendi'ye tevcih 10 R sene 204.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2851/25 - Ek Vesika nr.:43)

5- Mektûbculuk

Maden mukâta'acılığı Esseyid Mehmed Dürri Efendi kullarına ibka. 10 L sene 204.

(BOA, Cevdet -Dahiliye, nr. 1065)

6- Muhâsebecilik-i Cizye

Sâbıkâ rûznâmçe-i ewel Esseyid Mehmed Dürri Efendi'ye tevcih. 3 L sene 206.

(*Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine nr.1647, vr.50a; A.RSK, nr.Dos.1287/79)

7- Defter Emâneti

[Dürri Mehmed Efendi'ye] ibkâ. 5 L sene 1207.

(BOA, A.NŞT , nr.1451/15, s.2)

ABDÜLKERİM PAŞA

1188-1190 (1775-1776)'da Rusya'ya elçi olarak gitmiştir. Abdülkerim Paşa'nın Rusya elçiliğine ait sefaretnâmesi maiyetinde bulunan Mehmed Emin Nahifi Efendi tarafından kaleme alınmıştır. Her ne kadar kendisi yazmamış olsa da onun namına yazıldığı ve ismini taşıdığı için Abdülkerim Paşa'yı da burada zikretmek de yarar gördük⁵⁷.

1- İbtidâ büyük kal'a tezkireciliği tevcih olunan Seyyid Abdülkerim Efendi 13 R sene [11]70.

Büyük rûznâmçeden ma'zûldür.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.5)

2- İstanbul Baruthânesi Nezâreti

Muvakkaten kal'a-i kebîr tezkireciliği mutasarrıfı Abdülkerim Efendi'ye tevcih. 5 L sene 170.

(BOA, A.RSK, nr.1605, s.2)

3- Nezâret-i Sergi

Sâbıkâ İstanbul baruthânesi nâzırı Abdülkerim Efendi'ye tevcih. 4 L sene 172 - 4 L sene 173

(BOA, A.RSK, nr.1588, s.99; BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.13767)

⁵⁷ Faik Reşit Unat, *Osmanlı Sefirleri ve Sefaretnameleri*, s.129-133; *Sicil-i Osmânî*, III, 355; Norman Itkowitz - M.Mate, *Mubadele -an Ottoman Russian Exchange of Ambassadors*, Chicago 1970.

4- Kitâbet-i Ulûfeciyan-ı Yemîn

Sâbıkâ sergi nâzırın Seyyid Abdülkerim Efendi'ye tevcîh. 10 L sene 174 - 5 L sene 175*.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.3; nr.1588, s.94; AE, Mustafa III, nr.5354)

5- Tophâne Nezâreti

Seyyid Abdülkerim Efendi'ye tevcîh. 4 L sene 181.

(BOA, A.RSK, nr.1611, s.3)

6- Çavuşbaşılık Vekâleti

Hâlâ mutasarrıfı Abdülkerim Bey kullarına ibkâ. 16 L sene 183.

(BOA, Bâb-ı Asâfi, Nişan Kalemi, [=A.NŞT], nr.1396, s.3)

7-Süvâri Mukâbeciliği

Mutasarrıfı Seyyid Abdülkerim Efendi'ye ibka [L sene 1185]

Badehû başmuhâsebecilik pâyesi tevcîh. 18 S sene 186.

(BOA, Cevdet -Dahiliye, nr.8387)

8- Anadolu muhâsebesinden ma'zûl elçi Seyyid Abdülkerim Efendi. 7 L sene [11] 91.

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.9)

MEHMED EMİN NAHİFİ EFENDİ

1188-1190 (1775-1776)'da Rusya'ya elçi olarak gönderilen Abdülkerim Paşa'nın maiyetinde bulunmuş ve bu elçilikle ilgili hadiseleri tasvir eden sefaretnâmeyi yazmıştır⁵⁸.

1- İbudâ Kefe mukâta'ası tevcîh olunan Mehmed Emîn Nahifi Efendi. 14 L sene [11] 83.

Rikâb'da riyâset vekâleti tevcîh 22 Z sene 201.

Rikâb'da ibkâ 4 L sene 202.

Müteveffâ şüd. Z sene 202.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.23)

2- Süvâri mukâbeciliğinden ma'zûl Mehmed Emîn Nahifi. 4 L sene [11] 93.

Reft. Tezkire-i Sâni.

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.6)

3- Mektûbculukdan ma'zûl Mehmed Emîn Nahifi. 11 Ş sene [Yılı yırtık]

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.42)

4- Büyük Tezkirecilik ile ganem mukâta'acılığı sabıkâ hazine muhâsebecisi Mehmed Emin Nahifi Efendi'ye tevcîh. 7 Za sene 199.

(BOA, A.RSK, nr.dos.2760/102)

⁵⁸ Sicill-i Osmanî, IV, 548; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.129-133; N.Itkowitz - M.Mate, *Aynı eser*.

5- Ganem Mukāta'acılığı

Hālâ mutasarrıfı ve tezkire-i ewel Mehmed Emîn Nahifi Efendi'ye kemākân ibka. 4 L sene 201.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.16)

6- Vekâlet-i Riyâset der-Rikâb-ı Hümâyûn

Sâbıkâ büyük tezkireci Mehmed Emîn Nahifi Efendi'ye tevcih. 23 Z sene 201.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.20)

ENVERÎ SADULLAH EFENDİ

En önemli vekayinüvislerden olmasına rağmen eserlerinin Vâsıf Tarihi'ne kaynaklık etmesi ve neşredilmemesi sebebiyle kıymeti anlaşılamamıştır. 1182-1188 (1769-1774), 1190-1197 (1776-1783), 1201-1204 (1787-1791), 1206-1207 (1791-1793) ve son olarak 1209 (1794) yılında olmak üzere beş defa vekayinüvislikte bulunmuştur. Bu vekayinüvislikleri sırasında hazırladığı 1182-1188 (1769-1774), 1188-1197 (1774-1783) ve 1201-1206 (1787-1792) yılları arasında Osmanlı Devleti'nde meydana gelen hadiseleri anlatan ve üç kısımdan oluşan eseri kendi adıyla (*Enverî Tarihi*) anılmaktadır. Ayrıca Nizâm-ı Cedîd için III. Selim'e bir layiha sunmuştur⁵⁹.

1- İbtidâ büyük kal'a pâyesi tevcih olunan Elhâc Sadullah Enverî Efendi. 3 B sene [11] 82.

Ganem mukāta'acılığı ile büyük tezkirecilik tevcih. 23 Z sene 201.

Kemākân ibkâ 3 L sene 202.

Kemākân ibkâ 2 L sene 205.

Anadolu muhâsebecisi tevcih. 5 L sene 208.

Müteveffâ şüd.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.14; A.RSK, nr.Dos.2867/12)

2-Teşrifâtçılık

Hālâ mutasarrıfı Sadullah Enverî Efendi'ye kemākân ibka

Büyük Kal'a Tezkireciliği

Hālâ teşrifâtı Enverî Sadullah Efendi'nin üzerinde olmağla ilhâken ibkâ [L sene 1185].

(BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.8387)

3- Kitâbet-i Cebeciyân-ı Dergâh-ı Âli

Sâbıkâ teşrifâtı Enverî Sadullah Efendi'ye [tevcih]. 7 ZA sene 187 - 6 L sene 188*.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.1)

⁵⁹ Münir Aktepe, "Enverî Sadullah", *DİA*, XI, s.268-270; Bekir Kütükoğlu, "Vekayinüvis", *Aynı eser*, s.117-121; Ahmed Vastıf Efendi, *Mehâsinü'l-Âsâr ve Hakâikü'l-Ahbâr*, neşr. Mücteba İlgürel, İstanbul 1978, s.XXVIII-XXXI; Filiz Çalışkan, "Vasıf'ın kaynaklarından Enverî Tarihi", *Prof Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan*, İstanbul 1991, s.143-163; Ahmet Öğreten, *Nizâm-ı Cedid'e Dair Islahat Layihaları*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989, s.XXXVI vd. *Enverî Tarihi*'nin 1769-1774 yıllarını ihtiva eden birinci kısmı Saffet Çalışkan tarafından Marmara Üniversitesi'nde doktora tezi olarak hazırlanmaktadır.

4- Muhâsebecilik-i Evkâf-ı Küçük

Enverî Sadullah Efendi'ye tevcih. 6 L sene 189.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2412/12-13)

5- Vekayî'nüvislik

Sâbıkâ küçük evkâf muhâsebecisi Sadullah Enverî Efendi'ye tevcih. Tafsili mühimmededir. 17 L sene 190 - 6 Z sene 197*.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.6 - Ek Vesika nr.:88)

6- Teşrifâtçılık ma'a-Devatdârlık-ı Divân-ı Hümâyûn

Sâbıkâ küçük evkâf muhâsebecisi Sadullah Enverî Efendi'ye tevcih. 7 L sene 191.

(*Tevcihat Defteri*, TSMK, nr.Hazine 1648, vr.42a)

7- Ganem Mukâta'acılığı

Muvakkaten Anadolu muhâsebecisi ve mutasarrıf-ı sâbıkı Elhâc Sadullah Enverî Efendi'ye büyük tezkirecilik ile tevcih. 23 Z sene 202.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.16)

8- Ganem Mukâta'acılığı

Hâlâ mutasarrıfı Sadullah Enverî Efendi kullarına büyük tezkirecilik ile ibkâ. 12 L sene 203.

(BOA, A.AMD, nr.Dos.29/48; A.RSK, nr.Dos.2851/25 - Ek Vesika nr.:43-44)

9- Büyük Tezkirecilik

Ganem mukâta'acılığı ile mutasarrıfı Elhâc Sadullah Enverî Efendi kullarına ibkâ. 10 L sene 1204.

(BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.1065)

10- Şevketlü, kerâmetlü, kudretlü, mehâbetlü, velinimetim, efendim, pâdişâhım

Hâlâ divân-ı âlilerinde büyük tezkireci olan Enverî Efendi kulları beş altı seneden berü ve seferde hidmet-i mezkûrede bulunup temâdi-i zamân hasebiyle kendüye fütûr 'ârız ve bu makule menâsib ashâbı erbâb-ı şevk ve gayretten olmak lâzım olmakdan nâşi küçük tezkireci olan Firdevsî Emin Efendi'ye büyük tezkirecilik ve sâbıkâ rikâb-ı hümâyûnda büyük tezkireci vekîli olan Ârif Efendi'ye küçük tezkirecilik ve sadr-ı âlî mektûbcusu olan Seyyid Sadık Efendi'nin tebdili lâzım gelmekle Prusya'dan sefâretle avdet eden Haremeyn muhâsebecisi Ahmed Azmî Efendi mektûbcu vekâletinde müstakimâne hareket etmekle mektûbculuk dahi mûmâ-ileyh Ahmed Efendi bendelerine ve Enverî Efendi'nin beş altı sene kapuda bulunması takrîbiyle tehî ihrâcı ve revâ-dâşt-ı tab'ı şâhâneleri olmamağla ilhâken üzerinde bulunan Anadolu muhâsebeciliği dahi Enverî Efendi'ye tevcih olunmak üzre defter-i tevcihâta kayd ile tertîbi husûsu muvâfık-ı irâde-i şâhâneleri ise ol-bâbda ve her hâlde emr ü fermân şevketlü, kerâmetlü, kudretlü, mehâbetlü, velinimetim, efendim, pâdişâhım hazretlerindir [1206].

Kaimmakam Paşa

Güzel tertüb eylemişsin böylece defteri tashih eylesin. Şehremâneti'ne İffet Mustafa Bey'e kayd edesin. Şehremîni olsun.

(HH., nr.13346 - Ek Vesika nr.:86)

11- Anadolu Muhâsebeciliği

Sâbıkâ büyük tezkireci Sadullah Enverî Efendi'ye tevcîh. 3 L sene 1206.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2887/79; *Tevcihat Defteri*, TSMK, nr.1648, vr.48b - Ek Vesika nr.:39)

AHMED VÂSİF EFENDİ

En meşhur vekayinüvislerdendir. 1197-1201 (1783-1787), 1204-1206 (1791-1792), 1207-1209 (1793-1794) ve sonuncusu da 1213-1221 (1799-1806)'da olmak üzere dört defa vekayinüvislikte bulunmuştur. Vâsîf kendi vekayinüvis bulunduğu dönemin vekayini zapt etmiş ve ayrıca kendisinden önceki vekayinüvislerin (Hâkim, Çeşmizâde, Musazâde, Enverî, Edib, Nuri) eserlerini de ikmal edip yeniden yazarak birkaç yıllık boşluk haricinde 1166-1219 (1753 - 1804) yılları arasını kaleme almıştır. Ayrıca 1201-1202 (1787-1788) yılındaki İspanya elçiliği ile ilgili bir sefâretnâme yazmıştır. Sefâretnâme, Cevdet ve Edib tarihlerine alınmıştır. Ayrıca Vasîf Tarihi, Cevdet Tarihi'nin de en önemli kaynaklarından biridir⁶⁰.

1- İbtidâ Avlonya pâyesi tevcîh olunan âmedi hulefâsından Ahmed Vâsîf Efendi. 13 RA sene [11] 86.

Sefâret ile İspanya'ya me'mûr olmağla Anadolu muhâsebeciliği pâyesi tevcîh. Selh-i Ş sene 201.

Mevkûfât'tan ma'zûldür. Gurre-i R sene 202.

Rikâb'dan cizye muhâsebecisi vekâleti tevcîh. 4 L sene 202.

Anadolu muhâsebeciliği tevcîh.

Baş muhâsebeden ma'zûldür. Belgrad'a me'mûrdur.

Anadolu muhâsebesinden ma'zûldür. 5 L sene 208.

Midilli'ye menfâdır.

Anadolu muhâsebesi tevcîh. 4 L sene 209.

Ma'zûldür. 3 L sene 210.

Baş muhâsebe tevcîh. 4 L sene 211.

Maz'ûldür. 4 L sene 212.

Anadolu muhâsebesi tevcîh. 4 L sene 213.

Büyük rûznâmçe tevcîh. 11 ZA sene 213.

Vekâyi'nüvislik dahi tevcîh. 22 Z sene 213.

Büyük rûznâmçeden ma'zûldür. 4 L sene 214

⁶⁰ Bekir Kütükoğlu, "Vekayinüvis", "Müverrih Vâsîf'ın Kaynaklarından Hakim Tarihi", *Aynı eser*, s.118-124, 139-194; Aynı yazar, "Çeşmizâde Tarihi", İstanbul 1959; Ahmed Vâsîf Efendi, *Mehâsinü'l-Asâr ve Hakaikü'l-Ahbar*, Mücteba İlgürel, İstanbul 1978; Sabriye Şen, *Ahmed Vâsîf Efendi'nin İspanya Sefâreti ve Sefâretnâmesi*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale 1997; Mücteba İlgürel, "Vâsîf", *İA*, XIII, 214-217; Aynı yazar, "Cevdet Paşa Tarihi'nin Kaynaklarından Vâsîf Tarihi", *Ahmed Cevdet Paşa Semineri*, İstanbul 1986, s.115-126; Filiz Çalışkan, "Vâsîf'ın kaynaklarından Enverî Tarihi", *Prof Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan*, İstanbul 1991, s.143-163; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.144-147.

Nişancılık tevcih 5 ZA sene 214

Nişancılık'dan ma'zûldür.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.37; nr.1593, s.28, 60 - Ek Vesika nr.:53)

2-Gurebâ-yı yesâr kitâbetinden ma'zûl Ahmed Vâsif Efendi. 6 L sene [11] 87.

Reft: Büyük kal'a sene [11] 93.

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.1, 21)

3- Vekâyi'nüvislik

Sâbıkâ kâğıd-ı birûn emîni Ahmed Vâsif Efendi'ye tevcih. 6 Z sene 197.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.6)

4- Muhâsebe-i Anadolu

Ahmed Vâsif Efendi'ye [tevcih]. 5 L sene 1207.

(BOA, A.NŞT , nr.1451/15, s.2 - Ek Vesika nr.:46)

5- Baş Muhâsebecilik

Ahmed Vâsif Efendi'ye tevcih [4 L sene 1211].

(BOA, A.RSK, nr.1629,s.2)

AHMED AZMÎ EFENDİ

1763-1764'de Ahmed Resmî Efendi'nin maiyyetinde Prusya'ya giden Ahmed Azmî Efendi, daha sonra kendisi elçi olarak 1202(1787)'de Fas'a, 1205-1206 (1790-1792)'da ise Prusya'ya gönderilmiştir. Fas elçiliğine dair bir takrîr kaleme almış, Prusya elçiliğini ise daha tafsilatlı olarak sefaretnâme biçiminde yazmıştır⁶¹.

1- İbtidâ gurebâ-yı yesâr kitâbeti tevcih olunan Ahmed Azmî Efendi. 5 M sene [11] 85.

Fas hâkimine elçilik ile me'mûr olmağla Haremeyn muhâsebeciliği pâyesi tevcih. Selh-i Ş sene 201.

Kâğıd-ı birûn emâneti'nden ma'zûldür. 4 L sene 201.

Rikâb'da mektûbculuk vekâleti tevcih. 4 Receb sene 202.

Rikâb'da ibkâ. 4 L sene 202.

Sefâretle Prusya Devleti cânibine me'mûr ve Haremeyn muhâsebeciliği üzerindedir.

Sadr-ı âlî mektûbculuğu ibkâ. 5 L sene 208.

15 CA sene 209 tarihinde başmuhâsebe tevcih.

Ma'zûldür. 4 N sene 209.

Şikk-ı sâlis defterdârlığı ile zahîre nezâreti tevcih. 2 N sene 210.

⁶¹ Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.148-154; *Sicil-i Osmânî*, III, 466; Abdurrahman Şeref, "Berlin Hazine-i Evrâkında Vesâik-i Kadîme-i Osmaniye", *TOEM*, VIII/44(İstanbul 1333), s.83-92; Güvenç Karamuk, Ahmed Azmî Efendis Gesandtschafts bericht als zeugnis des Osmanischen Machtuerfalls und der beginnenden Reformara unter Selim III, Bern 1975; Abdurrahman Üzülmöz, *Aynı tez*, s.60 vd.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 210.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 211.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 212.

Ma'zûldür. 22 22 Safer sene 213.

Şikk-ı sâlis defterdârlığı ile zahîre nezâreti tevcîh. 16 CA sene 214.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 214.

Ma'zûldür. 2 RA sene 215.

Çavuşbaşılık vekâleti tevcîh. 17 Receb sene 215.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.32; nr.1593, s.27, 59 - Ek Vesika nr.:52)

2- İstanbul Mukâta'acılığı

Sâbikâ gurebâ-yı yesâr kâtibi, kethüdâ bey yeğeni Ahmed Azmî Efendi'ye tevcîh [L 1185].

(BOA, Cevdet – Dahiliye, nr.8387)

3- Haslardan ma'zûl Ahmed Azmî Efendi. 6 L sene 88.

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.1, 22)

4- Bursa Mukâta'ası

Ahmed Azmî Efendi [ye tevcîh]. 4 L sene 1195.

(BOA, A.RSK, nr.1617, s.3)

5- Rikâb-ı Hümâyûn'da Vuku Bulan Tevcîhât-ı Divân-ı Hümâyûn. 4 L sene 205.

Haremeyn muhâsebesi mektûbî Azmî Efendi'ye tevcîh.

Mektûbî ibkâ.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2867/12)

6- Mektûbçuluk ile Ma'den Mukâta'acılığı Vekâleti

Mutasarrıfı Ahmed Azmî Efendi kullarına ibkâ. 4 L sene 205.

Haremeyn-i Şerifeyn Muhâsebeciliği

İşbu tevcîhâtta zabt etmek üzere Prusya'da olan Ahmed Azmî Efendi kulları üzerinde olmağla kemâkân ibkâ. 4 L sene 205

(BOA, Cevdet -Dahiliye, nr.3292 - Ek Vesika nr.:41)

7- Mektûbî

Azmî Efendi'ye tevcîh. 3 L sene 206.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2887/79 - Ek Vesika nr.:39)

8- Mektûbî

[Azmî Efendi'ye] ibkâ. 5 L sene 1207.

(BOA, A.NŞT, nr.1451/15, s.2)

9- Haremeyn Muhâsebeciliği

Ahmed Azmî Efendi'ye tevcih. 4 L sene 1221.

(BOA, Bâbîali Evrak Odası, Sadaret Defterleri (=BEO, SD), nr.357, s.17)

10- Sadâret-i Uzmâ Kethüdâlığı Vekâleti [der-Rikâb]

Mutasarrıfı Azmî Efendi'ye ibkâ. 8 L sene 224.

(BOA, BEO, SD, nr.357, s.206)

EBUBEKİR RÂTİB EFENDİ

1206 (1791-1792'de Avusturya'ya elçi olarak gitmiştir. Bu elçiliği vesilesiyle yazmış olduğu iki sefaretnâme ile büyük şöhret kazanmış ve büyük layihasında anlattığı Avusturya devlet teşkilatı, sosyal yapısı ve ekonomisi ile ilgili bilgiler III. Selim'in Nizâm-ı Cedîd ıslahatına örnek olmuştur⁶².

1- İbtidâ âmedcilik tevcih olunan Ebubekir Râtib Efendi. 11 CA sene [11] 93.

Fî gurre-i sene 202 tarihinden silâhdâr kitâbeti tevcih. 23 Z sene 201.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 202.

Ma'zûldür. 5 Ş sene 203.

Rikâbda tezkire-i evvel vekâleti tevcih. 4 Ş sene 203.

Şikk-ı sâlis defterdârlığı tevcih. 5 L sene 208.

Riyâset hizmetine me'mûr olmuşlardır. 26 ZA sene 209.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 210.

Ma'zûldür. 14 S sene 211.

Müteveffâ şüd. 29 C sene 214.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.79; nr.1593, s.73 - Ek Vesika nr.:59)

2- Ordu-yı Hümâyûn'da Vuku' Bulan Tevcihât-ı Divân-ı Hümâyûn. 4 L sene 205.

Yeniçeri Kitâbeti

Râtib Efendi'ye tevcih.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2867/12)

⁶² Sema Arıkan, "Ebubekir Râtib Efendi", *DİA*, X, 277-278; Aynı yazar, *Nizâm-ı Cedid'in Kaynaklarından Ebubekir Râtib Efendi'nin Büyük Layihası*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1997; Enver Ziya Karal, "Ebubekir Râtib Efendi'nin Nizâm-ı Cedid İslahatında Rolü", *V.Türk Tarih Kongresi* (Ankara 1960), s.347-355; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.154-162; Hüner Tuncer, "Osmanlı Elçisi Ebubekir Râtib Efendi'nin Viyana Mektupları", *Bellekten*, XLIII/169 (Ankara 1979), s.73-105; Aynı yazar, "Osmanlı Elçisi Ebubekir Râtib Efendi'nin Ozan Yönü", *Bellekten*, XLVII/186 (Ankara 1983), s.583-586; Cahid Bilim, "Ebubekir Râtib Efendi, Nemçe Sefaretnamesi", *Bellekten*, LIV/209 (Ankara 1990), s.261-295; Joshua M. Stein, "Habsburg Financial Institutions Presented as a Model for the Ottoman Empire in the Sefaretname of Ebubekir Râtib Efendi", *Habsburgisch-Osmanische Beziehungen*, ed. A.Tietze (Wien 1985), s.233-242; Aynı yazar, "An Eighteenth Century Ottoman Ambassador Observes the West: Ebubekir Raub Efendi Reports on the Habsburg System of Roads and Posts", *Archivum Ottomanicum*, X(1987), s.219-312. Ebubekir Râtib Efendi'nin küçük sefaretnâmesi ise Dr. Abdullah Uçman tarafından neşredilmiştir. Bk. *Ebubekir Râtib Efendi'nin Nemçe Sefaretnamesi*, İstanbul 1999.

3- Muhâsebe-i Evel

Ebubekir Râûb Efendi'ye [tevcih]. 5 L sene 1207.

(BOA, A.NŞT, nr.1451/15, s.2 - Ek Vesika nr.:46)

MUSTAFA İFFET BEYEFENDİ

Nizâm-ı Cedîd için III. Selim'e layiha verenlerdendir⁶³.

1- İbtî'dâ Haremeyn muhâsebesi tevcîh olunan Mustafa İffet Beyefendi. Gurre-i L sene [11] 82.

Rikâb'da defter emâneti vekâleti tevcîh. 23 RA sene 202.

Rikâb'da ibkâ. 4 L sene 202.

Rikâb'da kethüdâlıktan ma'zûldür.

Darbhâne emâneti tevcîh 5 L sene 208.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 209.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 210.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 211.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 212.

Müteveffâ şüd. Gurre-i ZA sene 213.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.17; nr.1593, s.29 - Ek Vesika nr.:49)

2- Piyâde Mukâbeciliği Vekâleti

Haremeyn muhâsebecisi Mustafa İffet Beyefendi kullarına tevcîh. 16 L sene 183.

(BOA, A.NŞT, nr.1396, s.2)

3- Piyâde vekâletinden ma'zûl Mustafa İffet Efendi. 25 L sene 84.

Reft: Cebeciler Kitâbeti

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.18)

4- Kitâbet-i Cebeciyan-ı Dergâh-ı Âli

Sâbıkâ bi'l-vekâlet piyâde mukâbecisi Mustafa İffet Beyefendi'ye şurûtuyla tevcîh 17 C sene 92 - 17 C sene 93.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.1)

5- Mâliye Tezkireciliği

Mabeynci Mustafa Bey [e tevcih]. 4 L sene 1195.

(BOA, A.RSK, nr.1617, s.2)

⁶³ *Sicill-i Osmânî*, II, 456-457; Ahmet Öğreten, *Nizâm-ı Cedid'e Dair Islahat Layihaları*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989; Adil Şen, *III.Selim, Hayatı ve Devrindeki Islahat Hareketleri*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Kayseri 1996, s.191-192.

6- Büyük Rûznâmecilik Vekâleti

Mutasarrıfı Mustafa İffet Beyefendi kullarına ibka. 4 L sene 1205.

(BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.3292)

7- Emânet-i Şehr

Sâbıkâ büyük rûznâmçe vekili Mustafa İffet Beyefendi'yle tevcîh. 3 L sene 206.

(*Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine Kısım, nr. 1647, v.47a)

8- Şehr Emâneti

Mabeynci Mustafa Beyefendi'ye tevcîh. 3 L sene 206.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2887/79 - Ek Vesika nr.:39)

MEHMED EMİN FİRDEVSİ EFENDİ

Nizâm-ı Cedîd ıslahatları için III. Selim'e layiha verenlerdendir⁶⁴.

1- İbtidâ Haremeyn mukâta'ası vekâleti tevcîh olunan ruûs-ı hümâyûn kisedârı Mehmed Emin Firdevsî Efendi. 3 B sene [11]82.

Küçük rûznâmecilik vekâleti tevcîh. 23 Z sene 201.

İstanbul mukâta'acılığı ilhâken tevcîh. 3 L sene 202.

Hâlâ tezkire-i sânidir. İbkâ 2 L sene 205.

Tezkire-i eveldir. İbkâ. 5 L sene 208.

Riyâset hizmetine me'mûrdur. 14 C sene 209.

Ma'zûldür. 26 ZA sene 209.

Büyük ruznâmçe tevcîh. 28 CA sene 210.

Defter emâneti tevcîh. 3 L sene 210.

Eyâlet ? nezâreti dahi ihâle olunmuşdur. 14 S sene 211.

Ma'zûldür. 4 L sene 211.

Matbah-ı âmire emâneti tevcîh. 4 L sene 212.

Şikk-ı sâlis defterdârlığı ile hubûbât nezâreti dahi ilhâken verilmişdir. 12 Receb sene 213.

Yalnız hubûbât nezâreti ibka. 3 L sene 213.

Defter emâneti vekâleti tevcîh. 4 L sene 213.

Ba'de'l-azl asâleti tevcîh. 4 L sene 213.

Müteveffâ şüd.19 L sene 217.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.15 - Ek Vesika nr.:48)

⁶⁴ *Sicill-i Osmânî*, IV, 14; Ahmet Öğreten, *Aynı eser*, XXXIV vd.; Engin Çağman, *III.Selim'e Takdim Edilen Layihalara Göre Osmanlı Devleti'nde İktisadî Değişme*, M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1995, s.100-105; Adil Şen, *Aynı eser*, s.194-196.

2-Vekâlet-i Haremeyn Muhâsebeciliği [der-Ordu]

Hâlâ ruûs-ı hümâyûn kisedârı kisedârı Mehmed Emin Firdevsî Efendi'ye tevcîh. 23 Z sene 201.

(BOA, A.RSK, nr.1596,s.26)

3- Başmukâta'acılık

Ruûs-ı hümâyûn kisedârı Mehmed Emin Firdevsî Efendi kullarına tevcîh. 12 L sene 1203.

(BOA, A.AMD, nr.Dos.29/48)

4- Küçük Tezkirecilik

Sâbıkâ ruûs kisedârı Firdevsî Mehmed Emin Efendi'ye tevcîh. 11 R sene 204.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2851/25 - Ek Vesika nr.:43)

5- Küçük Tezkirecilik

Ganem kitâbeti ile mutasarrıfı Mehmed Emin Firdevsî Efendi kullarına ibka. 10 L sene 204.

(BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.1065)

6- Mukâta'acılık-ı Ganem

Büyük tezkirecilik ile Firdevsî Emin Efendi'ye tevcîh. 3 L sene 206.

(*Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine, nr.1647, vr.43a)

7- Tezkire-i Evvelik

Firdevsî Efendi'ye ibka. 5 L sene 1207.

(BOA, A.NŞT, nr.1451/15, s.2)

8- Rûznâmçe-i Ewel

Firdevsî Efendi'ye tevcîh. 4 L sene 1217.

(BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.4837)

MUSTAFA REŞİD EFENDİ

Nizâm-ı Cedîd devrinin önemli devlet adamlarındandır. Nizâm-ı Cedîd için III. Selim'e ıslahat layihası sunmuştur⁶⁵.

1- İbtidâ İstanbul mukâta'ası tevcîh olunan Mustafa Reşid Efendi. Gurre-i L sene [11]82.

Gurre-i R sene 202 tarihinden mâliye tezkireciliği tevcîh. 23 Z sene 201.

Sipâh kitâbeti tevcîh. 8 Ş sene 202.

⁶⁵ *Sicill-i Osmânî*, II, 390; Mehmed Zeki Pakalın, *Maliye Teşkilatı Tarihi (1442-1930)*, II, Ankara 1977, 409-422; Ahmet Öğreten, *Aynı eser*, XXXVIII vd.; Adil Şen, *Aynı eser*, s.185-186. Mustafa Reşid Efendi'nin Eyüp Camii haziresindeki 1234 tarihli mezartaşı kitabesi için bk. M. Bedreddin Yazır, *Medeniyet Âleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli*, III, Ankara 1989,s.404. Bu bilgiyi haber veren Ali Birinci'ye teşekkür ederim.

Kemâkân ibka. 3 L sene 202.

Yeniçeri kitâbeti tevcîh. 25 ZA sene 202.

Rikâb'da kaimmakam paşa kethüdâsıdır.

Hâlâ kethüdâ-yı sadr-ı âlidir. 25 Ş sene 205.

Şikk-ı sâni ve irâd-ı cedid defterdârlığı ibkâ. 5 L sene 208.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 209.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 210.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 211.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 212.

Kemâkân ibkâ. 2 L sene 213.

Şikk-ı evvel defterdârlığı tevcîh. 9 ZA sene 213.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 214.

Ma'zûl ve rikâb-ı hümâyûn'da riyâset hidmetine me'mûr olmuşlardır. 2 RA sene 215.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.16 - Ek Vesika nr.:49)

2- Şikk-ı Sâni ve İrâd-ı Cedid Defterdârlığıyla Mu'allem Asker Nezâreti. 5 L sene 208.

Mustafa Reşid Efendi'ye ibkâ. 3 L sene 210.

Efendi-yi müşârün-ileyhe ibkâ. 4 L sene 211.

İbka. 4 L sene 212.

(BOA, A.RSK, nr.1593, s.27)

3- Top Arabacılar Kitâbeti Vekâleti

Sâbıkâ İstanbul mukâta'acısı olan Mustafa Reşid Efendi kullarına tevcîh. 16 L sene 183.

(BOA, A.NŞT , nr.1396, s.2)

4- Avlonya Mukâta'ası Vekâleti [der-Rikâb]

Mutasarrıfı Mustafa Reşid Efendi'ye ibkâ. 14 L sene 186.

(BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.5903)

5- Beylikcilik

Reşid Efendi'ye tevcîh. 4 L sene 1195⁶⁶.

(BOA, A.RSK, nr.1617, s.2)

6- Yeniçeri Kitâbeti

Hâlâ mutasarrıfı Mustafa Reşid Efendi kullarına ibkâ. 12 L sene 1203.

(BOA, A.AMD , nr.Dos.29/48 - Ek Vesika nr.:45)

⁶⁶ İsmi tam yazılmaması sebebiyle bu kaydın Mustafa Reşid Efendi'ye ait olup olmadığı şüphelidir.

7- Sadâret-i Uzmâ Kethüdâlığı

Hâlâ mutasarrıfı Mustafa Reşid Efendi'ye ibkâ. 3 L sene 206 - 26 M sene 207*.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2887/79; *Tevcihat Defteri* TSMK, Hazine, nr.1647, vr.42b - Ek Vesika nr.:39).

8- Rikâb-ı hümâyûn kethüdâlığı sâbıkâ tersâne emîni Mustafa Reşid Efendi'ye tevcih.10 B sene 222.

(BOA, BEO, SD, nr.357, s.83)

9- Sadâret-i Uzmâ Kethüdâlığı

Mustafa Reşid Efendi'ye ibkâ.3 L sene 222.

(BOA, BEO, SD, nr.357, s.134)

10- Nişancılık [der-Ordu]

Ordu-yı hümâyûn tertibâtına me'mûr kethüdâ-yı esbak Reşid Mustafa Efendi'ye tevcih.24 L sene 224.

(BOA, BEO, SD, nr.357, s.208)

11- Darbhâne-i Âmire Nezâreti, tevkiî ve nâzır-ı tophâne-i sâbık Mustafa Reşid Efendi hazretlerine tevcih. 13 B sene 225.

(BOA, BEO, SD, nr.358, s.23)

12- Tophâne Nezâreti

Hâlâ mutasarrıfı Mustafa Reşid Efendi'ye ibkâ. 5 L sene 1229.

(BOA, BEO, SD, nr.358, s.171)

MEHMED HAKKI BEYEFENDİ

Nizam-ı Cedid ıslahatları için III. Selim'e layiha vermiştir⁶⁷.

1- İbtidâ küçük kal'a pâyesi tevcih olunan Kâmil Paşazâde Elhâc Mehmed Hakkı Beyefendi. 10 B sene 83.

Üzerinde olan şehri emâneti ibkâ 4 L sene 201.

Rikâbda ibkâ. 4 L sene 202.

Rikâb-ı hümâyûn defterdârlığı tevcih 21 L sene 202.

Ma'zûldür. 7 S sene 203.

Hâlâ kethüdâ-yı sadr-ı âlî [dir].

Defter emâneti tevcih. 5 L sene 208.

Ma'zûldür. 4 L sene 209.

⁶⁷ *Sicill-i Osmânî*, II, 236; Ahmet Öğreten, *Aynı eser*, XXXI vd.; Engin Çağman, *Aynı eser*, s.79-85; Adil Şen, *Aynı eser*, s.180-181; İbnülemin Mahmud Kemal, "Mehmed Hakkı Paşa", *Türk Tarih Encümeni Mecmuası*, sayı 95 (İstanbul 1926), s.351-367; İ.Hakkı Uzunçarşılı, "Vezir Hakkı Mehmed Paşa 1747-1811", *Türkiyat Mecmuası*, VI, (İstanbul 1939), s.177-284.

Reft: Rütbe-i vâlâ-yı vezâret tevcîh. 19 C sene 210.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.21 - Ek Vesika nr.:50)

2- Nişancılık

Sâbıkâ rikâb-ı hümâyûn defterdârı Elhâc Mehmed Hakkı Beyefendi'ye tevcîh. 12 C sene 204.

İbkâ. 11 L sene 204 - 17 ZA sene 204*.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2851/25; BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.1065; BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.16, s.262 - Ek Vesika nr.:43)

3- Reis vekili Mehmed Hakkı Beyefendi kethüdâ nasb u ta'yîn [1204].

(BOA, Cevdet -Dahiliye, nr.5325)

4- Nişancılık

Sâbıkâ sadrıâzam kethüdâsı Elhâc Mehmed Hakkı Beyefendi'ye tevcîh. 4 B sene 205 - 3 L sene 206*.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.16, s.262)

5- Defter Emâneti

Hakkı Beyefendi'ye tevcîh. 3 L sene 206.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2887/79; *Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine, nr.1647, vr.46b - Ek Vesika nr.:39)

6- Sadr-ı Âlî Kethüdâlığı

[Hakkı Beyefendi'ye] ibkâ. 5 L sene 1207.

(BOA, A.NŞT, nr.1451/15, s.2)

ABDULLAH BERRÎ EFENDİ

Nizam-ı Cedîd islahatları için III. Selim'e layiha vermiştir⁶⁸.

1- İbûdâ sergi nezâreti tevcîh olunan Tezkirecizâde Seyyid Abdullah Efendi. 29 M sene [11] 84.

Divân-ı hümâyûn'da beylikçilik hizmeti tevcîh. 13 RA sene 202.

Piyâde mukâbeciliği ilhâkıyla kemâkân ibkâ. 3 L sene 202.

Hâlâ reisülküttâb ve murahas-ı evvel olup Zîştovi'de mükâlemeye me'mûrdur.

Rûznâmçe-i evvel tevcîh 5 L sene 208.

Sadâret-i uzmâ kethüdâlığına me'mûr olmuşlardır. 15 CA sene 209.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 209.

Fî 28 CA sene 210 tarihiyle ma'zûldür.

⁶⁸ *Sicill-i Osmâni*, III, 391; Ahmet Öğreten, *Aynı eser*, s.XXXVII vd.; Adil Şen, *Aynı eser*, s.184-185.

Nişancılık tevcîh 3 L sene 210.

Ma'zûldür. 18 RA sene 211.

Müteveffâ şüd. Selh-i Ş sene 212.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.24)

2-Vekâlet-i Haremeyn Muhhasebeciliği [der-Ordu]

Hâlâ beylikci olan Abdullah Berrî Efendi'ye tevcîh. 13 Ra sene 1202.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.26)

3- Beylikcilik-i Divân-ı Hümâyûn

Hâlâ mutasarrıfı Esseyid Abdullah Berrî Efendi kullarına ibkâ. 12 L sene 1203.

(BOA, A.AMD , nr.Dos.29/48 - Ek Vesika nr.:44)

4- Sûvâri Mukâbeciliği

Hâlâ beylikci-i divân-ı hümâyûn Esseyid Abdullah Berrî Efendi kullarına ilhâken tevcîh. 12 L sene 1203.

(BOA, A.AMD , nr.Dos.29/48)

5- Riyâset Hidmeti

Sa'âdetlü Esseyid Abdullah Berrî hazretleri me'mûr olmuşlardır. 5 M sene 204.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2851/25 - Ek Vesika nr.:43)

6- Riyâset Hidmeti

Esseyid Abdullah Berrî Efendi kullarına ibkâ. 10 L sene 204.

(BOA, Cevdet Dahiliye, nr.1065)

7- Muhâsebecilik-i Evel

Sâbıkı Abdullah Berrî Efendi'ye tevcîh. 26 M sene 207.

(Tevcihat Defteri TSMK, Hazine, nr.1647, vr.47a)

ALİ RAİK EFENDİ

Nizam-ı Cedid ıslahatları için III. Selim'e layiha verenlerdendir⁶⁹.

1- İbtidâ başmuhâsebe pâyesi tevcîh olunan hazine kethüdâs-ı esbak Ali Raik Efendi. 3 Z sene [11] 87.

Dergâh-ı Âli yeniçerileri kitâbeti tevcîh. 7 S sene 202.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 202.

Hâlâ defter emâneti üzerindedir. 16 R sene 205.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.50 - Ek Vesika nr.:55)

⁶⁹ *Sicill-i Osmânî*, III, 550-551; Mehmed Zeki Pakalın, *Aynı eser*, s.358-363; Ahmet Öğreten, *Aynı eser*, s.XXXIV vd.; Engin Çağman, *Aynı eser*, s.86-88; Adil Şen, *Aynı eser*, s.190-191.

2- Büyük Ruznâmecilik

Hâlâ mutasarrıfı Ali Raik Efendi kullarına ibkâ. 12 L sene 1203.

(BOA, A.AMD , nr.29/48 - Ek Vesika nr.:45)

3- Şikk-ı Ewel Defterdârlığı

Sâbıkâ defter emîni Ali Raik Efendi'ye tevcîh. 3 Ş sene 204.

Mûmâileyhe ibkâ 11 L sene 204 - 26 S sene 205*.

(BOA, A.RSK, Dos.nr.2851/25; BOA, Cevdet - Dahiliye, nr.1065; BOA, Tahvil Defterleri, nr.16, s.241 - Ek Vesika nr.:43)

4- Nişancılık

Ali Raik Efendi'ye tevcîh. 3 L sene 1206 - 5 L sene 207*.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2887/79; *Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine, nr.1647, vr.47a; BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.16, s.262 - Ek Vesika nr.:39)

MEHMED ŞERİF PAŞA

Nizâm-ı Cedîd ıslahatları için III. Selim'e layiha sunanlardandır. Asıl layihası mevcut olup yayımlanmıştır⁷⁰.

1- İbtidâ haslar pâyesi tevcîh olunan kîse-i defteri Mehmed Şerif Efendi 22 B sene [11] 90.

Fî gurre-i R sene 202 tarihinden zabt şartıyla tarihçilik tevcîh. 23 Z sene 201.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 202.

Mâliye tezkireciliği tevcîh. 28 N sene 203.

Başmuhâsebe tevcîh. 5 L sene 208.

Büyük ruznâmecilik tevcîh 15 CA sene 209.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 209.

Kethüdâ-yı sadâret-penâhî hizmetine me'mûr olmuşlardır. 28 CA sene 210.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 210.

İstanbul ve Azadlu baruthâneleri idâresi bundan akdem Mükellefzâde Mustafa Efendi'ye eğerçi menâsıb olarak tevcîh olunup merhum Mustafa Beyefendi bâ-hatt-ı hümâyûn terkîn ve sâbıkı vechile mûmâ-ileyh Mehmed Şerif Efendi kethüdâ-yı hazret-i sadâretpenâhî tarafından âdemlerini ta'yîn ve kendüleri nezâret etmek üzere uhdesine ihâle olunmağla işbu mahalle kayd ve teşrifât tarafına ilm ü haberi verilmiştir. 5 RA sene 211.

Kemâkân memuriyetlerinde ibkâ. 4 L sene 211.

Ve İstanbul baruthânesi Râsih Efendi'ye ve Azadlu, Abdülfettah Efendi'ye yine kendüleri nezâret etmek üzere ihâle olunup kayd şüd. 4 L sene 211.

⁷⁰ *Sicill-i Osmânî*, III, 143-144; Mehmed Zeki Pakalın, *Aynı eser*, s.363-373; Ahmet Öğreten, *Aynı eser*, s.XXXI vd.; Engin Çağman, *Aynı eser*; s.48-57; Sultan Selim Han Devrinde Nizâm-ı Devlet Hakkında Mütalaât", *TOEM*, VII/38 (İstanbul 1334), 74-88; Adil Şen, *Aynı eser*, s.183-184; Abdurrahman Üzülmez, *Aynı tez*, s.73 vd.

Kemâkân memuriyetlerinde ibkâ. 4 L sene 212.

Ma'zûldür. 25 S sene 213

Defter-i hakanî emâneti tevcîh 5 N sene 213.

Kemâkân ibka. 4 L sene 213.

Rikâb defterdârlığı tevcîh. ZA sene 213.

Şikk-ı evvel defterdârlığından ma'zûldür. 29 Ş sene 214.

Tersâne emâneti tevcîh ve baruthâne-i merkulmar nezâretünden münfasıldır. 4 L sene 214.

Reft : Rütbe-i vâlâ-yı vezâret şüd.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.71; nr.1593, s.24, 72 - Ek Vesika nr.:57)

2- Mâliye Tezkireciliği

Hâlâ mutasarrıfı mektûbî-i defterî Mehmed Şerif Efendi kullarına ilhâken ibkâ. 12 L sene 1203 - 6 B sene 204*.

(BOA, A.AMD , nr.Dos.29/48; A.RSK, nr.Dos.2851/25 - Ek Vesika nr.:45)

3- Defterdârlık-ı Şikk-ı Evvel

Sâbıkâ başdefterdâr mektûbçusu Şerif Mehmed Efendi'ye tevcîh. 26 S sene 205.

İbkâ 2 L sene 1205.

İbkâ 3 L sene 1206 - 10 B sene 207*.

(BOA, A.RSK, nr.1589, s.33; BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.16, s.241; *Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine, nr.1647, vr.45b; BOA, A.RSK , nr.Dos.2867/13; A.RSK, nr.Dos.2887/79 - Ek Vesika nr.:39)

ELHÂC İBRAHİM REŞİD EFENDİ

Nizâm-ı Cedîd ıslahatları için III. Selim'e lâyiha sunmuştur⁷¹.

1- İbtidâ mektûbî başhalifelîği ile salyâne mukâta'acılığı tevcîh olunan İbrahim Reşid Efendi 15 B sene [11] 93.

Maden mukâta'acılığı ile sadriâzam mektûbçuluğu ibkâ. 23 Z sene 201.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 202.

Ma'zûldür. Rikâb'da kethüdâ vekâleti tevcîh. 10 C sene 203.

Tersâne emâneti tevcîh. 29 Ş sene 208.

Kemâkân ibkâ. 5 L sene 208.

Şikk-ı sâlis defterdârlığı ve zahîre nezâreti tevcîh. Gurre-i Z sene 209.

Şikk-ı evvel defterdârlığı tevcîh. 2 N sene 210.

⁷¹ *Sicill-i Osmâni*, I, 147-148; Mehmed Zeki Pakalın, *Aynı eser*, s.387-396; Ahmet Öğreten, *Aynı eser*, s.XXXI vd.; Engin Çağman, *Aynı eser*, s.65-78; Adil Şen, *Aynı eser*, s.186-187.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 210.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 211.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 212.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 213.

Şikk-ı sâni defterdârlığı ile irâd-ı cedîd ve mu'allem asker nezâreti tevcîh. ZA sene 213.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 214.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.80; nr.1593, s.27, 74 - Ek Vesika nr.:60)

2- Muhâsebecilik-i Evvel

Elhâc İbrahim Efendi'ye tevcîh. 3 L sene 206.

(*Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine, nr.1647, vr.47a; BOA, A.RSK , nr.Dos.2887/79 - Ek Vesika nr.:39)

3- Sadâret-i Uzmâ Kethüdâlığı

Başmuhâsebeci İbrahim Efendi'ye tevcîh. 26 M sene 207.

(*Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine, nr.1647, vr.42b)

4- Defterdârlık-ı Şikk-ı Evvel

Sâbıkâ sadriâzam kethüdâsı Elhâc İbrahim Efendi'ye tevcîh 10 B sene 207.

Mûmâ-ileyhe ibkâ. 5 L sene 207 - 1 B sene 208*.

(BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.16, s.241; BOA, A.NŞT , nr.1451/15, s.2)

5- Nişancılık ile Defter Emâneti

Elhâc İbrahim Reşid Efendi'ye tevcîh. 24 L sene 221.

(BOA, BEO, SD, nr.357, s.22)

OSMAN EFENDİ

Moralî Süleyman Penah Efendi'nin oğludur. Nizâm-ı Cedîd ıslahatları için III. Selim'e layiha sunmuştur⁷².

1- İbûdâ haslar pâyesi tevcîh olunan mektûbî-i defterî başhalifesi Osman Efendi. 27 L sene [11]93.

Başmukâta'a ve İstanbul mukâta'acılığı gurre-i R sene 202 tarihinden tevcîh. 23 Z sene 201.

Yalnız başmukâta'acılık ibkâ 3 L sene 202.

Ma'zûldür. 4 RA sene 203.

Şikk-ı evvel defterdârlığı tevcîh 29 Ş sene 208.

Kemâkân ibkâ. 5 L sene 208.

⁷² *Sicill-i Osmânî*, III, 441; Mehmed Zeki Pakalın, *Aynı eser*, II, s.374-386; Ahmet Öğreten, *Aynı eser*, s.XXXVIII vd.; Adil Şen, *Aynı eser*, s.196-197.

Tersâne emâneti tevcîh. 4 L sene 209.

Ma'zûldür. 3 L sene 210.

Çavuşbaşılık tevcîh. 13 C sene 213.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 213.

Kethüdâ-yı hazret-i sadâret-penâhî hizmetine me'mûr olmuşlardır. 9 ZA sene 213.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 214.

Rikâb-ı hümâyûn'da tekrâr kethüdâ-yı hazret-i sadâret-penâhî hizmetine me'mûr olmuşlardır. 23 RA sene 216.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.82; nr.1593, s.27, 74 - Ek Vesika nr.:61)

2- Şikk-ı Evvel Defterdârlığı Vekâleti

Mutasarrıfı Osman Efendi kullarına ibkâ. 4 L sene 205.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2867/12; BOA, Cevdet Dahiliye, nr.3292)

3- Nişancılık

Tersâne emîni-i sâbık Osman Efendi'ye tevcîh [5 L sene 1211]

(BOA, A.RSK, nr.1629, s.2)

4- Şikk-ı evvel defterdârlığı, defter emîni Osman Efendi'ye tevcîh. 24 L sene 221.

(BOA, BEO, SD, nr.357, s. 22)

ALİ SUN'Î EFENDİ

Nizâm-ı Cedîd için III. Selim'e layiha sunmuştur⁷³.

1- İbtüdâ Bursa mukâta'acılığı tevcîh olunan beylik kisedârı Ali Sun'î Efendi. 25 Z sene [11] 99

Fî gurre-i R sene 202 tarihinden kâğıd-ı bîrûn emâneti tevcîh 23 Z sene 201.

Kemâkân ibkâ 3 L sene 202.

Hâlâ beylikcidir.

Sipâh kitâbeti tevcîh. 5 L sene 208.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.103 - Ek Vesika nr.:62)

2- Kâğıd-ı Bîrûn Emâneti

Hâlâ mutasarrıfı beylik kisedârı Ali Sun'î Efendi kullarına ibkâ. 12 L sene 1203.

(BOA, A.AMD, nr.Dos.29/48)

3- Beylikçilik-i Divân-ı Hümâyûn

Sâbık beylik kisedârı Ali Sun'î Efendi'ye tevcîh. 5 M sene 204.

(BOA, A.RSK, nr.2851/25 - Ek Vesika nr.:43)

⁷³ Ahmet Öğreten, *Aynı eser*, s.XXVI vd.; Engin Çağman, *Aynı eser*, s.106 vd.; Adil Şen, *Aynı eser*, s.192-193.

4- Beylikçilik-i Divân-ı Hümâyûn

Mutasarrıfı Ali Sun'î Efendi kullarına üzerinde olan kâğıd-ı bîrûn emâneti ile ibkâ. 10 L sene 204.

(BOA, Cevdet - Dahiliye, nr.1065)

5- Beylikçi

[Ali Sun'î Efendi'ye] ibkâ. 4 L sene 1205.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2867/13)

6- Beylikçilik-i Divân-ı Hümâyûn

Mutasarrıfı Ali Sun'î Efendi'ye ibkâ. 3 L sene 206.

(*Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine, nr.1647, vr.44a; BOA,A.RSK, nr.Dos.2887/79 - Ek Vesika nr.:39)

MEHMED RÂŞİD EFENDİ

Nizâm-ı Cedîd için III. Selim'e layiha vermiştir⁷⁴.

1- İbtidâ Avlonya mukâta'ası tevcih olunan divân kalemi kâtiblerinden Mehmed Râşid Efendi. 4 L sene [11]93.

Riyâset hizmetine me'mûr olmuşlardır. 12 RA sene 202.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 202.

Rikâb-ı hümâyûnda riyâset vekâleti tevcih. Gurre-i S sene 203.

Riyâset hizmeti ibkâ. 5 L sene 208.

Ma'zûldür. 13 M sene 209.

Tersâne tevcih. 3 L sene 210.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 211.

Riyâset hizmetine me'mûr olmuşlardır. 25 S sene 212.

Müteveffâ şüd. 15 N sene 212.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.81; nr.1593, s.24, 29, 74 - Ek Vesika nr.:60)

2-Vekâlet-i Haremeyn Muhhasebeciliği [der-Ordu]

Hâlâ beylikci-i divân-ı hümâyûn Mehmed Râşid Efendi'ye tevcih. 23 Z sene 201 - 13 Ra sene 202*.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.26)

3- Riyâset Hidmeti Vekâleti

Mutasarrıfı Mehmed Râşid Efendi kullarına ibkâ. 4 L sene 1205

(BOA, A.RSK, nr.2867/13 ; BOA, Cevdet -Dahiliye, 3292 - Ek Vesika nr.:39)

⁷⁴ *Sicill-i Osmânî*, III, 351; Ahmet Öğreten, *Aynı eser*, s.XXVI vd.; Adil Şen, *Aynı eser*, s.182-183.

4- Çavuşbaşılık

Hâlâ mutasarrıfı Mehmed Râşid Efendi'ye ibkâ. 3 L sene 206 - 19 M sene 207.

(Tevcihat Defteri, TSMK, Hazine, nr.1647, vr.43a)

5- Riyâset

İbkâ. 5 L sene 207

(BOA, A.NŞT , nr.1451/15, s.2)

MUSTAFA RÂSİH EFENDİ

1793 yılında Rusya'ya elçi olarak gönderilmiştir. Mustafa Râsih Paşa'nın Petersburg'a gidiş ve gelişini anlatan sefaretnâmesi onun adına Seyyid Abdullah Efendi tarafından yazılmıştır. Ayrıca Râsih Efendi Nizâm-ı Cedîd için III. Selim'e layiha verenlerdendir⁷⁵.

1- İbûdâ topçılar kitâbeti vekâleti tevcîh olunan Mustafa Râsih Efendi. 3 B sene [11]82.

Piyâde mukâbelesinden ma'zûldür. 4 L sene 201.

Rikâb'da küçük tezkirecilik ve ganem kitâbeti vekâleti tevcîh. 4 L sene 202.

Rikâb'da tezkire-i evvel vekîlidir.

Rikâb'da kethüdâ vekîlidir.

Ma'zûldür. 11 Ş sene 206.

Rusya'ya sefâret ile me'mûr olup ba'dehû gelmiştir.

Defter emâneti tevcîh olmuştur. Fî 4 L sene 209.

Ma'zûldür. 3 L sene 210.

Riyâset hizmetine me'mûr olmuşlardır. Fî 14 S sene 211.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 211.

Büyük rûznâmçe tevcîh. Fî 25 S sene 212.

Ma'zûldür. 4 L sene 212.

Şikk-ı sâlis defterdârlığı ile hubûbât nezâreti tevcîh. 22 S sene 213.

Ma'zûldür. 12 Receb sene 213.

Büyük rûznâmçe tevcîh. 4 L sene 213.

Riyâset hizmetine me'mûr olmuşlardır. 5 ZA sene 213.

Ordu-yı hümâyûnda defter emâneti vekâleti dahi tevcîh. 11 ZA sene 213.

⁷⁵ *Sicill-i Osmânî*, II, 347-348; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.162-167; Hayreddin Nedim, *Bir Elçinin Tarihçe-i Sefâretü*, İstanbul 1333; Yılmaz Karakaya, *1793 Tarihli Rusya Sefaretnamesi*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1996; Uğur İyigünler, *Mustafa Rasih Efendi'nin Rusya Sefâretü ve Sefâretnâmesi*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale 1998; Halil İnalçık, "Yaş Muâhedesinden Sonra Osmanlı-Rus Münasebetleri (Râsih Efendi ve General Kutuzof'un Elçilikleri)", *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, IV/2 (Ankara 1946), s.195-203; Cahit Bilim, "Mustafa Rasih Paşa'nın Rusya Sefaretnamesi (30.1.1793-8.2.1794)", *OTAM*, sayı 7 (Ankara 1996), s.15-36; Ahmet Öğreten, *Aynı eser*, s.XXXVIII vd.; Adil Şen, *Aynı eser*, s.188-189.

Yalnız riyâset kemâkân ibkâ. 4 L sene 204.

Müteveffâ şüd. Fî 15 CA sene 218.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.15 - Ek Vesika nr.:48)

2- Topculuk Kitâbeti Vekâleti

Mutasarrıfı Râsih Mustafa Efendi kullarına ibkâ. 14 L sene 186.

(BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.5903 - Ek Vesika nr.:40)

3- Büyük kal'adan 26 R sene 92 tarihiyle ma'zûl Mustafa Rasih Efendi.

Reft: Kalyonlar

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.12)

4- Kitâbet-i Kalyonhâ-i Mirî

Kitâbet-i mezbûr sâbıkâ büyük kal'a tezkirecisi olan Mustafa Râsih Efendi'ye tevcih 5 L sene 192 - 4 L sene 193*.

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.8; BOA, *Tahvil Defterleri*, nr.16, s.261)

5- Büyük Tezkirecilik ile Ganem Mukâta'acılığ

Mutasarrıfı Mustafa Râsih Efendi kullarına ibkâ. 3 L sene 205.

(BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.3292; A.RSK, nr.Dos.2867/12 - Ek Vesika nr.:41)

6- Defter Emâneti

Râsih Efendi'ye tevcih. 4 L sene 1217.

(BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.4837)

MEHMED EDİB EFENDİ

Rikâb vekayinüvisi olarak 1202-1203 (1788-1789) ve 1203-1207 (1789-1792) hadiselerini yazmıştır⁷⁶.

1- İbtidâ küçük kal'a pâyesi tevcih olunan Ahmed Paşa divân kâtibi Seyyid Elhâc Mehmed Edib Efendi. 29 N sene [11]91.

Enderûn kâğıd emâneti'nden ma'zûldür. 3 L sene 199.

Avlonya ma'a Eğriboz mukâta'acılığ vekâleti rikâbdan tevcih. 4 L sene 202.

Topcular kitâbeti vekâleti tevcih. 13 L sene 202.

Teşrifât vekâleti tevcih. 11 R sene 203.

Teşrifâtdan ma'zûldür. 5 L sene 207.

⁷⁶ Bekir Kütükoğlu, *Aynı eser*, s.118-119; Sait Yavuz, "Edib Mehmed Emin", *DİA*, X, 422-423; Mehmed Galib, "Vak'anüvis Teşrifâtı Edib Efendi -Selim-i Sâlis'in Bazı Evâmiri-i Mühimmesi", *TOEM*, II/8 (İstanbul 1329), s.500-504. Edib Tarihi yanlışlıkla Teşrifâtı Naim Efendi'ye mal edilmiştir.Bk. "Teşrifâtı Naim Efendi Tarihi", neşr. Aziz Berker, *Tarih Vesikaları*, III (Ankara 1944); Edib Efendi'nin mezartaşı kitâbesi için bk. Behçetî İsmail Üsküdarî, *Merâkud-ı Mu'tebere-i Üsküdar (Ünlülerin Mezarları)*, İstanbul 1976, s.61.*Edib Tarihi*, Ali Osman Çınar tarafından Marmara Üniversitesi'nde doktora tezi olarak hazırlanmaktadır.

Müteveffâ şüd.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.75; nr.1593, s.72 - Ek Vesika nr.:58)

2- Şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, velinimetim, efendim, pâdişâhım

Çend rûz mukaddem rikâb-ı hümâyûnda teşrifâtçılık hizmetinde olan Edib Efendi kullarına tevcîh buyurulmakdan nâşi merkum bendelerinin üzerinde olan topcular kitâbeti vekâleti münhal olmağla vekâlet-i merkûmenin hidemât-ı divân-ı hümâyûndan olup bu kullarının divân kitâbeti hizmetlerinde olan Ahmed Efendi kullarına tevcîhi muvâfık-ı irâde-i aliyye-i pâdişâhâneleri buyurulur ise emr ü fermân şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, velinimetim, efendim, pâdişâhım hazretlerindir [1203?].

Tevcîh oluna.

(HH., nr.878 - Ek Vesika nr.:83)

3- Teşrifâtı

Sâbıkı Edib Efendi'ye tevcîh. 4 L sene 205.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2867/12; BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.3292)

4- Teşrifâtı

Sâbıkı Edib Efendi'ye tevcîh. 3 L sene 206.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2887/79; *Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine, nr.1647, vr.44a - Ek Vesika nr.:39)

HALİL NURİ BEYEFENDİ

1209-1213(1794-1799) yılları arasında vekayinüvis olarak dönemin tarihini yazmıştır. Altı ciltlik eserine devrin hadiselerinin yanı sıra o tarihlerde tanzim olunan irâd-ı cedid, topcu, lağımçı, levend çiftliği vs. nizamlarını da almıştır⁷⁷.

1- İbtidâ başmukâta'a pâyesi tevcîh olunan Nâilî Paşa hafidi Halil Nuri Beyefendi. 11 CA sene [11] 88.

Top arabacılar kitâbeti tevcîh. 23 Z sene 201.

Ma'zûldür 4 L sene 202.

Rikâb'da âmedî vekîlidir.

Mâliye tezkireciliği tevcîh. 5 L sene 208.

Ve hâlâ vekayî'nüvisdir.

Ma'zûldür. 4 L sene 205.

Mâliye tezkireciliği tevcîh. 3 L sene 210.

Ma'zûldür. 4 L sene 211.

Küçük tezkirecilik tevcîh. Gurre-i Ş sene 213.

⁷⁷ Bekir Kütükoğlu, "Vekayinüvis", *Aynı eser*, s.121; Mehmet İpşirli, "Halil Nuri", *DİA*, XV, s.321-323; Franz Babinger, *Aynı eser*, s.351-352.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 213.

Müteveffâ şüd. 14 Z sene 213.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.57; nr.1593, s.32, 66)

2- Başmukâta'a pâyesi olan Nâilî Paşa hafidi Halil Nuri Beyefendi. CA sene [11] 88.

Reft: Ulûfeciyân-ı yesâr. Sene [11] 92.

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.37)

3- Silâhdâr Kitâbeti

Âmedî-i esbak Nuri Efendi'ye tevcih olunmuşdur. 4 L sene 1195

(BOA, A.RSK, nr.1617, s.3)

4-Vekâlet-i Top Arabacılar Kitâbeti [der-Rikâb]

Sâbikâ asaletine mutasarrıf Âşir Efendi dâmâdı Halil Nuri Beyefendi'ye tevcih. 23 Z sene 201.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.24)

5- Ruznâmecilik-i Küçük

Nâilî Paşa hafidi âmedci vekîli-i sâbık Halil Nuri Beyefendi'ye tevcih. 3 L sene 206

(*Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine, nr.1647, vr.51a)

HASAN İZZET EFENDİ

İki defa sadrazamlık yapan Yusuf Ziya Paşa'nın hayatı, Napolyon'la Mısır'daki savaşları ve bu esnada Yusuf Paşa'nın yanında bulunan ricâlin (*Cezzâr Ahmed Paşa vs.*) hâl tercümelelerinden bahseden *Ziyanâme* isimli bir eser yazmıştır⁷⁸.

1- İbtidâ Bursa pâyesi tevcih olunan Berber Mustafa Ağazâde Hasan İzzet Efendi. 13 RA sene 206.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.178 - Ek Vesika nr.:64)

MUSTAFA RESMÎ EFENDİ

Cezzâr Ahmed Paşa'nın Napolyon ile yaptığı savaşı anlatan *Vak'anâme-i Mısır* isimli bir eser yazmıştır⁷⁹.

1- İbtidâ küçük kal'a pâyesi tevcih olunan Köstendil Mutasarrıfı Vezir Memiş Paşa divân kâtibi Mustafa Resmî Efendi. Gurre-i M sene 203.

Sipâh kitâbeti pâyesi tevcih. 3 C sene 210.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.127; BOA, A.RSK , nr.1593, s.91)

⁷⁸ *Osmanlı Müellifleri*, III, 49; Franz Babinger, *Aynı eser*, s.362; *İstanbul Kütüphaneleri Tarih-Coğrafya Yazmaları Kataloğu*, s.152.

⁷⁹ Mustafa Resmî, *Vak'anâme-i Mısır*, İ.Ü.Ktp., İbnülemin Kitapları, nr.T.2697; *Osmanlı Müellifleri*, III, 59; Franz Babinger, *Aynı eser*, s.362; Bu eserin Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, 4910 numarada kayıtlı nüshası yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Bu eserin müellifinin Mustafa Resmî Efendi olabileceği kanaatine varıldığı belirtilmekte, ama kesin bir netice zikredilmemektedir (Bk.Osman Koç, *Gazâ-nâme-i Cezzâr Gazi El-Hacı*, Er-ciyes Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 1992.)

2- Çavuşlar Kitâbeti

Mustafa Resmî Efendi'ye tevcih. 24 L sene 221.

(BOA, BEO, SD, nr.357, s.21)

3- Çavuşlar Kitâbeti [der-Ordu]

Mustafa Resmî Efendi'ye ibkâ. 4 L sene 222.

(BOA, BEO, SD, nr.357, s.74)

AHMED CÂVİD EFENDİ

III.Selim tarafından önemli olayları yazmakla görevlendirilmesi üzerine 1204 Ramazan-ı'ndan 1205 Cemaziyevvel'ine (Mays 1790-Ocak 1791) kadar gelen hadiseleri *Hadika-i Vekayi* ismiyle kaleme almıştır. Bu eserinden başka iki cildlik 1623-1790 yılları arasındaki Osmanlı-Rus ilişkilerini çeşitli tarihlerden derleyerek *Müntehabât-ı Cavid Bey* adıyla bilinen bir eser daha yazmıştır⁸⁰.

1- İbtidâ mevkufât pâyesi tevcih olunan hâne-i hâssadan Silâhdâr Mehmed Paşa yeğeni Ahmed Câvid Beyefendi. 15 N sene 207.

Şehr emâneti tevcih. 5 L sene 208.

İbkâ. 4 L sene 209.

İbkâ.3 L sene 210.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 212.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 213.

Ma'zûldür. 4 L sene 214.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.182)

2- Ulufeciyân-ı Yemîn Kitâbeti

Ahmed Câvid Efendi'ye tevcih. 5 L sene 1207.

(BOA, A.NŞT, nr.1451/15, s.2 - Ek Vesika nr.:46)

3- Benim vezîrim

Hâlâ şehremîni Mustafa İffet Bey'i darbhâne nâzırı nasb eyledim. Tevcihâtta hil'atını iksâ edesin. Yerine hâne-i hâssadan çıkma Ahmed Cavid Bey'i şehremîni eylesin. Bu sûret kat'î emr-i hümâyûnumdur ve vâlidem hazretleri kendüleri re'y buyurub kethüdâları ile muhâbere eyleyerek tasmîm olunmuşdur ve sen dahi defteri böyle tashîh edüp irsâl eylesin. Hatt keşîde edeyim [1208].

(Hatt-ı Hümâyûn, nr.9373 - Ek Vesika nr.:82)

⁸⁰ Abdülkadir Özcan, "Ahmed Cavid", *DİA*, I, 52-53; Ahmed Cavid, *Hadika-i Vekayi*, haz. Adnan Baycar, Ankara 1998. Ahmed Cavid'in *Müntehabat'ı* da Adnan Baycar tarafından İstanbul Üniversitesi'nde doktora tezi olarak hazırlanmaktadır.

TEŞRİFÂTÎ HASAN EFENDİ

Vâsıf'ın İspanya'ya elçi olarak gönderilmesi üzerine 1201 (1787)'de vekayinüvis tayin edilmiştir. Vâsıf'ın ayrılmasından, ordunun İstanbul'dan hareketine kadar olan hadiseleri yazmıştır⁸¹.

1- İbtidâ başmukâta'a pâyesi tevcih olunan Abdülcemizâde mektûbcusu Hasan Efendi. 18 CA sene [11] 89.

Rikâbda teşrifâtılık vekâleti tevcih. 23 Z sene 201.

Rikâbda ibkâ. 4 L sene 202.

Çavuşbaşılık vekâleti tevcih. 11 R sene 203.

Ma'zûldür. 27 B sene 205.

Hâlâ başmuhâsebecidir.

Haremeyn muhâsesinden ma'zûldür. 5 L sene 208.

Matbah emâneti tevcih. 3 L sene 210.

Ma'zûldür. 4 L sene 211.

Müteveffâ şüd. S sene 212.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.64; nr.1593, s.69)

2- Bursa mukâta'asından ma'zûl Abdülcemizâde mektûbcusu Hasan Efendi [tarih yok].

Reft: Tarihçilik.

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.12)

3- Tarihçilikten ma'zûl Hasan Efendi [tarih yok].

(BOA, A.RSK, nr.1620, s.9)

4- Vekâlet-i Teşrifâtılık [der-Rikâb]

Sâbıkâ asaletine mutasarrıf Hasan Efendi'ye tevcih. 23 Z sene 201.

(BOA, A.RSK, nr.1596, s.21)

4- Şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü velini'metim efendim padişâhım,

Çavuşbaşı vekâletine dâ'ir muahharen arz olunan takrîr-i çakerânem bâlâsına mektûbî-i sadr-ı âli İbrahim Efendi ordu-yı hümâyûndan gelmek hasebiyle gayri Azmî Efendi'den münâsibi yoktur. Teşrifât vekîli Hasan Efendi dahi hâtura gelür. Azmî ve Hasan Efendi bu ikiden kangısı oluverir ise arz ve hil'atı iksâ oluna ve mektûbcu vekâleti dahi bir ehliyyetlüsü olmalı. Anı dahi bildiresin deyü mübarek hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnları şeref-yafte-i sudûr olmağla ol-bâbda ve her hâlde emr ü fermân şevketlü efendimizindir. Vâkı'â teşrifât vekîli Hasan Efendi kulları dahi bu hizmete münâsibdir. Velhâsıl gerek Azmî Efendi ve gerek Hasan Efendi kulları çavuşbaşılık vekâletine ikisi dahi oluverir makulesi olmağla kangısı tercih buyrulur ise mahz-ı isâbet ve kerâmet kabilinden idüğü kaldığı eğer Azmî Efendi tercih buyuru-

⁸¹ *Sicill-i Osmânî*, II, 161; Bekir Kütükoğlu, "Vekayinüvis", *Aynı eser*, s.118; Filiz Çalışkan, *Tanzimat Dönemi ve Sonrasında Osmanlı Teşrifât Müessesesi*, s.103.

lur ise mektûbculuk vekâletine selefi Tâhir Efendi kulları ehven olmağla velhâsıl bu bâbda her ne vechile emr ü irâde-i şâhâneleri erzânî buyurulur ise emr ü fermân şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, velini' metim efendim pâdişâhum hazretlerinindir.

Kâimmakâm Paşa

Gerek Azmî Efendi ve gerek Hasan Efendi kangısı olur ise bir ihtiyât oluna. mektûbculuk ketb yerine ve müstahdem lâyiğı olmalı. Teşrifâtçılık dahi devletçe bir müstahıkkı olmalı. Azmî Efendi yine yerine kâimmakâm Hasan Efendi vekâlet-i çavuşbaşına ve yerine bir teşrifâtçı nasb oluna [1203].

(HH, nr.401 - Ek Vesika nr.:84)

5- Şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü velinimetim efendim padişâhum,

Çavuşbaşı vekâletine teşrifâtçı Hasan Efendi kulları ve teşrifâtçı vekâletine hâcegân-ı divân-ı hümayûn'dan hâlâ teşrifât halîfesi olan Mehmed Edib Efendi kulları istisvâb olunmağla müsâ'ade-i seniyyeleri buyurulur ise bugün ikisine dahi ilbâs-ı hil'at olunacağı ma'lûm-ı şâhâneleri buluruldukda emr ü fermân şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, velini' metim efendim pâdişâhum hazretlerinindir [1203].

Hil'atları ilbâs ve nasb oluna.

(HH, nr.402 - Ek Vesika nr.:85)

6- Riyâset-i Tersâne Vekâleti

Abdülcelîlzâde divân kâtibi Hasan Efendi'ye tevcih. 4 L sene 1195.

(BOA, A.RSK, nr.1617, s.3)

7- Muhâsebe-i Haremeyn

Sivasî Hasan Efendi'ye [tevcih]. 5 L sene 1207.

(BOA, A.NŞT , nr.1451/15, s.2 - Ek Vesika nr.:46)

8- Matbah-ı Âmire Emâneti

Sâbıkâ Haremeyn muhâsebecisi Hasan Efendi'ye tevcih. 3 L sene 210 - 4 L sene 212*.

(BOA, A.RSK, nr.1593, s.59)

YUSUF AGÂH EFENDİ

1208-1211 (1793-1796) yılları arasında İngiltere'de elçi olarak bulunmuştur. Yusuf Agâh Efendi'nin Türkiye'de ve İngiltere'de olup biten hadiseler, siyâsî mükâlemeleri ve muharebelerini içeren notlarına ilave olarak İstanbul'a gönderdiği ve kendisine gönderilen yazışmalar ismini bilmediğimiz birisi tarafından *Havadisnâme-i İngiltere* adı altında toplanarak bir eser meydana getirilmiştir⁸².

1- İbtidâ haslar pâyesi tevcih olunan Penâh Efendizâde Yusuf Agâh Efendi. 22 N sene [11] 86.

⁸² *Sicill-i Osmâni*, IV, 671; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.168-178; Alaaddin Yalçınkaya, *The First Ottoman Turkish Embassy in Europe: The Embassy of Yusuf Agah Efendi to London (1793-1797)*, Birmingham University Doktora Tezi, 1993 (Bu tez Eren Yayıncılık tarafından basılmaktadır.); Ercüment Kuran, *Avrupa'da Osmanlı İkamet Elçiliklerinin Kuruluşu ve İlk Elçilerin Siyasî Faaliyetleri 1793-1821*, Ankara 1968, s.15-22.

Enderûn kâğıd emânetinden ma'zûldür. Fî 4 N sene 200.

Rikâb'da İstanbul baruthânesi nezâreti şurûtuyla tevcîh. 4 L sene 202.

Ma'zûldür. Fî 15 Receb sene 203.

Sefâret ile İngiltere cânibine me'mûrdur. Fî sene 208.

Kalyonlar kitâbeti'nden ma'zûldür. Fî 5 L sene 207.

Anbarlar emâneti'ne me'mûr olmuşdur.

Yeniçeri kitâbeti tevcîh. 4 L sene 213.

Ma'zûldür. Fî 4 L sene 214.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.41 - Ek Vesika nr.:54)

2- Mevkufâtılık Vekâleti

Morevîzâde Yusuf Agâh Efendi kullarına ibkâ. 4 L sene 205.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2867/12; BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.3292)

3- Kalyonlar Kitâbeti

Morevîzâde sâbikâ mevkufât vekili Yusuf Agâh Efendi'ye tevcîh. 3 L 206 - 5 L 1207*.

(BOA, A.RSK, nr.Dos.2887/79; BOA, A.NŞT, nr.1451/15, s.2; *Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine, nr.1647, vr.51b - Ek Vesika nr.:39, 46)

4- Tersâne Emâneti

Sâbikâ şıkk-ı sâni Yusuf Agâh Efendi'ye tevcîh. 6 B sene 22.

(BOA, Bâbıali Evrak Odası, Sadaret Defterleri (=BEO, SD), nr.357, s.53)

5- Tersâne Emâneti

Yusuf Agâh Efendi'ye ibkâ. 3 L sene 222.

(BOA, BEO, SD, nr.357, s.69)

6- Arpa Emâneti⁸³

Varna cânibinde olan asâkirin ta'yinâtı idâresiçün bâ-irâde-i hümâyûn nüzûl emîni nasb olunan Yusuf Agâh Efendi hazretleri ma'iyetine me'mûr kılınan sâbık zimmet halifesi Mustafa Efendi'ye tevcîh. 12 CA sene 225.

(BOA, BEO, SD, nr.358, s.15)

7- Nişancılık

Sâbikâ kethüdâ-yı hazret-i sadâret-penâhî Elhâc Yusuf Agâh Efendi'ye tevcîh. 5 L sene 29 - 5 L sene 230*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.9; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY, 520, vr.1b, 6b - Ek Vesika nr.:67)

⁸³ Bu kayıt direkt olarak Agâh Efendi ile ilgili olmamakla birlikte ordudaki görevi hakkında bilgi verdiği için buraya almakta yarar gördük.

8- Sadâret-i Uzmâ Kethüdâlığı

Sâbikâ tevkîi sa'âdetlü Elhâc Yusuf Agâh Efendi hazretleri me'mûr olmuşlardır. 27 Ş sene 32.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 32 - 26 S sene 33*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.2; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY, 527, vr.9b)

9- Nişancılık

Kethüdâ-yı hazret-i sadâret-penâhî-i esbak Yusuf Agâh Efendi'ye tevcih. 4 C sene 34.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 34 - 27 ZA sene 34*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.9; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY, 527, vr.15b - Ek Vesika nr.:67)

10- Emânet-i Tersâne-i Âmire

Sâbikâ tevkîi Yusuf Agâh Efendi'ye tevcih. 27 ZA sene 34 - 5 L sene 35*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.13; ; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü. Ktp., nr.TY, 520, vr.33b - Ek Vesika nr.:69)

11- Emânet-i Matbah-ı Âmire

Sâbikâ tersâne-i âmire emîni Elhâc Yusuf Agâh Efendi'ye tevcih. 29 S sene 38.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 38 - 5 C sene 39*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.16; BOA, BOA, KK, nr.676 Mükerrer(=M)2, s.72,93; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY, 520, vr.51b - Ek Vesika nr.:70)

MAHMUD RAİF EFENDİ

Yusuf Agâh Efendi'nin maiyyetinde Londra elçiliği sır kâtibliği yapmış ve 1198-1213 (1793-1796) yıllarında İngiltere'de kalışı sırasında gördüklerini önceki sefaretnâmelerden farklı biçimde Fransızca olarak "*Journal du Voyage de Mahmoud Raif Effendi en Angleterre*" ismiyle kaleme almıştır. Nizâm-ı cedidle ilgili yazdığı diğer eseri ise *Nizamât-ı Mülkiye* ismini taşımaktadır⁸⁴.

1- Mektûbî hulefâsından İngiltere sefirî Yusuf Agâh Efendi ma'iyetinde sır kâtibi olan Mahmud Raif Efendi 13 C sene 211.

Haremeyn mukâta'ası pâyesi [tevcih].

Reisülküttâb [olmuşlardır].

(BOA, A.RSK, nr.1593, s.128 - Ek Vesika nr.:65)

⁸⁴ *Sicill-i Osmânî*, IV, 329; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.178-179; Kemal Beydilli - İlhan Şahin, *Mahmud Raif Efendi ve Nizam-ı Cedid'e Dair Eseri* (TTK'da baskıda); Abdurrahman Üzülmöz, *Aynı tez*, s.81 vd.; M.Alaaddin Yalçınkaya, "Mahmud Raif Efendi as the Chief Secretary of Yusuf Agah Efendi, the first Permanent of Turkish Ambassador to London 1793-1797", *OTAM*, sayı 5 (Ankara 1994), s.385-434; Çağpar Fıkrkoca, "Bir Osmanlı Gözlemcinin İngiliz Siyasal Sistemine Bakışı", *Tarih ve Toplum*, sayı 10 (İstanbul 1988), s.280-283. Mahmut Raif Efendi, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Yeni Nizamların Cedveli*, haz. A. Terzioğlu - H. Hatemi, İstanbul 1988. Fransızca Sefaretnamesi Vahdettin Engin tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bk."Mahmud Raif Efendi' Tarafından Kaleme Alınmış İngiltere Seyahatî Gözlemleri", *Prof.Dr.İsmail Aka'ya Armağan*, İzmir 1999, ss. 135-162.

2- Büyük Rûzname Vekâleti

Mahmud Raif Efendi'ye tevcîh. 24 L sene 221.

(BOA, BEO,SD, nr.357, s.23)

MORALI SEYİD ALİ EFENDİ

1797'de Fransa'ya elçi olarak gönderilmiş ve beş yıl müddetle burada kalmıştır. Yolculuğunu ve Paris'te gördüklerini sefâretnâme ve bir risale olarak kaleme almıştır⁸⁵.

1- İbtidâ büyük kal'a pâyesi tevcîh olunan Vidin Seraskeri Hasan Paşa divân kâtibi Seyyid Ali Efendi. 15 ZA sene 202

Defterdâr efendi kisedâridir.

Haslar mukâta'asından ma'zûldür. Fî 5 L sene 208.

Bu def'a sefâret ile France devleti cânibine azîmete me'mûr olduğuna binâen muhâsebecilik tevcîh sene 211.

Ma'zûldür. 4 L sene 211.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.123)

2- Haslar Mukâta'acılığı

Morevî Ali Efendi'ye 5 L sene 1207.

(BOA, A.NŞT , nr.1451/15 - Ek Vesika nr.:46)

3- Muhâsebe-i Evvel

Sâbıkâ France elçisi Ali Efendi'ye tevcîh. 4 L sene 1217.

(BOA, Cevdet-Dahiliye, nr.4837)

ÂMEDİ SAİD GALİP PAŞA

1802 yılında Fransa ile bir barış anlaşması yapmak için Paris'e gitmiş ve elçiliği esnasında gördüğü yerleri ve yaşadıklarını anlatan bir sefâretnâme kaleme almıştır⁸⁶.

1- İbtidâ Küçük kal'a pâyesi tevcîh olunan mektûbî hulefâsından Halifezâde Esseyyid Said Galib Efendi. 3 Ş sene 204.

Tarihcilik tevcîh. 5 L sene 208.

Ma'zûldür. 15 CA sene 209.

Hâlâ mektûbî baş halifesidir.

Ma'zûldür ve cebeciler kitâbeti tevcîh. 4 L sene 211.

⁸⁵ *Sicill-i Osmânî*, III, 554; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.179-181; Maurice Herbet, *Fransa'da İlk Daimî Türk Elçisi "Morali Esseyyit Ali Efendi" (1797-1802)*, çev. Erol Büyükpazarıcı, İstanbul 1997; Ahmed Refik, "Morali Ali Efendi'nin Paris Sefareti (1797-1802)", *TOEM*, sayı 18 (İstanbul 1331), s.1120-1138; İbrahim Küreli, "Paris Risalesi", *İlmî Araştırmalar*, sayı 5 (İstanbul 1997), s. 177-197; Aynı yazar, *Aynı Dergi*, sayı 6 (İstanbul 1998), s. 370.

⁸⁶ *Sicill-i Osmânî*, III, 615-616; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.181-184; Azmi Süslü, Aynı makale, s.253; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Amedi Galib Efendi'nin Murahhaslığı", *Belleten*, 1/2 (Ankara 1937), s.357-448; Gündüz Akıncı, Aynı eser, s.21 vd; Belkis Gürsoy; Âmedi Galib Efendi Sefaretnâmesi", *Erdem*, IX/27 (Ankara 1997), s.911-941; Orhan F. Köprülü, "Galib Paşa, Mehmed Said", *DİA*, XIII, s. 329-331.

Ma'zûldür. 4 L sene 212.

Âmedci oldular. 18 B sene 212.

Silâhdâr kitâbeti tevcîh. 4 L sene 213.

Âmedî vekâleti ihâle. 15 ZA sene 213.

Silâhdâr kitâbeti'nden ma'zûldür.

Tezkire-i ewel ibkâ. 4 L sene 217.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.161; nr.1593, 34, 106 - Ek Vesika nr.:63)

2- İstanbul Mukâta'acılığ

Küçük evkâf pâyesi olan mektûbî hulefâsından Halîfezâde Seyyid Said Galib Efendi kullarına tevcîh. 10 L sene 204.

(BOA, Cevdet Dahiliye, nr.1065)

3- Cebeciler Kitâbeti

Mektûbî başhalifesi Seyyid Said Galib Efendi'ye tevcîh [4 L sene 1211].

(BOA, A.RSK, nr.1629, s.2)

4- Tezkire-i Evel

Mutasarrıfı Galib Efendi'ye ibkâ. 4 L sene 1217.

(BOA, Cevdet -Dahiliye, nr.4837)

5- Riyâset Hidmeti [der-Ordu]

Mutasarrıfı sa'âdetlü Seyyid Mehmed Said Galib Efendi hazretlerine muhâsebe-i ewel vekâleti ilhâken tevcîh. 2 Za sene 225.

(BOA, BEO, SD, nr.358, s.38)

6- Sadâret-i Uzmâ Kethüdâlığı [der-Ordu]

Büyük rûznâmecilik ilhâkıyla mutasarrıfı Galib Efendi hazretlerine ibkâ. 26 ZA sene 226.

(BOA, BEO, SD, nr.358, s.69)

MEHMED REF'Î EFENDİ

1807 yılında İran'a elçi olarak gitmiştir. Dönüşünde İran devlet adamları ile yaptığı görüşmeleri anlattığı "Sefaretnâme" başlıklı bir layiha yazmıştır⁸⁷.

1- İbtidâ büyük kal'a pâyesi tevcîh olunan Erzurum Vâlisi Seyyid Ahmed Paşa divân kâ-tibi Mehmed Ref'i Efendi. 22 Z sene 203.

Küçük evkâf pâyesi verilmiştir.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.153)

⁸⁷ *Sicill-i Osmânî*, II, 412; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.203-205; Azmi Süslü, *Aynı makale*, s.256.

2- Büyük kal'a tezkireciliği pâyesi olup, hâlâ Erzurum Vâlisi vezîr-i mükerrerem sa'âdetlü Seyyid Ahmed Paşa divân kitâbetleri hizmetlerinde olan Mehmed Ref'i Efendi erbâb-ı ma'rifet olup, emekdâr ve vücûhla mahall-i re'fet ve şâyân-ı mekremet olduğuna binâen avâtıf-ı aliyye-i mülûkâne ve avâtıf-ı seniyye-i padişâhânededen mûmâ-ileyhe küçük evkâf muhâsebeciliği pâyesi tevcîh ve ruûs-ı hümâyûnu i'tâ olunmak buyuruldu. 7 C sene 213.

(BOA, Cevdet - Dahiliye, nr.2095 - Ek Vesika nr.:87)

ABDURRAHİM MUHİB EFENDİ

Paris'te 1806-1812 yılları arasında elçilik yapmış, buradaki gözlemlerini ve yolculuğunu büyük ve küçük olarak anılmakta olan iki sefâretnâme kaleme almıştır⁸⁸.

1- İbtidâ İstanbul mukâta'acılığı tevcîh olunan beylikci kisedârı Esseyyid Abdurrahim Muhib Efendi. 12 L sene 203.

İstanbul mukâta'ası tevcîh. 5 L sene 208

Ma'zûldür. 4 L sene 209.

Sergi nezâreti tevcîh. Fî 4 L sene 211.

Ma'zûldür 4 L sene 212.

Sergi nezâreti tevcîh. Fî 4 L sene 213.

Ma'zûldür 4 L sene 214.

Rikâb'da beylikcilik vekâleti tevcîh. CA sene 215.

(BOA, A.RSK, nr.1623, s.146; BOA, A.RSK, nr.Dos.2851/25; BOA, A.AMD , nr.Dos.29/48 - Ek Vesika nr.:42)

2- Emânet-i Kâğid-ı Bîrûn

Beylikçi kisedârı Esseyyid Abdurrahim Muhib Efendi'ye ibkâ. 3 L sene 206.

(*Tevcihat Defteri*, TSMK, Hazine, nr.1647, vr.58a; BOA, A.RSK , nr.Dos.2887/79)

3- Sergi Nezâreti

Beylikçi kisedârı Muhib Efendi'ye tevcîh [4 L sene 1211].

(BOA, A.RSK, nr.1629, s.2)

4- Muhâsebecilik-i Evel

Sâbıkâ defter emîni Abdurrahim Muhib Efendi'ye tevcîh. 5 L sene 230 - 3 L sene 231*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.11; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.6b, 9b - Ek Vesika nr.:68)

⁸⁸ *Sicill-i Osmânî*, IV, 98; Faik Reşit Unat, *Aynı eser*, s.184-201; Franz Babinger, *Aynı eser*, s.370-371; Ali İhsan Gencer, "Abdürrahim Muhib Efendi, *DİA*, I, 292-293; İbrahim Küreli, *Abdürrahim Muhib Efendi'nin Fransa Sefaretnamesi*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992; Bekir Günay, *Abdurrahim Muhib Efendi'nin Büyük Sefaretnamesi* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1999.

5- Rûznâmecilik-i Ewel

Sâbıkâ muhâsebe-i ewel Abdurrahim Muhib Efendi'ye tevcîh. 4 L sene 32 - 4 L sene 33*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.10; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.15b, 24b - Ek Vesika nr.:68)

6- Emânet-i Defter-i Hâkânî

Sâbıkâ rûznâmçe-i ewel Esseyid Abdurrahim Muhib Efendi'ye tevcîh. 4 L sene 34 - 5 L sene 35*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.10,112 ; HH, nr.23121; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.27b, 33b - Ek Vesika nr.:68, 73)

MUSTAFA MÛNİF EFENDİ

1215 (1800)'de ve daha önceki yıllarda vuku bulan teşrifât merâsimlerini ve kaidelerini anlatan bir eser yazmıştır⁸⁹.

1- Teşrifâtçılık ma'a Devatdârlık-ı Dîvân-ı Hümâyûn

Sâbıkâ arabacılar kâtibi Mustafa Münif Efendi'ye tevcîh. 5 L sene [12] 29

Kemâkân ibkâ. Fî 5 L sene 30.

Kemâkân ibkâ. Fî 3 L sene 31.

Kemâkân ibkâ. Fî 4 L sene 32.

Kemâkân ibkâ. Fî 4 L sene 33.

Kemâkân ibkâ. Fî 4 L sene 34 - 10 ZA sene 34.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.5 - Ek Vesika nr.:66)

2- Muhâsebecilik-i Haremeyn-i Şerîfeyn

Teşrifâtı-i sâbık Mustafa Münif Efendi'ye tevcîh. 5 L sene 35 - 3 L sene 36*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.11; BOA, BOA, KK, nr.676M2, s.4; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.36a; *Hacegan Tevcihatu Defteri*, Atatürk Kitaplığı (Belediye Kütüphanesi) Mualim Cevdet Yazmaları, nr.K191, s.1 - Ek Vesika nr.:68)

3- Mukâta'acılık-ı Esham

Sâbıkâ Haremeyn muhâsebecisi teşrifâtı-i esbak Mustafa Münif Efendi'ye tevcîh. Fî 4 L sene 37 - 5 CA sene 38⁹⁰.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.19; BOA, KK, nr.676M2, s.60,76; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü. Ktp., nr.TY 527, vr.52a - Ek Vesika nr.:71)

⁸⁹ *Defter-i Teşrifat*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 8892; *Sicill-i Osmânî*, IV, 520; Filiz Çalışkan, *Aynı tez*, s.105-106.

⁹⁰ 5 CA 1238'de Eshâm mukataacılığına başka birisi tayin edilmiştir. Mustafa Münif bu tarihten önce (2 Ca) ölmüştür.

ÖMER FAİK EFENDİ

Nizâm-ı Cedid ıslahatlarında gördüğü eksikliklerin giderilmesi için yapılmasını gerekli gördüğü maddî ve manevî işleri anlatığı *Nizâmü'l-atûk fi Bahri'l-amîk* isimli bir risale yazmıştır⁹¹.

1- Rûznâmecilik-i Küçük

Büyük kal'a pâyesi olup, anbar emîni-i esbak Ömer Fâik Efendi'ye tevcîh. 5 L sene 29 - 5 L sene 230*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.22; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.2a - Ek Vesika nr.:72)

2- Kitâbet-i Sipâhiyân

Sâbıkâ küçük rûznâmecî, anbar emîni-i esbak Ömer Fâik Efendi'ye tevcîh. 4 L sene 32 - 4 L sene 33*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.19; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.16a, 25a - Ek Vesika nr.:71)

3- Mukâbelecilik-i Piyâde

Sâbıkâ piyâde mukâbelecisi Ömer Fâik Efendi'ye tevcîh. 4 L sene 34 - 5 L sene 35*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.12; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.28a - Ek Vesika nr.:69)

4- Mukâta'acılık-ı Eshâm

Sâbıkâ piyâde mukâbelecisi Ömer Fâik Efendi'ye tevcîh. 20 Ş sene 36.

Kemâkân ibkâ. 3 L sene 36 - 4 L sene 37*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.19; BOA, KK, nr.676M2, s.26,31; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü. Ktp., nr.TY 527, vr.36a,40a; *Hâcegân Tevcihatı Defteri*, Atatürk Kitaplığı (Belediye Kütüphanesi), Muallim Cevdet Yazmaları, nr.K. 184, vr.16b - Ek Vesika nr.:70)

5- Kitâbet-i Cebeciyân-ı Dergâh-ı Âlî

[Mehmed Emîn Efendi] vefât etmekle sâbıkâ eshâm mukâta'acısı Ömer Fâik Efendi'ye tevcîh. 17 S sene 39

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.24; BOA, BOA, KK, nr.676M2, s.107; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.53b)

6- Suvâri Mukâbeleciliği

Cebeciler kitâbeti'nden ma'zûl Ömer Fâik Efendi'ye tevcîh. 11 C sene 40

(BOA, BOA, KK, nr.676M2, s.145; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.59b)

7- Sipâh Kitâbeti

Suvâri mukâbelecisi-i sâbık Ömer Fâik Efendi'ye tevcîh. 4 L sene 40 - 4 L sene 41*.

(*Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr. 63a, 68a; HH, nr.23379)

⁹¹ *Nizâmü'l-atûk fi Bahri'l-amîk*, İ.Ü. Ktp., nr.TY 5836; *Sicill-i Osmânî*, III, 559; *Osmanlı Müellifleri*, III, 106-107; Franz Babinger, *Aynı eser*, 378-379.

8- Şıkk-ı Sâlis Defterdârlığı

Ömer Fâik Efendi'ye tevcîh. 7 Z sene 41.

(*Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr. 69b)

9- Şıkk-ı Sâlis Defterdârlığı

Mutasarrıfı Ömer Fâik Efendi'ye ibkâ. 4 L sene 42.

(*Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.73b)

10- Şıkk-ı Sâlis Defterdârlığı

Mutasarrıfı Ömer Fâik Efendi'ye ibkâ. 4 L sene 43.

(*Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr. 78b; HH, nr.23111)

11- Şıkk-ı Sâlis Defterdârlığı

Mutasarrıfı Ömer Fâik Efendi'ye ibkâ. 4 L sene 44 - 17 N sene 1245⁹².

(*Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr. 87b, 87a)

SÜLEYMAN FAİK EFENDİ

Süleyman Faik Efendi, Ahmed Resmî'nin *Sefinetü'r-rüesâ'sına* 1167'den 1219'a (1754 - 1804) kadar zeyl yazmıştır. Ayrıca Müstakimzâde Süleyman Sâdeddin'in *Devhâtü'l-Meşâyih*'ine Aynatabî Mehmed Münib Efendi'nin yaptığı zeyli devam ettirmiştir⁹³.

1- Tezkirecilik-i Mâliye

Mektûbî-i sadr-ı âli-i sâbık Süleyman Faik Efendi'ye tevcîh. 19 S sene 229.

(BOA, BEO,SD, nr.358, s.139)

2- Tezkirecilik-i Mâliye

Sâbıkâ mutasarrıfı Süleyman Faik Efendi'ye tevcîh. 10 RA sene 230.

Kemâkân ibkâ 5 L sene 230 - 3 L sene 231*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.21)

3- Mukâta'acılık-ı Eshâm

Sâbıkâ mâliye tezkirecisi Süleyman Faik Efendi'ye tevcîh. 2 M sene 32 - 4 L sene 32*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.19 - Ek Vesika nr.:71)

4- Kitâbet-i Sipâhiyân

Sâbıkâ eshâm mukâta'acısı Süleyman Faik Efendi'ye tevcîh. 3 L sene 36 - 4 L sene 37*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.19; BOA, BOA, KK, nr.676M2, s.31 - Ek Vesika nr.:71)

⁹² 17 N 1245'de şıkk-ı salis defterdarlığına Mehmed Atullah Efendi getirilmiştir. Ömer Faik Efendi bu tarihten önce ölmüş olmalıdır.

⁹³ *Sicill-i Osmânî*, III, 98; *Osmanlı Müellifleri*, III, 70; Franz Babinger, *Aynı eser*, 383-384; Mehmet İpşirli, "Devhatü'l-Meşâyih", *DİA*, IX, 229-230.

5- Mukāta'acılık-ı Eshâm

Sâbıkâ sipâh kâtibi Muhassızâde Süleyman Faik Efendi'ye tevcih. 5 CA sene 38.

Kemâkân ibkâ. 4 L sene 38 - 4 L sene 39*.

(BOA, A.RSK, nr.1698b, s.19; BOA, BOA, KK, nr.676M2, s.76,93; *Tevcihat Defteri*, İ.Ü. Ktp., nr.TY 527, vr.47b, 52b, 57b; *Hacegân Tevcihatı Defteri*, Atatürk Kitaplığı (Belediye Kütüphanesi. Muallim Cevdet Yazmaları, nr.K.184, vr.5b - Ek Vesika nr.:71)

6- Kalyonlar Mevâcibi Kitâbeti

Eshâm mukāta'asından ma'zûl Süleyman Faik Efendi'ye tevcih. 4 L sene 40.

(*Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.63a)

7- Mektûbculuk

Kalyonlar kâtibi-i sâbık Süleyman Faik Efendi'ye tevcih. 2 M sene 41.

(*Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY520, vr.64b)

8- Maden Mukāta'acılığıyla Mektûbculuk

Hâlâ mutasarrıfı Süleyman Faik Efendi kullarına ibkâ. 4 L sene 41 - 4 L sene 42*.

(*Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr. 68a, 73b; HH, nr.23375)

9- Anadolu Muhâsebeciliği

Mektûbî-i sâbık Süleyman Faik Efendi'ye tevcih. 4 L sene 44.

(*Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.85a)

10- Haremeyn Muhâsebeciliği

Anadolu muhâsebecisi-i sâbık Süleyman Faik Efendi'ye tevcih. 17 N sene 45.

(*Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.57a)

11- Haremeyn Muhâsebeciliği

Hâlâ mutasarrıfı Süleyman Faik Efendi'ye kemâkân ibkâ. 4 L sene 45.

(*Tevcihat Defteri*, İ.Ü.Ktp., nr.TY 527, vr.91a; HH, nr.23124)

سندره ساسا کی اولاد و سوسه لیلدیگیم سن کورسک ایل ۱۵ ۹۸۵
 عماران ای ملک لیلدیگیم اولاد سوسه لیلدیگیم ایل ۱۵ ۹۸۵
 عماران ای ملک طهوری کورسک ایل ۱۵ ۹۸۵

سابقه عماران ای ملک - فاصلا ایل لیلدیگیم اولاد ۵ سنه کی سنه سوسه لیلدیگیم
 یسنا بوی ایل لیلدیگیم ۹۹۰ سنه کورسک ایل ۱۵ ۹۸۵
 ترتیبی ایل ۶۰۰۰ ۱۵ ۹۸۵ ایل لیلدیگیم ۲۲ سنه کورسک ایل ۱۵ ۹۸۵

موجوده

مورسک ای ملک لیلدیگیم ۱۲۸۱ سنه ۹۹۴
 مورسک ای ملک لیلدیگیم ۱۲۸۱ سنه ۹۹۴
 ترهاله ای ملک لیلدیگیم ۱۲۸۱ سنه ۹۹۴

الف

پیکانو کلبه
مدرس

اول بر عرصه اول اول ل قدا ماشاء لرس و سه سده ساگر نوک
نالکانه و اطمن سکا عن فاضل زنده انکام نوک اول اوله کور سکا
ارفي فاضل ایلیران ایلدر ۱-۲ و مضافه الما کور کور ۹۸۴
صربا تا به ۹۸۶ مؤلفه نلسه جاسدن و سده ه اندر کور لور سکا لور
رکرا اندر انکور سکا حاصله و کور کور سکا کور سکا لور ساله ایلدر ۲۰۲
رصد المهر کور ۹۸۶

سده عدونه جا اول ماشاء اوله اوله قدا ماشاء به ۹۸۷ و سکا کور سکا لور
سکا کور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور
اسدی ۲ سوکله ۹۸۹ ۶

سکا سکا اول و سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور
و رلو کور سکا لور ۹۹۲
سکا سکا سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور
و رلو کور سکا لور ۹۹۳

ب

ری و سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور
سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور
سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور
سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور
سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور سکا لور

۱۲۱۵

بنی سلام بیک سنه به سلطان اوزون : ص ۱۲۱۵
بنی سلام بیک سلطان اوزون ص ۱۲۱۵
وزارت به منجم بیک اراغ و اراغ بیک و اراغ بیک
وزارت به منجم بیک اراغ و اراغ بیک و اراغ بیک
وزارت به منجم بیک اراغ و اراغ بیک و اراغ بیک
وزارت به منجم بیک اراغ و اراغ بیک و اراغ بیک
وزارت به منجم بیک اراغ و اراغ بیک و اراغ بیک
وزارت به منجم بیک اراغ و اراغ بیک و اراغ بیک
وزارت به منجم بیک اراغ و اراغ بیک و اراغ بیک

اول

مقاطعه جگله
مردمان لسته

۱۲۱۵

مقاطعه حلا
 نقطه ب لست همگن تر بر وقت حد افواج کابین کجی قیاس عطف فوج
 اولونه مع اغریوز

۱۰۱۱
 ۱۰۱۲
 ۱۰۱۳
 ۱۰۱۴
 ۱۰۱۵
 ۱۰۱۶
 ۱۰۱۷
 ۱۰۱۸
 ۱۰۱۹
 ۱۰۲۰

نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز

۱۰۲۱
 ۱۰۲۲
 ۱۰۲۳
 ۱۰۲۴
 ۱۰۲۵
 ۱۰۲۶
 ۱۰۲۷
 ۱۰۲۸
 ۱۰۲۹
 ۱۰۳۰

نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز

۱۰۳۱
 ۱۰۳۲
 ۱۰۳۳
 ۱۰۳۴
 ۱۰۳۵
 ۱۰۳۶
 ۱۰۳۷
 ۱۰۳۸
 ۱۰۳۹
 ۱۰۴۰

نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز

۱۰۴۱
 ۱۰۴۲
 ۱۰۴۳
 ۱۰۴۴
 ۱۰۴۵
 ۱۰۴۶
 ۱۰۴۷
 ۱۰۴۸
 ۱۰۴۹
 ۱۰۵۰

نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز
 نقطه بی اغریوز

مقاطعه جلالت
شهر قزوین و کاشان و کاشان و کاشان

مقاطعه جلالت
ساقاجزیه بحاسبه حبیبی و طارو مکتوبی حضرت صدر عالی
راغب محمد افندی به پیشند
۱۲۹۹

ساقاجزیه
کاشان و کاشان و کاشان و کاشان
مقاطعه جلالت
شهر قزوین و کاشان و کاشان

مقاطعه جلالت
ساقاجزیه بحاسبه حبیبی و طارو مکتوبی حضرت صدر عالی
راغب محمد افندی به پیشند
۱۲۹۹

ساقاجزیه
کاشان و کاشان و کاشان و کاشان
مقاطعه جلالت
شهر قزوین و کاشان و کاشان

مقاطعه جلالت
ساقاجزیه بحاسبه حبیبی و طارو مکتوبی حضرت صدر عالی
راغب محمد افندی به پیشند
۱۲۹۹

کتابخانه کاتبی و خطی
موزه ملی ایران
تهران

طبعه جلد غنم
حالا کاتب محمد علی افندی ویراسته
۱۳۹۲ ام

کتابخانه کاتبی و خطی
موزه ملی ایران
تهران

طبعه جلد کفنه
حالا کاتب محمد امین افندی ویراسته
۱۳۹۲ ام

کتابخانه کاتبی و خطی
موزه ملی ایران
تهران

طبعه جلد
حالا کاتب محمد ایوب علی منیف مصطفی افندی ویراسته
۱۳۹۲ ام

بکچران در کاه عالی
 جو قدار حضرت شهر یاری اولون حسین بنت اقلی محمد
 ۱۹۲۰م

ساهیان
 بقا انا طول بحاسبه جیبی موسی زاده محمد اقلی
 ۱۹۲۰م

سلیمان دان
 سابعینه سلیمان کاتبی اولون سعید محمد اقلی
 ۱۹۲۰م

مذکورہ وقت اظہار کردہ اور
کا ذکر کیا گیا ہے اور اس کا
اسی وقت اور اس کا ذکر
افندیہ کے لئے ہے اور اس کا
تعمیراتی کاموں کے لئے ہے
مصطفیٰ املائی، روم، ۱۸۲

نظارت
سلیم زاده محمد اذھیہ ابقا قلمدار
۱۸۲ھ

محمد امین محمدی، روم، ۱۸۲ھ

کھذالو
تعدادیوں اولوں حسین عبدتی تو قادی اور رند قلمدار
سہیان
۱۸۲ھ

کھذالو
کھذالو مذکور مصطفیٰ محمد ادرزہ بیولیلہ انالی محمد امین
عربیہ ترجمہ اوتمند
سلیم داران
۱۸۲ھ

Handwritten text in Ottoman Turkish script, organized into four columns. The text is densely packed and includes various headings and sub-headings. The columns are separated by vertical lines. The script is a cursive style typical of the period.

Column 1 (Leftmost): Contains several lines of text, including a heading that appears to be "Dünya" (World) and "Mevlana" (Mevlana). The text discusses various aspects of the world and the teachings of Mevlana.

Column 2: Continues the text, with a heading that appears to be "Dünya" (World) and "Mevlana" (Mevlana). The text discusses various aspects of the world and the teachings of Mevlana.

Column 3: Contains text with a heading that appears to be "Dünya" (World) and "Mevlana" (Mevlana). The text discusses various aspects of the world and the teachings of Mevlana.

Column 4 (Rightmost): Contains text with a heading that appears to be "Dünya" (World) and "Mevlana" (Mevlana). The text discusses various aspects of the world and the teachings of Mevlana.

The text is written in a cursive style, with some words written in larger, more decorative script. There are also some smaller, less legible words interspersed throughout the text.

وکالت در نزد ویرمیکه ساداتیو عبدالعزیز خان شریف
 وکالت فرموده دیوانه هانون کمانی امیر ارلوندن مسیحی عنایت اولون وروه اولون
 فالوعانه خدیو لمان افندی ریدجین کوهلیک ووزنامه جیلان تابه سله موجد اولون
 ۱۲۶۷

وکالت فرموده دیوانه هانون کمانی
 امیر ارلوندن مسیحی عنایت اولون
 وکالت فرموده دیوانه هانون کمانی
 امیر ارلوندن مسیحی عنایت اولون
 ۱۲۶۷

وکالت فرموده دیوانه هانون کمانی
 امیر ارلوندن مسیحی عنایت اولون
 وکالت فرموده دیوانه هانون کمانی
 امیر ارلوندن مسیحی عنایت اولون
 ۱۲۶۷

وکالت فرموده دیوانه هانون کمانی
 امیر ارلوندن مسیحی عنایت اولون
 وکالت فرموده دیوانه هانون کمانی
 امیر ارلوندن مسیحی عنایت اولون
 ۱۲۶۷

وکالت فرموده دیوانه هانون کمانی
 امیر ارلوندن مسیحی عنایت اولون
 وکالت فرموده دیوانه هانون کمانی
 امیر ارلوندن مسیحی عنایت اولون
 ۱۲۶۷

صدارت عظمیٰ تختہ
 سہراستی نطق مصطفیٰ
 افندی نامورا اولشرد
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 سولشرد ۷
 کا کاہ ایتا اولشرد
 صدارت عظمیٰ تختہ
 تہا سہراستی نطق
 و ایا سہراستی نطق
 ماور ۱۰
 اور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۱۱
 صدارت عظمیٰ تختہ
 عبد ایتا افندی ماور

ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۱۱
 تہا سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۱۲
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۱۳
 ایفا جہ سہراستی نطق
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۱۴
 تہا سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۱۵
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۱۶
 طہرای تریف خدمت اولشرد
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۱۷
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۱۸
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۱۹
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۲۰

ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۲۱
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۲۲
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۲۳
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۲۴
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۲۵
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۲۶
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۲۷
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۲۸
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۲۹
 ماور تیزن کا کاہ ایتا
 بورشرد ۳۰

سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۳۱
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۳۲
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۳۳
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۳۴
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۳۵
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۳۶
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۳۷
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۳۸
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۳۹
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۴۰

سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۴۱
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۴۲
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۴۳
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۴۴
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۴۵
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۴۶
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۴۷
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۴۸
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۴۹
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۵۰

سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۵۱
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۵۲
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۵۳
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۵۴
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۵۵
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۵۶
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۵۷
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۵۸
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۵۹
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۶۰

سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۶۱
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۶۲
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۶۳
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۶۴
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۶۵
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۶۶
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۶۷
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۶۸
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۶۹
 سہراستی نطق
 ماور اولشرد ۷۰

سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول
 سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول
 سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول

سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول
 سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول

سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول
 سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول

سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول
 سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول

سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول
 سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول

سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول
 سار الهدیه رتبه والایه و در این باره
 هر چه از آن احسان بود در اول

VESIKA nr: 29 (A.RSK, nr. 1588, s. 84-85)

سابقا استا قول بارونغا خيا موي
 بعد اسرافتو مكيو الحاح مستعين
 افندي قديمه
 سابقا علوقان ميم باجيه
 كاتبا سيمان افندي
 مد اعظم حضرت بك انقار بران
 اولاد ابراهيم افندي
 سكوني حضرت صدر علي
 مهي محمد افندي
 اريتا نارنج اولاد
 ساقاطو خا ناظي ناني باشاده
 فوض الله شكر بك افندي
 دنقو ار افندي سكوني
 بائي حنفه ي بارونج
 سرفه زده محمد افندي
 سابقا ميم ك ك ك افندي

طاروغيا به بار كاجي صقيه سلطان
 محمد صادق بك افندي
 سوريه ك كان افندي
 بائي مقامه ياره سوي
 خنزند اولاد خنزه افندي
 سابقا علوقان بيسار كاتبا
 ناني ابراهيم افندي
 مرفغان ابي اولان سلطان
 سوار ابراهيم باشا زاده
 افندي
 اولونجه دن موزول الحاح
 قومه
 سرفه ي ك ك ك افندي

سابقا عجله كاتبا محمد صفي افندي
 سابقا استا قول بارونغا خيا موي
 ابراهيم افندي
 كندريك كاتبا استا قول بارونغا
 سابقا حاصله مطالعه ميم سكوني
 حلقا سنده ميم افندي
 سابقا افندي
 زسانده رياست و كاندن موزول
 افندي
 سرفه ي ك ك ك افندي

دن ك او قايدين موزول كسره
 ابراهيم افندي
 سابقا ميم ك ك افندي
 افندي
 سيمه مقامه سندن موزول
 نوري علي افندي
 سابقا علوقان ميم كاتبا
 حاسا و دنا خنزه ابراهيم
 استا قول قديمه موزول
 كيا الحاح ميم افندي
 علوقان بيسار كاتبا
 محمد صادق افندي
 سرفه ي ك ك ك افندي

فون اولكند سابقا ميم ك افندي
 فالومله كاتبا موزول
 محمد بك افندي
 سوريه ك كان افندي
 سوريه ك كان افندي
 سوريه ك كان افندي
 سوريه ك كان افندي
 سرفه ي ك ك ك افندي
 سرفه ي ك ك ك افندي
 سرفه ي ك ك ك افندي

خالو كاندن دن اميني باغي
 سابقا حلقا سيمان افندي
 سابقا حاصله مطالعه ميم سكوني
 زاده محمد امين افندي
 علوقان ميم كاتبا موزول
 حنفه ي محمد افندي
 استا قول مطالعه ميم سكوني
 ابراهيم افندي
 سابقا ميم ك ك افندي
 ميم سمانه سندن موزول
 حنفه ي افندي
 سرفه ي ك ك ك افندي

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript page. The text is arranged in several columns and is heavily obscured by large, diagonal black scribbles or redactions. The legible fragments include:

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد
النبينا والرسول
الذي بعثه في هذه الأمة
بالحق والهدى
والرحمة والكرام
والعزة والجلال
والقوة والبرهان
والعظمة والكرام
والعزة والجلال
والقوة والبرهان
والعظمة والكرام

اشبه سوال شریزه معقاد اوزره بعضا ابقا و بعضا توچهلهی تصمیم اولنان و حال مناسب دیوانیه قوللریک دفترید

متصرفی موی دیوانیه ابقا
شع اول دفتر دارلغی
حالو متصرفی الحاج احمد افندی قوللریزه
تاریخچه توجیه بورلوب
حالو اوزرنه در
۱۳۰۳

متصرفی موی دیوانیه ابقا
شع ثانی دفتر دارلغی
حالو متصرفی کونکلی احمد افندی قوللری
اوزرنه در
۱۳۰۳

متصرفی موی دیوانیه ابقا
شع اول دفتر دارلغی
حالو متصرفی الحاج احمد افندی قوللریزه
تاریخچه توجیه بورلوب
حالو اوزرنه در
۱۳۰۳

روز نامه حبلک اول
حالو متصرفی حلیتی افندی قوللریزه ۸
تاریخچه توجیه بورلوب حالو اوزرنه در
۱۳۰۳

روز نامه حبلک اول
حالو متصرفی محمد رستم افندی قوللریزه
اوزرنه در
۱۳۰۳

روز نامه حبلک اول
حالو متصرفی حاج محمد افندی
قوللری اوزرنه در
۱۳۰۳

روز نامه حبلک اول
حالو متصرفی حاج محمد افندی قوللریزه ۸
تاریخچه توجیه بورلوب حالو اوزرنه در
۱۳۰۳

روز نامه حبلک اول
حالو متصرفی حاج محمد افندی قوللریزه
اوزرنه در
۱۳۰۳

روز نامه حبلک اول
حالو متصرفی حاج محمد افندی قوللریزه ۸
تاریخچه توجیه بورلوب حالو اوزرنه در
۱۳۰۳

روز نامه حبلک اول
حالو متصرفی حاج محمد افندی قوللریزه ۸
تاریخچه توجیه بورلوب حالو اوزرنه در
۱۳۰۳

روز نامه حبلک اول
حالو متصرفی حاج محمد افندی قوللریزه
اوزرنه در
۱۳۰۳

روز نامه حبلک اول
حالو متصرفی حاج محمد افندی قوللریزه ۸
تاریخچه توجیه بورلوب حالو اوزرنه در
۱۳۰۳

مقام باب ۵۵۵۰۰ کمال عالی

کتابخانه ملی ۱۱۵۰۰ III ۸۵
۶۳۵۴

بول در سعاد نام	کوهان نذر جلیل غم کلانی ابراهیم ادهی افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	بول نذر جلیل غم مقاطعه خنلی نعمان افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	جواد شایان درگاه عالی قزوین علی غایب ۱۴۸ ۱۱۰	رباست خدیج سعاد نام کمال محمد عالی افندی نذیر افغانی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	صدور عظمی کمالی سعاد نام محمد امین افغانی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶
--------------------	---	--	---	---	--

جزیه کرمیاشا افندی	کندران کاغذ سفرس مقاطعه خنلی ابراهیم نظیف افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	بکلیجلیان درون سواریه مقابله مهر علی کمال افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	صدور عالی نذیر افغانی معدن مقاطعه خنلی محمد امین افغانی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶
--------------------------	--	--	--

براده مهری باشی ناظمی	بول روزنا جلیل سابقا نوری ابراهیم افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	نق نایک دفر دارنجی نصرتی صفائی مصطفی افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	شق نایک دفر دارنجی نصرتی سلیمان افندی افغانی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	شق اول دفر دارنجی سعاد نام کمال عبیدی سفر نذیر افغانی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶
--------------------------------	--	---	---	--

جراحی امام	جراحی جلیل سابقا نوری ابراهیم سید محمد افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	بجوردان درگاه عالی سابقا امین کمال جلیلی هاتم محمد افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	سواریه مقابله جلیلی سابقا نوری کمال جلیلی در دین محمد افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	اناطولی کمال جلیلی سابقا نوری کمال جلیلی سعد کمال افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	باشی کمال جلیل سابقا نوری کمال جلیلی نذیر افغانی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶
---------------	---	---	--	--	---

کاغذ حین	سوزنا جلیل عصمت و صالحه محمد عثمان افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	شهر باغی سابقا کمال کمالی محمد افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	ضرخانه عامه امانی سابقا محمد کمالی دانش بان افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	سازانه عامه امانی سابقا کمالی افندی محمد افندی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶	محمد امین کمال جلیلی سابقا نوری کمال جلیلی نذیر افغانی ۱۳۰۵۹ ۹۸ ۱۹۶
-------------	---	---	--	---	---

٧٥٠ ماربخنده مغول اولاد افنديلرد

سوارى مفايله سندن مغول بهجت افندي برادرى ابراهيم افندي	اناطولى كلك سندن مغول محسن زاده برادرى احمد افندي	كيسرى كاندن مفصل رئس افندي ايسو عبدالر افندي	باش كلكه دن مفصل سند محمد عوفى افندي	بولك روز نام دن مفصل نقاد نايوسف افندي	سلطان ابراهيم قچه مستلا
طوبخا زنگار سندن مغول ياپيچى ايسو عبدالر افندي	سياه كاندن مغول سند محمد صاكر افندي	سوفدان دن ١٦ كلكه ايلان مغول خيدل افندي	عربين شريفين كلكه سندن عزيم محمد الغدند خجورلدين افندي	جزيره كلكه سندن مغول بكر ماشا زاده سليمان بك افندي	
فالكو نلر كاندن مغول دانش سليمان افندي	كوهك افقاندن مغول محمد بك افندي	مصرف شهر يارى كاندن مغول سيزا محمد ياشا زاده محمد اكرم بك افندي	كوهك روز نام دن مغول صفيه سلطان زاده محمد صادق افندي	پراوه مفايله سندن مغول فهرى محمد افندي	جبلان بكر ياشا ١٧٩٦
كوهك قلع دن مغول موسى مصطفى افندي	بولك قلع دن مغول تورسان افندي	خا صله مفاطه سندن مغول تارخه مغول مصطفى ذكحى افندي	عربين مفاطه سندن مغول ابو اسعود افندي	باش مفاطه دن مغول نائالى ابراهيم افندي	
غوبيا كلسا كاندن مغول عبد اكرم بك افندي	عابرقان كمين كاندن مغول سيد محمد اكبر افندي	اسانبلق مفاطه سندن مغول على رضا افندي	منايه بارو كلسا نى نظر سندن مغول و فرزدار افندي ميني الحاج مصطفى افندي	جبلان كاندن مغول امام حسن افندي	تورخ قله عبداله

سے الہ انارنچندہ رکاب ہما یون مرندہ واقع اولون توجہ انک دفترد

خواجگان دیوان ہما یون قولری

د فترامانی وکالتی
د فتردار وکی الحاج عمر وحید
افدی قولرینہ توجیہ

نشانی خجانی وکالتی
سابقا روزنا محمد اول السید
ابراہیم افدی قولرینہ توجیہ

شق اول د فتر اولغی وکالتی
توقی وکی السید عثمان افدی
قولرینہ توجیہ

بولک روزنامہ وکالتی
منصرفی نوری بلک افدی قولرینہ
ابقا

شق ثالث اصالتی
منصرفی الحاج خیر اللہ افدی
قولرینہ ابقا

شق ثانی اصالتی
منصرفی سلیمان افدی قولرینہ
ابقا

ترسانہ امانتی اصالتی
سابق باش محاسبہ وکی مصطفی
افدی قولرینہ توجیہ

شہر امانتی اصالتی
منصرفی ہاشم علی بلک افدی
قولرینہ ابقا

کتابش مجاہد سببہ وکالتی
سابقا شہر امانتی عبد اللہ افدی
قولرینہ توجیہ

ارہ امانتی اصالتی
منصرفی علی اغا قولرینہ
ابقا

مطہ امانتی اصالتی
منصرفی بکیر علی ابراہیم افدی
قولرینہ ابقا

ضربکایہ امانتی اصالتی
منصرفی محمد عزت بلک افدی
قولرینہ ابقا

سوار، مقابلہ وکالتی
منصرفی حسین عارف افدی
قولرینہ ابقا

بکیر بان کاتبی وکالتی
منصرفی سلیمان بلک افدی
قولرینہ ابقا

اناطول محاسبہ وکالتی
موسی یارہ حفیدی سید محمد
افدی قولرینہ توجیہ

مسالینہ تزکرہ بیلکی وکالتی
مکتوبی خلفا سندن علی عارفی
بلک افدی قولرینہ توجیہ

موقوفات وکالتی
منصرفی سخا علی افدی قولرینہ
ابقا

عربین شریفین محاسبہ وکالتی
باشی سلیمان افدی قولرینہ
توجیہ

نوحہ اوقاف اصالتی
حالا نچند کاتبی وکی محمد امین افدی
قولرینہ توجیہ

بارہ مقابلہ وکالتی
صدر اعظم برادر زارہ وکی محمد
ظاہر بلک افدی قولرینہ توجیہ

روزنامہ اصالتی
روزنامہ برادر زارہ وکی محمد
ظاہر بلک افدی قولرینہ توجیہ
طوب عیلم کاتبی وکالتی
منصرفی رائے مصطفی افدی
قولرینہ ابقا

طوب عیلم کاتبی وکالتی
عبدی باشا زارہ خلیل بک توجیہ

طوب عیلم کاتبی وکالتی
منصرفی رائے مصطفی افدی
قولرینہ ابقا

بو وجهه توجه و ابقالينه اذن هما يوم المشرق

فردية باب: امسقى

سداوت غفلى كتمراشقى وكالتقى
منصرفى على رصنا افزى قوللرناه
ابقا

ديار... فدىنى وكالتقى
منصرفى محمد راشد افزى قوللرناه
ابقا

درگاه عالی چاروش باشيلنى وكالتقى
منصرفى قوشى باشى محمد سعبدانك
قوللرناه ابقا

بولون تزكوه جيبلك ايله غنم مقاطعه جيلنى
منصرفى مصطفى رايح افزى قوللرناه
ابقا

كوبلك تزكوه جيبلك ايله غنم تقاين، وكالتقى
منصرفى عارون افزى قوللرناه
ابقا

مكتبه پيشين ايله... مقاطعه جيلنى وكالتقى
منصرفى احمد غزى افزى قوللرناه
ابقا

... كالتقى

خاصار مقاطعة صلک
بکلیک کسه واری محمد قری
افندی ابقا ۱۲۸۴

لویان قلمه صلک
دلس قری کسه واری کسد
صن افندی بقم ۱۲۸۴

سول قلمه تکره صلک
تکدات زاده السید محمد
افندی ابقا ۱۲۸۴

بروسه مقاطعة صلک
مکتوبی خفا سندن هاشم
زاده علی افندی بقم
۱۲۸۴

استانبول مقاطعة صلک
بکلیک کسه واری ابی عبد الصم
نجا افندی بقم ۱۲۸۴

باشی مقاطعة صلک
نظیف کوز زاده محمد احمد قری
سوت نظارتیه بقم ۱۲۸۴

اندرون انان امانت
امین الحاج ابوبکر قری
افندی ابقا ۱۲۸۴

کفه مقاطعة صلک
مکتوبی خفا سندن علی افندی
ابقا ۱۲۸۴

اولونه مقاطعة صلک
دیوان هاپون قلمه میز حسین
ننایی افندی تبیه ۱۲۸۴

نا یحیاء دیوان هاپون
کسه وارد قری السید عمین
افندی ابقا ۱۲۸۴

کاغذ برور امانت
بکلیک دیوان هاپون علی ضعی
افندی ابقا ۱۲۸۴

جاوشا شایق
در کاره علی قزوینی استدرت
مقصرنی کج عثمان انام
۱۳۱۰ هجری

رداست ششمی
حادثه اولی سید سید بری
حققلای نامور و قدر
۱۳۱۰ هجری

صدایه عظمی کج
حادثه اولی سید سید بری
افدی حضرتی
ما بعد اولی
۱۳۱۰ هجری

مکتب محاسن
سابقا تذکره تالی السید
محمد درویشی
۱۳۱۰ هجری

تو دایه تذکره جلال
سابقا درویشی دارف
فردوسی محمدتذکره افدی
نهم ۱۳۱۰ هجری

سوان تذکره جلال
مقصرنی الحاج سید سید افدی
افدی ایضا ۱۳۱۰ هجری

فیضیه ایضاً کتابت
سابقا نشریات کیم دارف
ابراهیم عقیف افدی
نهم ۱۳۱۰ هجری

بعلی جلال دروان زمانه
سابقا کتک کیم دارف
علی ضعی افدی
نهم ۱۳۱۰ هجری

نشریات محاسن
مقصرنی محمدتذکره افدی
ایضا ۱۳۱۰ هجری

جاوشا شایق
بر درویشی زاده سید
افدی نهم ۱۳۱۰ هجری

شیران افیانه

دردمانت

نشانچه ایضاً
الحاج محمد علی باب افدی
نهم ۱۳۱۰ هجری

شیران اول دفتر دارف
علی باب افدی
نهم ۱۳۱۰ هجری

خدمة باب السيف

توجه البعاليه اذن هما يوم اول شهر

جاوشا شيبان
خالو منصف في دركاه معوضه في بائنه برون
كقع هتاه انما قولينه
ايضا

رياست خدمتي
خالو مامور اولون السنه محمد
جنبري افندي قولري نو برونه
ايضا

صدار عظمي خذ العز
خالو مامور اولون سليمان راشد افندي
قولري مامور برونه
ايضا

مدن مقاطعه جبلجوز
خالو منصف محمد امين افندي
قولينه منو بختي ابه
ايضا

غتم كتابتي
خالو منصف السيد محمد دري افندي
قولينه كرهك نوكه جبلجوز
ايضا

غتم مقاطعه جبلجوز
خالو منصف سيد الله الزوي افندي
قولينه برك نوكه جبلجوز
ايضا

كغذايه كتابتي
خالو منصف احمد بوزون افندي
قولينه
ايضا

بكلجبلجوز دون هما اول
خالو منصف السيد عبد الله بري افندي
قولينه
ايضا

نشر با شيبان
خالو منصف محمد سعيد افندي
قولينه
ايضا

باش محاسبه جلد
سوارى مقابلہ جیبى قرضى بل
زادہ ہر مین بل اذى
قرئینہ
جیبہ

بولج روز جلد
حالو مصرفى على ران اذى
قرئینہ
ابفا

سباه فاجى
حالو مصرفى بمصيف اذى
قرئینہ
ابفا

بىجى كاخى
حالو مصرفى مصطفى رشيد
اذى قرئینہ
ابفا

سوارى مقابلہ جلد
حالو بىكلى ديوان ہا ہون السید عبدالمع
برى اذى
قرئینہ الحاقا
جیبہ

سورفا جیلاز
حالو مصرفى قرضى بل اذى
قرئینہ الحاقا
ابفا

جزبہ محاسبه جلد و کالتى
و کالج ہا ہونہ ذوق امینى و کلى مصطفى
عصمت اذى و نظر ذوق اصل و منفذہ
اوروى ہا ہونہ و کالتى مصطفى
حسن اذى قرئینہ
جیبہ

حدار کاخى
حالو مصرفى حافظ مصطفى
اذى قرئینہ
ابفا

بہ جلد کاخى
کوزجک نفعہ نکرہ جیبى نظیف ابراہیم
اذى زادہ محمد سعید اذى
قرئینہ
جیبہ

بیادہ مقابلہ جلد
حالو نکرہ ثانی السید محمد ردى
اذى قرئینہ الحاقا
جیبہ

مالہ نکرہ جلد
حالو مصرفى مخوف ذوق اذى محمد
شرف اذى قرئینہ الحاقا
ابفا

علویان بین و سار و غربا بین و سار کاندک
بلوکات اربعہ او جافى اسما قبل سخمکى معینہ نامور اولمربله
حالو سخمکى دانندہ اولمک دروش باشاد و تدرک صالح اذى

دینوسر نفاطعہ حکى
جبه جلد کاخى جاز احمد باشا جرنوزى
عقمان اذى قرئینہ
جیبہ

سرخى نظار
حالو دوس ہا ہون کسہ و کسہ و کسہ
و بالوکالہ سرخى ناظر اولمک
الحاقا قرئینہ اذى
قرئینہ
جیبہ

ضویجدار کاخى
حالو مصرفى شہرى زادہ محمد امین
اذى قرئینہ
ابفا

طوب عربه جلد کاخى
حالو مصرفى رمى الحاقا کسہ و کسہ و کسہ
زادہ مصطفى بل اذى
قرئینہ
ابفا

اشوبيله ايكوز بى ستم سوال المکرمله بسنجي چهارشنبه کوفى دنوع بولون نوجبهان هوارون دفتربرد

لاويجى اقدى نهمه	ابديکورتبا اقدى	اهد واصفا اقدى	فديک پنهان اقدى	سیدى اقدى
روز نامه اول	محاسبه اول	محاسبه اناطولى	محاسبه جزیه	محاسبه عربيه
کيتيرلى مطوفون باق	مېلى محمد اقدى	رشد محمد اقدى	کفتک اقدى	شيفانجى اقدى
مقابل سوارى	يکچرى کتابى	سباه کتابى	سعدى کتابى	چيلر کتابى
انفا	انفا	قالبوندر کتابى	امناپ انجمن اقدى	حاجه طاهره انمازاره
طوبى محمد کتابى	طوبى عربيه جلد کتابى	نيل اسماعيل اقدى	کوکلو کتابى	مضره کتابى
يکچرى کيسه رارى	احمد بابو اقدى	نيل اسماعيل اقدى	نيل اسماعيل اقدى	محمد حصاره
غربا بيمين کتابى	علو بجان بيمين کتابى	غربا بيار کتابى	علو بجان بيار کتابى	مکتوبه اقدى
سعدى کيسه	انجمن بقودى اقدى	فازن صدر عالي	عبدالرحمان نجيب اقدى	انجمن اقدى
مقابل بياره	روز نامه نازى	مقاطعه عربيه	باقر مقاطعه	انسانول نظام
مردوى علم اقدى	مکتوبه فلک بندين اقدى	انما سردارى اقدى	عبد اعيفت کيسه	اله اعلى انما زارده حصاره
خامره مقاطعه کيسه	کفه مقاطعه کيسه	اولونيه مقاطعه کيسه	برو مقاطعه کيسه	سولاق کيسه

مفتی مولوی نور محمد صاحب
مدرسہ اسلامیہ
کراچی

مفتی مولوی نور محمد صاحب
کراچی

انصار جامعہ قلعہ نابہ خیمہ افغان کاس احمد بابا زادہ الحاج محمد حنفی بلوچی
کراچی

مفتی مولوی نور محمد صاحب
کراچی

مفتی مولوی نور محمد صاحب
کراچی

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
اللهم اغفر لي ولوالدي ولجميع
المسلمين
اللهم اغفر لي ولوالدي
والمسلمين
اللهم اغفر لي ولوالدي
والمسلمين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
اللهم اغفر لي ولوالدي ولجميع
المسلمين
اللهم اغفر لي ولوالدي
والمسلمين
اللهم اغفر لي ولوالدي
والمسلمين

انذار عربین مفاطمہ سے باہر کے نبیہ اوظان یوسف افزی زارہ عبد اللہ شفیق افزی
۱۰۰۲ھ

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
اللهم اغفر لي ولوالدي ولجميع
المسلمين
اللهم اغفر لي ولوالدي
والمسلمين
اللهم اغفر لي ولوالدي
والمسلمين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
اللهم اغفر لي ولوالدي ولجميع
المسلمين
اللهم اغفر لي ولوالدي
والمسلمين
اللهم اغفر لي ولوالدي
والمسلمين

انذار مفاطمہ سے نبیہ اوظان محمد امین نجفی افزی
۱۰۰۲ھ

غیر کای ایلله بوجله ندره جیلمک ایغای، و نایخ
کاکا کایه ایغای، کایه، جان و در فرمه اولی
ور و صغی نین ایلمن رنوبه معالیه اولدی
د فرما سندن موللر ده کایه
د بایک خدنده مامور ما صلاح

نظر نظر نزن موللر ۲۰۹۵
ملوکات رصه کایه ۲۰۹۵
امعده کایه موللر و کایه موللر
کایه کایه ۲۰۹۵
سجده کایه موللر ۲۰۹۵

لا اله الا الله
الله اعلم

ایضا اسفا بنده مفاطمه بابیه بجه افغان کتبه محمد وردی افندی
۲۰۱۲ موللر

لا اله الا الله
الله اعلم

ایضا اسفا بنده مفاطمه بابیه بجه افغان کتبه محمد وردی افندی
۲۰۱۲ موللر

خدا و ایلله ساندیم مامور و موللر ۲۰۹۵
کایه کایه ۲۰۹۵
موللر موللر ۲۰۹۵
کایه کایه ۲۰۹۵
ایضا اسفا بنده مفاطمه بابیه بجه افغان کتبه محمد وردی افندی
۲۰۱۲ موللر

د کایه موللر موللر ۲۰۹۵
کایه کایه ۲۰۹۵
کایه کایه ۲۰۹۵
کایه کایه ۲۰۹۵

ایضا اسفا بنده مفاطمه بابیه بجه افغان کتبه محمد وردی افندی
۲۰۱۲ موللر

ایضا اسفا بنده مفاطمه بابیه بجه افغان کتبه محمد وردی افندی
۲۰۱۲ موللر

Handwritten signature at the top of the page.

بند اخاصد مایه بنجه افغان هیکیری ابراهیم بابنا و بوان کابنی علی وندی اوزی
ع ۱۹۹۲

Handwritten text in the middle, oriented vertically, containing names and dates.

بند اخاصد مایه بنجه افغان پناه اوزی زاده بوسف اکاه اوزی
ع ۱۹۹۲

درویش خان کاتبی طایفه نیشابوری
کتابخانه نظامی کلاهدوز
عدد و قلمی در روز ۱۱۲

نیمه افغان خزنده کفچه اسبی علی وائی افغان
۲۲ و لا

تاریخ ۲۲ و لا
کتابخانه نظامی کلاهدوز
عدد و قلمی در روز ۱۱۲
کتابخانه نظامی کلاهدوز
عدد و قلمی در روز ۱۱۲
کتابخانه نظامی کلاهدوز
عدد و قلمی در روز ۱۱۲

کتابخانه نظامی کلاهدوز
عدد و قلمی در روز ۱۱۲

اندا کوجاک قلمه بابیه افغان و جوان کابندزن اسمعیل عصمتی افغان
۲۱ و لا

وکلایون انا بول شملک جیب و طاقی بقیه ۴ کتبه
معه طاقی ۱۱ کتبه صمد کتبی و طاقی ۱۲ کتبه
سر و لند ۱۱ کتبه

اندا ایونک فلعه بایره بقیه اوزان مهاججه آ محمد رشید افندی
۱۹۷۲

اندا ایونک فلعه بایره بقیه اوزان مهاججه محمد خیابانی افندی
۱۹۷۲

بنا خا صلا تباية فضيلة افغان اهدايشاد بون باني سيد الحاج احمد اديب افندي
۱۳۹۲ م ۹

بنا خا صلا تباية فضيلة افغان اهدايشاد بون باني سيد الحاج احمد اديب افندي
۱۳۹۲ م ۹

بنا خا صلا تباية فضيلة افغان اهدايشاد بون باني سيد الحاج احمد اديب افندي
۱۳۹۲ م ۹

بنا خا صلا تباية فضيلة افغان اهدايشاد بون باني سيد الحاج احمد اديب افندي
۱۳۹۲ م ۹

و در کتب معتبره
که در این کتاب
در کتب معتبره
که در این کتاب
در کتب معتبره
که در این کتاب
در کتب معتبره
که در این کتاب

و در کتب معتبره
که در این کتاب

این امد جلیلک زوجه اولتان ابوبکر و انب افندی
۱۱۲ هجری

و در کتب معتبره
که در این کتاب

این امد جلیلک زوجه اولتان ابوبکر و انب افندی
۱۱۲ هجری

بیت
ملاک حلالی خیم و کلایع مشهوره
ملاک حلالی باقی خیمه سید مشهوره
بیت با ایستاد سید در کلایع
بیت در کلایع سید مشهوره
بیت در کلایع سید مشهوره
بیت در کلایع سید مشهوره

بیت احوال و دفاع بایک بیت احوال مکتوبه خلفا سندن خلفه زاده لیدر سید غالب اذنی
بیت

بیت مشهوره و کلایع
بیت مشهوره و کلایع
بیت مشهوره و کلایع
بیت مشهوره و کلایع
بیت مشهوره و کلایع
بیت مشهوره و کلایع
بیت مشهوره و کلایع

بیت احوال و دفاع بایک بیت احوال مکتوبه خلفا سندن خلفه زاده لیدر سید محمد امین اذنی
بیت

ایضاً بروم بابہ کے قبضہ ایضاً بربر مدنی اغانا ذہن عورتہ افریغ
۱۴ سالہ

ایضاً بروم بابہ کے قبضہ ایضاً بربر مدنی اغانا ذہن عورتہ افریغ
۱۴ سالہ

کوفتک اوقاق باغ ایشا
سینه با کلک
ایری خاوه ها بریز

علی عارف باک و هو ملک اوقاقی کند با
صفایند نه محمد غنی اندک

۲۵
۲۵

صینه بقا لاهه با بریز
سینه با کلک

کوفتک اوقاق باغ ایشا
سینه با کلک
ایری خاوه ها بریز

۱۴
۱۴

سابقه فایونند کانی عبدالحی اذیم خیر ۲ هجری
 قصاب باشی اسبی محمد ۴ مین اذیم خیر ۲ هجری
 محمد سعید کانی اذیم خیر ۲ هجری
 زهر ۲ هجری ساعا کولکوز کانی بوسف کله ۵ هجری
 سابقه ساه کانی عرفان اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه سیدار کانی عطی راسم اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه مانه نرگسین و کله کوی اذیم خیر ۲ هجری
 اذیم خیر ۲ هجری و زهر اذیم خیر ۲ هجری
 احمد بیگ اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه قصاب پیش محمد خیر ۲ هجری
 علی اذیم خیر ۲ هجری

روز در این روز
 در روز دوشنبه اولیوب اسرار بیغی
 در روز دوشنبه اولیوب اسرار بیغی
 در روز دوشنبه اولیوب اسرار بیغی

سابقه اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه اذیم خیر ۲ هجری

سابقه کاغذ اندر دوزم اذیم خیر ۲ هجری
 اذیم خیر ۲ هجری سابقه غنایا مین کانی ناصی
 اذیم خیر ۲ هجری سابقه اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه کانی سابقه سید اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه سابقه سید محمد اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه کانی محمد سعید اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه سابقه سید محمد اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه اذیم خیر ۲ هجری
 اذیم خیر ۲ هجری

روز در این روز
 در روز دوشنبه اولیوب اسرار بیغی
 در روز دوشنبه اولیوب اسرار بیغی

سابقه اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه اذیم خیر ۲ هجری
 سابقه اذیم خیر ۲ هجری

۷۵۴ یاد تکریمه معزول بوضوح خواهد گامه برده خواهد بود افند بر در

جاوشنا شیلغند ~~معزول~~ / دقت امانتند ~~معزول~~ / بیوله روزنامه دن ~~معزول~~
سید محسنی بله افندک // السید عبد الرحیم مجا افندک // تقطی شیخ جیع افندک

عربان محاسبه جیکند ~~معزول~~ / محاسبه جیکند ~~معزول~~ / ترسانه امانتند ~~معزول~~
سید ثابت افندک // احمد بله افندک // الحاج یوسف آگاه افندک

ظفر خانه نظارتند ~~معزول~~ / خیره خانه نظارتند ~~معزول~~ / اربنه ایوانتند ~~معزول~~
السید محمد نظیف افندک // صالحی بله افندک // محمد جو کف خداسی نجیب افندک

یکبوی کتابند ~~معزول~~ / انا طولی محاسبه جیکند ~~معزول~~ / مصرف شیربان کتابند ~~معزول~~
نعمان ثابت افندک // محمود ندیم بله افندک // انجای جو قناد شیربان سابق

سجاد کتابند ~~معزول~~ / کویله تذکره جیکند ~~معزول~~ / موقوفات جیکند ~~معزول~~
عبد الحمید بله افندک // محمد رفی افندک // عثمانیه بتولسی الحاج محمد امین

مالیه تذکره جیکند ~~معزول~~ / فالتیون کتابند ~~معزول~~ / کویله روزنامه دن ~~معزول~~
غنیفه زاده احمد منیف افندک // هاین عساکر افندک // خلفان حبلی زاده علی زلف افندک

بیاده مقابله سنده ~~معزول~~ / کویله اوقاف دن ~~معزول~~ / حوایک مقاطعه سنده ~~معزول~~
محمد اسعد مدعی بله افندک // محمد اسعد مدعی بله افندک // کربجی زلف افندک

جبهه جبار کتابند ~~معزول~~ / عجمی کتابند ~~معزول~~ / خیره عجمی کتابند ~~معزول~~
حمادی زاده محمد امین افندک // عطاء الله بله افندک // مکتوبی خفیا افندک

بسمه سندن ~~معزول~~ / علوفجان سندن ~~معزول~~ / عیار سندن ~~معزول~~
ذبیحان قلمی محمد نور افندک // امیر خلیف سندن سید محمد عارف بله افندک // مکتوبی خلیف سندن خلیل عاکف بله افندک

عبدالله
محمد
۱۰۲

صفحه

حضرتی و از جمله

ووضو سعادت و مروت

بوقری چون ماهی کانی (بگذرد) من مخرجه و مستحق عین من در اول
بوی من از قریه حاله عین صدقه غنای من بر شیبی از ای قاریان او نند
دعوت کرمی از او و خنده بنده ما کتب قلندره او نند تا کجایی از او
بیزوی بین مروت و مروتی که کند

عبدالله
محمد

محمد

۹

20/23/172

سر زونو

مهمتر زفري بيش

رک بهوزده باش می به ویکه لوده

می به سید زویه لکوا

۲۰ وللا ۱۴

ملك
 جنيد بن عبد الرحمن
 بن قيس
 بن ابي
 له

ووقف
 وسوتر
 بوقوتی اصله عمره اوله اريم انباری کاتدنن اوجون قوتی اديون اکنی فرمورکلی بوقوتی
 کومک اوقاق موبه لپ برملو لوقن ملع عمه ازره و مور و برلا اکنی لک بوقوتیه صرته درون
 له سیدین بیه اودوقه ووقه وسوترکلی اکنی سوتر

منوچ لقری حلف سزا لولوب حاکم کدییز و خدایونجا
منوچ لقری متصرفی وزیر ملک کعدنوم صغییه
جوانا کتیری خمدننه لورد کسیمی وانه لقری مرد
وت یسته ز عیند لایضا عولطی غمبه حیدر لایحه موسی
کوجا قلع ننگه حیدر لایحه غمبه لایحه

بوی زوی زید زید زوی زید زید
بوی زوی زید زید زوی زید زید
بوی زوی زید زید زوی زید زید

بعضاً قولیت و بعضاً مبتدیه لرون افعی و برید جک افندل

حالی بر زبان و قوتی زوی افغانی اری
عنا بیا یان او زید زید زید
کجی کاتی الحاج ابوبکر هروی
افندی

خانی خندان و غایتی مغرور اولغله
اسکروده مغرور والی زوی زید
مغرور خانی زوی زید زوی زید
سنانی و قدواری
مغرور افندی به افندی
سنانی ناک و قدواری
انکه لیا و ده عهد افندی

امان زوی زید زید
نویسده ایلی زوی
نویسده ایلی

ساقی و ساقی زوی زید زید
غایتی زوی زید زوی زید
ارمانت او زوی زید زوی زید
اولغله زوی زید زوی زید
سول روز نامه جی
زوی زید افندی به

جزیه جمله سندن مغرور به
الحج سیم افندی به
سهم افندی مغرور
سوزدین

نسیب زوی زید زید
ساقی زوی زید زوی زید
ایلی از صارت او زوی
نویسده ایلی
بارده مغرور سندن مغرور
سوزارین یا نا برادری
حسین بک

بسم ذریعہ
حالا شہر امینی مصطفیٰ عفت بی ضرب خانہ نظر نصب ایدم نوجہاتہ حلقہ
اکا ایدہ کس برینہ خانہ اخاصہ دن جیفہ احمد جاوید بی شہر امینی
ایلیہ کس بھورت قطع امر ہما پوندر و والدہ حضرت تری اندواری
رائی بیوروب کتخاری الہ مخا بر ایلیہ کت تصمیم اولمشروس دی
دفتری بویہ تصیح ایروب اسلام ایلیہ کت حط کشیدہ ایدہ ہم بیضاغا
والدہ کتخانی دیپریم تو لیتی و حمیدہ تو لیری الہ ادارہ سید مشول
ادلسوہ

خجسته

۴

موقوفه سند اولاد پادشاه
دوبچه
المذخره بعد از ابراهیم
زادی عظیمی

شوقلو کرمانلو مهابادو قدوتلو و طه نعمت افندم
چند روز مقدم و کاتب هاب یونلر نزه تشرفا بجمیل و کالقی ادیب افندی قولر نزه توجیه یودلقدن ناشی مرقوم
بنده لر نزه اوز نزه اولاد طویجیلر کتابی و کالقی سخاه اولغله و کالت مرقومه نکه خولجکان دیوان
هاب یونلر نزه اولوب بو قولر نزه دیوان کتابی خدمتده اولگا اهدا قدی قولر نزه توجیهی موافق اراده علیه
پادشاهان ری یودیلور ایسه امرو زمان شوقلو کرمانلو مهابادو قدوتلو و طه نعمت افندم پادشاه
حفظ لر نکه در

۴
 باسم
 کرم عزیزی و کرم حسن آذی قنقیسی بادشاهم
 البوم بر کسب ساد ان سنجابه
 کسب بر نه بر کرم لایخی اولو اولو
 سفیفا سنجابه در و سنجابه بر کسب کسب
 عزیزی آذی منه روزه فام حوزی کسب
 جاوشبانه و روزه بر کسب کسب

شکل و کراتلو مراتلو قدرتلو و قنقنم اقم
 جاوشبانی و کالنه دار مؤخرأ عرض افغان تقیر جا کرانم بالاسنه متوفی صدر علی ابراهیم آذی اردوی همازون کک
 حسیله عزیزی آذی عزیزن منجی یوقدر تزیفات و کسب حسن آذی دخی خاطره کلور عزیزی و حسن آذی بوا بیدن قنقیسی
 البور بر عرض خلعتی کسا اولنه و کسب و کالنه دخی بر اهیتلو اولو ایندنی بدیره سن بو مبارک خط همازون
 عنایت قدرتلو شرفا فقه صدور اولنه ابطیره و هر هاله امر و فراه شوکلو آذی زکدر واقعا تزیفات و کسب حسن آذی
 قولدی دخی بو خدمته مناسبر والمصل کریم عزیزی آذی و کرم حسن آذی قولدی جاوشبانی و کالنه آکسبه دخی
 البور مقولک اولنه قنقیسی ترجیح بیوریلور ایسب محض اصابت و کرامت قبیلدن ایروک قادیکلر کر عزیزی آذی ترجیح
 بیوریلور ایسب کسب و کالنه سفیفا ظاهر آذی قولدی اهورن اولنه والمصل بوباید هر نوبه امر و اراده شاهانه
 اوزانی بیوریلور ایسه امر و فراه شکل و کراتلو مراتلو قدرتلو و قنقنم اقم بادشاهم حضرت قدرتلور

بعد کسب
 کسب

فدوز باشانک بر قاضیه ورق کسب امانتی واد اینتی بو مسعودر فصل الحجه در بدیرلک بابنه خط همازون سوزلور
 وارد اولنه باشای موی ایه انقره دن کزدان ایروک قاضی موی ایه ورق کسب الحجه و براز مهان خیام بر اقرنی
 بوزن مقدم اخبار اولنورده ذرا فغان الحجه تک حصلی و حادد مهاتنک در علمه حبلی ایچون مخصوص امر عالیله
 اصدار و میانش ایله ارسال اولنن افنده ایکن شری قاضی موی ایهلک بو طرفه کلدی اخبار اولنورده کلش بولوب
 کتور مان ایچون دوقی کون آدم نعیان اولنشدی بو کون کلدره کز و سنده اولو ورق کسب الحجه تک بقیستی سوال
 و تحقیق برله خطای همازونلرینه افاده قننه جمعی معلوم جهانزادیلدی بیورلورده امر من له الامر حضرت قدرتلور

خاندان خلیفہ و خلیفہ
۹۰

بادشاہ

شکرگو کرمانہ مہاراجہ ذردار و ملکہ اصف
جاوہر شاہی و کالندہ تشریفاتی حسیب ذری قوری و تشریفاتی و کالندہ خراجگان خیران ہا یوزن ہلال
تشریفات خلیفہ سی اولاد محمد ارباب ذری قوری استصواب اولادہ ساعف شہہ ری پور پاور ایس
پورکوہ، ایکسندہ و خلیفہ خلیفہ اولادہ جلی معلوم شاہانہ لری پور ذریقہ سروخان شکرگو کرمانہ
مہاراجہ تہو ذردار و ملکہ اصف بادشاہ حضور پور

بولا قلمه نذکره جیلا بی بی لولبه حاله لضروم و لسی وزیر ملک
 عارتو سید لعد باکیش حضرت نرس جولا کاشتری خدیون
 لولوا محمد رفیع لقری لدره مع رفیع لولوب لملکد و و جوله
 محمدرافع و لسی لولوا لولوب لولوب لولوب لولوب لولوب
 و عولون سینه باره لولوب لولوب لولوب لولوب لولوب
 بی بی نجه و روس لولوب لولوب لولوب لولوب لولوب

^ VESİKA nr: 87 (Cevdet Dahiliye, nr.2095)

